

มังรายสาร

MANGRAI SAAN

Journal of Humanities and Social Sciences

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2568
Vol. 13 No. 1 January - June 2025

ISSN 2672-9113 (Print)
ISSN 2673-0170 (Online)

มังรายสาร วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันภาษาและกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Mangrai Saan Journal of Humanities and Social Sciences
Language Institute and Global Affairs, CRRU

วัตถุประสงค์	เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ประเภทยุทธศาสตร์วิจัย และบทความวิชาการ ทางด้าน Social Sciences แยกเป็นสาขาย่อย ได้แก่ General Arts and Humanities, Language and Linguistics, Religious studies, Education, Cultural Studies และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเผยแพร่ผลงานวิชาการให้แก่อาจารย์ นักศึกษาและนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน
ฉบับที่ตีพิมพ์	ฉบับที่ 1 ปีที่ 13 มกราคม - มิถุนายน 2568
บรรณาธิการ อำนวยการ	รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัชัย มุ่งไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
บรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.อดิสรณ์ ประทุมถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ คล้ายสุวรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
กองบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฏิพันธ์ อุทยานกุล มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์กรรณ รอดทรัพย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร Senior lecturer ดร.ศศิวิมล คล้ายคลึง National University of Singapore ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมพงษ์ สุขเล็ก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อาจารย์ ดร.วรรณวิรัตน์ ตุงคะเวทย์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

อาจารย์ ดร.สุภาวดี เพชรเกตุ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อาจารย์ ดร.กมลลภา นาคแทน

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

อาจารย์ ดร.ทัตพิชา สกุลสืบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

อาจารย์ ดร.รัชตา มาอากาศ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (พิษณุโลก)

บทความที่ตีพิมพ์ในมังรายสาร วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ได้ผ่านการตรวจสอบเชิงวิชาการ จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านต่อบทความ
ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน
ไม่ถือว่าเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสาร
บทความที่ลงพิมพ์ในวารสารฯ
เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันภาษาและกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

จากบรรณาธิการ

มังรายสาร วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารที่จัดอยู่ในกลุ่ม 1 ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai - Journal Citation Index Center : TCI) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ประเภทยุทธศาสตร์วิจัยและบทความวิชาการ ทางด้าน Social Sciences แยกเป็นสาขา ได้แก่ General Arts and Humanities, Language and Linguistics, Religious studies, Education, Cultural Studies และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเผยแพร่ผลงานวิชาการของอาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัย ทั้งในและนอกสถาบัน

วารสารฉบับนี้ จัดเผยแพร่ตีพิมพ์ ฉบับที่ 1 ปีที่ 13 ประจำเดือน มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2568 ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 6 เรื่อง โดยแยกเป็นบทความทางด้านการศึกษ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากการจัดการเรียนรู้ แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน และ 3) การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย ถัดมากล่าวถึงบทความทางด้านวรรณกรรมและสุภาษิตไทย จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ 1) กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีที่ใช้นำเสนอในเวทสำนัก ในรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ของณัฐวัฒน์ อุธังกร และ 2) สถานภาพงานวิจัยด้านสุภาษิตไทย ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และสุดท้ายบทความทางด้านการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 1 เรื่อง ได้แก่ การสร้างความหมายใหม่ของความกตัญญูทศเวทีในมุมมองของคนวัยเริ่มทำงาน

กองบรรณาธิการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากบทความ ที่นำเสนอในวารสารฯ ฉบับนี้ พร้อมทั้งสามารถนำไปพัฒนาองค์ความรู้ในเชิงวิชาการต่อไป สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการฯ ขอประชาสัมพันธ์สำหรับท่านที่มีบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ขอเชิญชวนส่งบทความ เข้ารับการพิจารณาตีพิมพ์ใน มังรายสาร วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในฉบับต่อไป

บรรณาธิการ

มิถุนายน 2568

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติมหาวิทยาลัย
ราชภัฏกำแพงเพชร

Factors Affecting of International Students' Happiness Learning
in Kamphaeng Phet Rajabhat University

ชฎาพร โชติธราภรณ์ และ สุวิทย์ วงษ์บุญมาก

Chadaporn Chotiradapa and Suwit Wongboonmak

1

กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีที่ใช้นำเสนอนิเวศสำนึก ในรวมเรื่องสั้น
“รางวัลจากป่า” ของณัฐวัฒน์ อุทธีกร

Linguistic Strategies of Satire for Presenting Ecological Conscience
in the Short Story Collection of “Rangwan Jak Pa”

by Natthawat Utthangkon

ดวงกมล จันทร์ศิริ และ พิลาลิณี อินทร์พยุ่ง

Duangkamon Chansiri and Philasinee Inpayung

21

สถานภาพงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน

The research status of Thai proverbs in China

Wei Na, ณรงค์กร รอดทรัพย์ และ ธนพล เอกพจน์

Wei Na, Narongkan Rodsap and Thanapone Eakapont

37

การสร้างความหมายใหม่ของความกตัญญูทศเวทีในมุมมองของคน
วัยเริ่มทำงาน

Reframing Filial Piety: Early Career Perspectives

ขวัญชนก แก้วแสงทอง และ สุรยุทธ ทองคำ

Khwanchanok Kaewsaengthong and Surayut Tongkum

54

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีจากการจัดการเรียนรู้ แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการ
เรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

How Does Problem-Based Learning Compare to Phenomenon-Based
Learning in Enhancing Undergraduate Students' Learning Achievement
and Problem-Solving Skills?

วาสนา กิระติจำเริญ

Wasana Keeratichamroen

68

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับ
นักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย

83

The Innovation Development to Promote Thai Language Skills for
Communication among Multicultural Diversity Students at the Lower
Secondary School Level in Chiang Rai Province

ปฏิพันธ์ อุทยานุกุล และ บุษราคัม ยอดชะลูด

Patipan Uttayanukul and Bussarakham Yodchalood

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ชฎาพร โชติรดาภรณ์^{1*}

นักวิทยาศาสตร์ ชำนาญการ
งานวิเทศสัมพันธ์และกิจการอาเซียน
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
chotirada@gmail.com

สุวิทย์ วงษ์บุญมาก²

รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์
สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
suwit199@yahoo.com

รับบทความ: 25 มีนาคม 2568

แก้ไขบทความ: 6 พฤษภาคม 2568

ตอบรับบทความ: 4 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุข และศึกษาความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ระดับปริญญาตรี จำนวน 55 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

จากผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.81$) ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.77$) ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสัมพันธ์กับเพื่อน และปัจจัยด้านครอบครัว ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.96$) ซึ่งประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว 2) ความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ คือ การเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่เสมอกจากผู้ปกครอง การได้รับกำลังใจจากสมาชิกในครอบครัว การติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาให้โอกาสในการเข้าพบ

¹ ผู้แต่งหลัก (First Author)

² ผู้แต่งร่วม (Co-first Author)

* ผู้ประสานงาน (Corresponding Author)

อย่างสม่ำเสมอเป็นกันเอง และอาจารย์ผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อนักศึกษาทุกคนของอาจารย์ที่ปรึกษา และนักศึกษามีความรู้สึภาคภูมิใจในผลงานที่ได้นำเสนอและได้รับการยกย่อง การปรับตัว และการหาทางออกได้เมื่อเจอปัญหา

คำสำคัญ: ความสุขในการเรียน, นักศึกษาต่างชาติ, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Factors Affecting of International Students' Happiness Learning in Kamphaeng Phet Rajabhat University

Chadaporn Chotiradapa

International Relations Officer, Professional level

International Relations & ASEAN Affairs

Kamphaeng Phet Rajabhat University

chotirada@gmail.com

Suwit Wongboonmak

Associate Professor Dr., Lecturer

Library and Information Studies

Faculty of Humanity and Social Science

Kamphaeng Phet Rajabhat University

suwit199@yahoo.com

Received: March 25, 2025

Revised: May 6, 2025

Accepted: June 4, 2025

Abstract

This research aims to study the factors affecting the happiness of studying of international students and to study the needs for happiness of studying of international students at Kamphaeng Phet Rajabhat University. The population used in the research is 55 undergraduate international students. Data were collected using questionnaires and focus group discussions. Data were analyzed by finding the mean, percentage, standard deviation, and content analysis.

The research results found that 1) the factors affecting the happiness of studying of international students at a high level is the educational institution factor ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.81$), a high issue is the relationship between teachers and students, followed by personal factors ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.77$), a high issue is the relationship with friends and family factors ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.96$), a high issue is the relationship within the family. 2) The needs for happiness of international students were the constant care and attention from parents and encouragement from family members. Monitoring academic performance and providing advice, the advisor provides opportunities for regular, friendly, has a good

attitude to all the advisor's students. Students feel proud of the work presented and are recognized for their adaptability and ability to find solutions when faced with problems.

Keywords: Happiness Learning, International Student, Kamphaeng Phet Rajabhat University

บทนำ

ความสุข เป็นปัจจัยหนึ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการ และมักถูกตั้งคำถามเสมอว่า ความสุขเกิดจากอะไรบ้าง โดยเดวิดสัน และแม็กอีเวน ได้อธิบายเกี่ยวกับความสุขว่าเกิดจากสมองของมนุษย์สามารถหลั่งสารแห่งความสุข ได้แก่ สารเอ็นดอร์ฟิน (Endorphins) ซึ่งเป็นสารทำให้เกิดความสุข อารมณ์ดี ทำให้สมองเติบโตและเรียนรู้ได้ดี จึงกล่าวได้ว่า ความสุขได้มีการพูดถึงในหลายแง่มุม ทั้งในด้านธุรกิจ วิทยาศาสตร์ การตลาด การทำงาน และการเรียน เป็นต้น (Davidson & McEwen, 2012)

กระแสโลกาภิวัตน์ในยุคของการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ความสุขถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของคนในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสถานศึกษา ความสุขถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน เพื่อวัดศักยภาพของผู้สอน คุณภาพของหลักสูตร ตลอดจนสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้ ยังต้องวัดความสุขของผู้เรียนจากปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนด้วย เช่น ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านส่วนตัว เป็นต้น

ความท้าทายใหม่ในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน และการแข่งขันในระดับสากล ทำให้สถาบันการศึกษากลายเป็นสถาบันหลักในการสร้างคนเพื่อพัฒนาสังคมในอนาคต และถูกคาดหวังจากสังคมในฐานะกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ซับซ้อนให้มีความพร้อมและเข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม และสามารถอยู่รอดในสังคมอย่างมีความสุข โดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้มีมติให้วันที่ 20 มีนาคมของทุกปีเป็นวันความสุขของโลก (International Day of Happiness) โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ข้อ คือ 1) เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความสุขที่เป็นเป้าหมายหลักของมวลมนุษยชาติและเป็นแรงบันดาลใจต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ที่ยึดมั่นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ และ 2) เพื่อสร้างความตระหนัก ความเป็นธรรมและความสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาประเทศเพื่อจัดการความยากจน สร้างความสุข และความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชนทุกคน (United States Department of Health and Human Services (USDHHS), 2000).

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นสู่สากล ตั้งอยู่ในตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีพันธกิจหลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น 2) ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการคิด การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และการสื่อสารด้วยหลักคุณธรรม คุณภาพและมาตรฐานระดับชาติและสากล และ 4) บริหารจัดการมหาวิทยาลัยด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย โปร่งใส ด้วยหลักธรรมาภิบาล มีการพัฒนาอย่างก้าวหน้า ต่อเนื่องและยั่งยืน โดยปรัชญาการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร คือ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นสำคัญ โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการกับการปฏิบัติจริง และให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ผ่านกระบวนการทักษะวิศวกรสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจิตอาสา มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่นำไปพัฒนาท้องถิ่น (Policy and Planning Division, Office of the President, Kamphaeng Phet Rajabhat University, 2023)

สำหรับนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่เป็นนานาชาติภายในมหาวิทยาลัย โดยมีนโยบายหลักในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาต่างชาติ คือ “มีความสุขเหมือนอยู่บ้าน วิชาการมาตรฐานสากล ชุมชน สังคม เป็นมิตร” โดยปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาต่างชาติภายใต้โปรแกรม

2+2 กับสถาบันการศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมถึงความร่วมมือทางวิชาการอื่น ๆ ในการแลกเปลี่ยนนักศึกษาอย่างต่อเนื่องมาเป็นประจำทุกปี โดยการดำเนินความร่วมมือทางวิชาการต่าง ๆ เหล่านี้ ก็เพื่อพัฒนาผู้เรียนและผู้สอนสู่ความเป็นสากล รวมถึงเพื่อนำพาท้องถิ่นและโรงเรียนในพื้นที่บริการวิชาการสู่สากลไปด้วยกัน ที่สำคัญคือการดูแลนักศึกษาต่างชาติให้มีความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิตขณะศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ดังนั้น จึงเป็นบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยในการสนับสนุนปัจจัยที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาต่างชาติเรียนและใช้ชีวิตให้มีความสุข เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักศึกษาของสถาบันซึ่งมีความร่วมมือทางวิชาการร่วมกัน และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศที่ยั่งยืน (International Relations & ASEAN Affairs, 2025)

จากความสำคัญของแนวคิดความสุขข้างต้น และจากการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติที่ผ่านมาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ปรากฏว่ายังไม่เคยมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุข และความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติมาก่อน คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา และปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เป็นหนึ่งในปัจจัยที่สร้างความสุขแก่นักศึกษาต่างชาติมากที่สุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้ในการส่งเสริมและสร้างความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความสุขของ Diener (2000) และของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (2000) ผู้วิจัยจึงนำมาสังเคราะห์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียน และกำหนดเป็นความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
2. ปัจจัยด้านสถานศึกษา ได้แก่ คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา คุณภาพการสอน ลักษณะของหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา
3. ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ คณะที่เลือกศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะและนิสัยในการเรียน การปรับตัวในการเข้าศึกษา ความสัมพันธ์กับเพื่อน
4. ความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ โดยสังเคราะห์จากแนวคิดความต้องการความสุขของ Diener (2000) และของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (2000) จากนั้นผู้วิจัยนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาติเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านส่วนตัว

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความสุข

นักวิชาการ (Lama Dalai, 1998, Wittmann, 2003) ได้กล่าวถึง ความหมายของความสุขว่า คือ สิ่งที่เกิดขึ้นจากจิตใจ และเป็นอารมณ์ที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อม หรือเหตุการณ์ที่มากระทบ เป็นความจำเป็นพื้นฐานขั้นต่ำที่สุดที่ มนุษย์ต้องการ โดยระดับของความรู้สึกที่แสดงออกถึงความพอใจในระดับสูงสุด และความสุขยังเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่ดีที่ใช้ประเมินเป้าหมายหลักของชีวิต และเป็นสิ่งสำคัญของการดำรงชีวิต

ปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียน

ความสุขพื้นฐานแปดประการ (Happy 8) ประกอบด้วย 1) **Happy Body (สุขภาพดี)** เพราะเชื่อว่าถ้ามีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและจิตใจ ย่อมพร้อมที่จะรับมือกับปัญหาที่จะเข้ามาในชีวิตได้ 2) **Happy Heart (น้ำใจงาม)** เพราะการมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกันและกัน เป็นความสุขที่แท้จริงของการเป็นผู้ให้ 3) **Happy Society (สังคมดี)** เพราะการมีสังคมและสภาพแวดล้อมที่ดี ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีทำให้ผู้ที่อยู่แวดล้อมร่วมกันมีความรัก ความปรองดองต่อกัน 4) **Happy Relax (ผ่อนคลาย)** การรู้จักปล่อยวางสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต เพื่อให้ตนเองผ่อนคลาย 5) **Happy Brain (หาความรู้)** เพราะการศึกษาค้นคว้าความรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จะทำให้มีความเชี่ยวชาญจากการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ 6) **Happy Soul (ทางสงบ)** มีความศรัทธาในศาสนา และใช้ศีลธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะเชื่อว่าหลักธรรมคำสอนของศาสนาจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตของทุกคน 7) **Happy Money (ปลอดภัย)** เป็นคนรู้จักอดออม ประหยัด ไม่ใช้สุรุ่ยสุร่าย และใช้จ่ายแต่เท่าที่จำเป็น และ 8) **Happy Family (ครอบครัวดี)** เพราะการมีครอบครัวที่อบอุ่นและมั่นคง เป็นพื้นฐานในการปลูกฝังสิ่งที่ดีและเป็นหลักในการใช้ชีวิต (Thai Health Promotion Foundation, 2025)

โดยจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้คนมีความสุขเกิดจากหลายปัจจัยแตกต่างกัน เช่น อายุ สถานภาพสมรส รายได้ สภาพแวดล้อม และองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการตอบสนองของบุคคล (Diener, 2000) ทั้งนี้ Srichai (2022) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษาเกิดจากปัจจัยที่แตกต่างกันของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนี้

1) ปัจจัยตนเอง ได้แก่ ภาวะสุขภาพ ความฉลาดทางอารมณ์ และความแข็งแกร่งในชีวิต เช่น ความเจ็บป่วย ความสามารถในการรับรู้และแสดงออกทางอารมณ์ รวมถึงคุณลักษณะทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับวัยและสังคม และความสามารถของนักศึกษาในการเผชิญปัญหาท่ามกลางเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด

2) ปัจจัยทางด้านสังคมและครอบครัว ได้แก่ ครอบครัว ลักษณะอาจารย์ การจัดการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม เช่น กิจกรรมนักศึกษา สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และกลุ่มเพื่อน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Panueakrum (2017) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2559 ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีความสุขต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมของมหาวิทยาลัย นักศึกษาภาคภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย นักศึกษารู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในมหาวิทยาลัย ทำให้นักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุข โดย ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษา พบว่า รายได้ครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวก

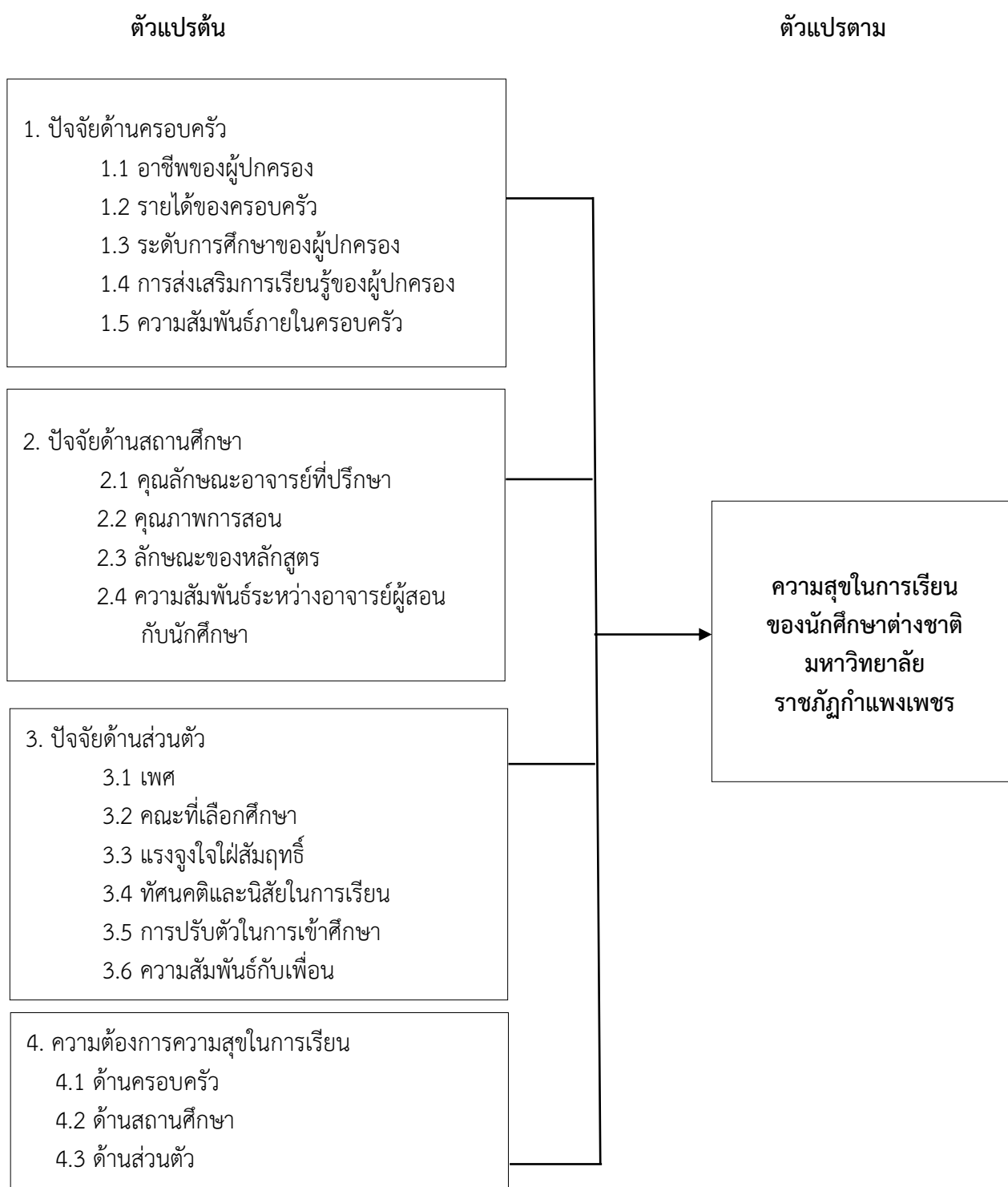
กับความสุขด้านสุขภาพและความสุขโดยรวม นักศึกษาที่เคยได้รับทุนการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขด้านครอบครัว นักศึกษามีรายได้รวมเฉลี่ยทั้งหมดต่อเดือนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสุขด้านจิตวิญญาณ ซึ่งผลการวิจัย ได้ข้อบ่งชี้ว่า การส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความสุขจะส่งผลให้เกิดพลังในการเรียน และทำกิจกรรมสร้างสรรค์ในชีวิต แต่ขณะเดียวกันควรหาวิธีการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความสุขเพื่อที่จะทำให้นักศึกษาบรรลุเป้าหมายทางการเรียน และควรส่งเสริมการแสวงหาความสุขจากปัจจัยภายในตนเอง เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ที่จะมีความสุขอย่างแท้จริง

Teerateep (2018) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ต่อความสุขในการเรียนของนิสิตที่มหาวิทยาลัยบูรพาสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.64$) ปัจจัยด้านสถานศึกษา คือ ด้านลักษณะของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.84$, $SD = 0.58$) ปัจจัยด้านส่วนตัว คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 0.52$) โดยผลการวิเคราะห์ พบว่า คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา คุณภาพการสอน ลักษณะของหลักสูตรและความสัมพันธ์กับเพื่อน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การถดถอยเป็นบวก ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์

Khongchoo, Khongchoo (2024) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มีระดับความสุขในการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, $S.D. = 0.50$) โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ คือ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านเพื่อนร่วมชั้นเรียน และปัจจัยด้านผู้สอน ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยด้านเพื่อนร่วมชั้นเรียนส่งผลกับระดับความสุขมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่า การใช้ชีวิตอยู่ในรั้วมหาวิทยาลัยนักศึกษาส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นหลัก การได้รับยอมรับจากเพื่อนการเข้ากลุ่ม และการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญอันดับ 1 ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านส่วนตัว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียน และความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาต่างชาติ ชาวจีน โปรแกรมวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2567 ระดับปริญญาตรี จำนวน 55 คน จำแนกเป็นนักศึกษาชาย จำนวน 6 คน และนักศึกษาหญิง จำนวน 49 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียน โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อความสุขในการเรียน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านสถานศึกษา ประกอบด้วย คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา คุณภาพการสอน ลักษณะของหลักสูตร และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาโดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านส่วนตัว ประกอบด้วย เพศ คณะที่เลือกศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะชีวิต และนิสัยในการเรียน การปรับตัวในการเข้าศึกษา และความสัมพันธ์กับเพื่อน โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การสร้างและหาค่าคุณภาพของแบบสอบถามโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยข้อคำถามที่ใช้มีค่าระหว่าง 0.80 - 1.00

2) แบบบันทึกข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อเก็บข้อมูลความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ ประกอบด้วยนักศึกษาต่างชาติ จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกจากนักศึกษาต่างชาติที่เป็นประธานและรองประธานนักศึกษาต่างชาติ จำนวน 3 คน หัวหน้าห้องของแต่ละชั้นปี จำนวน 4 คน และผู้ประสานงานนักศึกษาต่างชาติ จำนวน 3 คน โดยนำเนื้อหาที่จดบันทึกไว้ในแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องหาความเชื่อมโยงและเหตุผลของข้อมูลแต่ละด้าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายโดยกำหนดเกณฑ์แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วจึงแปลความหมายเกณฑ์ การแปลความหมายเฉลี่ยใช้เกณฑ์ดังนี้ (SriSa-at, 2000)

4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับ มากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับ มาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับ น้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับ น้อยที่สุด

2. ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสำหรับข้อมูลการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ

1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว ประกอบด้วย อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร/ค้าขาย ร้อยละ 54.55 รายได้ของครอบครัว/เดือนมากกว่า 15,000 บาท ร้อยละ 40.00 ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 49.09

การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ผู้ปกครองเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่เสมอ ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.83$) รองลงมา ได้แก่ ผู้ปกครองให้การสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นให้อย่างเพียงพอ ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.89$) และผู้ปกครองเอาใจใส่และติดตามผลการเรียนอยู่เสมอ ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.95$)

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สมาชิกในครอบครัวให้ความอบอุ่น มีความสามัคคีกัน ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.89$) รองลงมา ได้แก่ บรรยายากในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวทำให้รู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจได้ทุกอย่าง ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.88$) สมาชิกภายในครอบครัวให้กำลังใจ และสนับสนุนด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.93$) และสมาชิกในครอบครัวเป็นต้นแบบที่ดีในด้านการเรียน ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.99$)

1.2 ปัจจัยด้านสถานศึกษา ประกอบด้วย คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา คุณภาพการสอน ลักษณะของหลักสูตร และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษาเมื่อผลการเรียนมีปัญหา ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.85$) รองลงมา ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาให้โอกาสในการเข้าพบอย่างสม่ำเสมอและเป็นกันเอง ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.85$) และอาจารย์ที่ปรึกษาไม่ประจบการณมีทักษะในการถ่ายทอดการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี ($\mu = 3.96$, $\sigma = 0.82$)

คุณภาพการสอน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์ผู้สอนจัดสรรเวลาการให้คำปรึกษาด้านการเรียนอย่างพอเพียง ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.68$) รองลงมา ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการเรียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.81$) และอาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ($\mu = 4.09$, $\sigma = 0.86$)

ลักษณะของหลักสูตร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักสูตรที่ศึกษามีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.70$) รองลงมา ได้แก่ หลักสูตรที่ศึกษาเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.76$) หลักสูตรที่ศึกษาเป็นหลักสูตรที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ ($\mu = 4.16$, $\sigma = 0.71$) และการจัดลำดับเนื้อหาที่เรียนแต่ละรายวิชาเรียงลำดับจากพื้นฐานสู่ความเชี่ยวชาญ ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.73$)

ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์ผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อนักศึกษาทุกคน ($\mu = 4.35$, $\sigma = 0.75$) รองลงมา ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนให้ความรักความเอ็นดูเอาใจใส่ และมีความเป็นกันเองกับนักศึกษาทุกคน ($\mu = 4.27$, $\sigma = 0.80$) และอาจารย์ผู้สอนให้การยกย่องชมเชยนักศึกษาที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์หรือเสนอความคิดเห็นที่ดี ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.79$)

1.3 ปัจจัยด้านส่วนตัว ประกอบด้วย เพศ คณะที่ศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทัศนคติและนิสัยในการเรียน การปรับตัวในการเข้าศึกษา และความสัมพันธ์กับเพื่อน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 46 คน ร้อยละ 83.46 คณะที่ศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 55 คน ร้อยละ 100

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีความรู้สึภาคภูมิใจในผลงานที่ได้นำเสนอและได้รับการยกย่อง ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.85$) รองลงมา ได้แก่ เมื่อนักศึกษาทราบว่ามีการเรียนต่อยกกว่าเพื่อน นักศึกษาจะพยายามตั้งใจเรียนให้มากขึ้น ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.80$) และเมื่อมีข้อสงสัยเรื่องการเรียน นักศึกษาจะพยายามค้นหาคำตอบและทำความเข้าใจทันที ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.83$)

ทัศนคติและนิสัยในการเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษารู้สึกสนุกและมีความสุขในการเรียนวิชาต่าง ๆ ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.73$) รองลงมา ได้แก่ นักศึกษารู้สึกชอบเมื่ออาจารย์ผู้สอนมีการซักถามคำถามในชั้นเรียน ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.77$) และนักศึกษาตั้งใจเรียนในขณะที่อาจารย์สอน เพื่อจะได้เข้าใจในบทเรียนดียิ่งขึ้น ($\mu = 3.89$, $\sigma = 0.71$)

การปรับตัวในการเข้าศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีความมั่นใจในการทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน ($\mu = 3.87$, $\sigma = 0.75$) รองลงมา ได้แก่ นักศึกษาสามารถคิดตามเนื้อหาที่เรียนได้ทันเสมอ ($\mu = 3.82$, $\sigma = 0.55$) และนักศึกษาหาทางออกได้เหมาะสมเมื่อมีความขัดแย้งหรือเกิดความคับข้องใจ ($\mu = 3.80$, $\sigma = 0.68$)

ความสัมพันธ์กับเพื่อน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ เมื่อเกิดปัญหา ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.73$) รองลงมา ได้แก่ นักศึกษาชักชวน

เพื่อนทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.90$) และนักศึกษามีความตั้งใจช่วยเหลือเพื่อน โดยไม่หวังกับสิ่งตอบแทน ($\mu = 4.09$, $\sigma = 0.78$)

ตอนที่ 2 ความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผลจากการศึกษาวิจัยความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยการสนทนากลุ่ม พบว่า

1) ด้านครอบครัว ผู้เข้าร่วมการสนทนาเห็นด้วยว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง การเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่เสมอ การสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นให้อย่างเพียงพอ และการเอาใจใส่และติดตามผลการเรียนอยู่เสมอ เป็นความต้องการความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ได้แก่ สมาชิกในครอบครัวให้ความอบอุ่น มีความสามัคคีกัน บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวทำให้รู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจได้ทุกอย่าง สมาชิกภายในครอบครัวให้กำลังใจ และสนับสนุนด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึง การที่สมาชิกในครอบครัวเป็นต้นแบบที่ดีในด้านการเรียน เป็นความต้องการที่จะช่วยให้มีความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติด้วย

“เมื่อเรามาเรียนที่ประเทศไทย พ่อแม่ก็จะคอยเป็นห่วง พุดคุยกับเราอย่างสม่ำเสมอ และให้กำลังใจพวกเราในการเรียน และการใช้ชีวิต ทำให้เรารู้สึกอบอุ่นใจและมีความสุขมาก ทำให้ตั้งใจเรียนและพยายามทำผลการเรียนให้ดี เพราะอยากให้ครอบครัวภูมิใจและมีความสุขด้วยกันค่ะ”

“เวลามีปัญหา ฉันจะคุยกับพี่ชาย ซึ่งพี่ให้คำปรึกษาที่ดีมาก และฉันก็รู้สึกสบายใจขึ้นในการพยายามเรียนของตัวเองอย่างดีที่สุดต่อไปค่ะ”

“ผมอยากเป็นทหารรับใช้ประเทศชาติเหมือนปู่ของผมครับ เพราะผมมีความสุขและภูมิใจมากเวลาที่ผมได้เห็นปู่ของผมแต่งชุดทหาร ทำให้ผมตั้งใจเรียนมาก ๆ เพื่อจะได้เป็นทหารที่ดีในอนาคต”

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม)

2) ด้านสถานศึกษา ผู้เข้าร่วมการสนทนาเห็นด้วยว่า คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาที่ติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษาเมื่อผลการเรียนมีปัญหา การให้โอกาสในการเข้าพบอย่างสม่ำเสมอ และเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษามีประสบการณ์มีทักษะในการถ่ายทอดการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี เป็นความต้องการที่จะช่วยให้มีความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ นอกจากนี้ คุณภาพการสอน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนจัดสรรเวลาการให้คำปรึกษาด้านการเรียนอย่างพอเพียง อาจารย์ผู้สอนสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการเรียนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี มีผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ รวมถึงลักษณะของหลักสูตร ที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ องค์ความรู้ใหม่ ๆ การจัดลำดับเนื้อหาที่เรียนแต่ละรายวิชาเรียงลำดับจากพื้นฐานสู่ความเชี่ยวชาญ เป็นความต้องการที่จะช่วยให้มีความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติด้วย อีกทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อนักศึกษาทุกคน ให้ความรักความเอ็นดูเอาใจใส่ และมีความเป็นกันเอง

กับนักศึกษาทุกคน ให้การยกย่องชมเชยนักศึกษา ที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์หรือเสนอความคิดเห็นที่ดี เป็นความต้องการที่จะช่วยให้มีความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติด้วย

“อาจารย์ดูแลเราดีมาก ๆ เหมือนกับคนในครอบครัวของอาจารย์เลย เวลาที่พวกเรามีปัญหา หรือไม่เข้าใจอะไร อาจารย์ก็จะอธิบายเพิ่ม และคุยกับเรานอกเวลาเรียนมากขึ้น ทำให้เราเข้าใจเรื่องที่ยากได้ค่ะ”

“อาจารย์มีเทคนิคการสอนที่ดี ทำให้เราสามารถพัฒนาภาษาของตัวเองได้ดี และเข้าใจการใช้ภาษาที่ถูกต้องในการสื่อสารกับคนอื่นเมื่อมาเรียนที่เมืองไทย และเราก็มีความมั่นใจในการใช้ภาษาไทยมากขึ้นด้วย ทำให้เรามีความสุขกับการเรียน การคุยกับเพื่อน และการใช้ชีวิตในเมืองไทยค่ะ”

“ฉันรักอาจารย์ที่ปรึกษาของฉันมาก เพราะอาจารย์น่ารักกับทุกคน และอาจารย์เป็นคนใจเย็น ตั้งใจสอนพวกเราอย่างดี ทำให้ภาษาไทยของพวกเราดีขึ้นมาก”

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม)

3) ด้านส่วนตัว ผู้เข้าร่วมการสนทนาเห็นด้วยว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้แก่ นักศึกษามีความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานที่ได้นำเสนอและได้รับการยกย่อง เป็นความต้องการที่จะช่วยให้มีความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ นอกจากนี้ ด้านทัศนคติและนิสัยในการเรียน ได้แก่ รู้สึกสนุกและมีความสุขในการเรียนวิชาต่าง ๆ รู้สึกชอบเมื่ออาจารย์ผู้สอนมีการซักถามคำถามในชั้นเรียน ตั้งใจเรียนในขณะที่อาจารย์สอน รวมถึงการปรับตัวในการเข้าศึกษา เกี่ยวกับการมีความมั่นใจในการทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน การคิดตามเนื้อหาที่เรียนได้ทันเสมอ การหาทางออกได้เหมาะสม เมื่อมีความขัดแย้งหรือเกิดความคับข้องใจ มีผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ และในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน หากได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ เมื่อเกิดปัญหา ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ช่วยเหลือเพื่อน โดยไม่หวังกับสิ่งตอบแทน เป็นความต้องการที่จะช่วยให้มีความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติด้วย

“ผมมีความกังวลว่าจะเรียนไม่ทันเพื่อน และไม่เข้าใจในสิ่งที่เรียน แต่เพื่อน ๆ ดีกับผมมาก คอยสอน คอยช่วยเหลือผมทุกอย่าง ทำให้ผมมีกำลังใจดีในการเรียนและพยายามพัฒนาตัวเองทุกวัน ให้ดีขึ้น และหากมีอะไรที่ผมช่วยเพื่อนได้ ผมก็จะทำเต็มที่เช่นกันครับ”

“ฉันมีความกังวลว่าจะเข้ากับเพื่อนใหม่ไม่ได้เมื่อต้องมาเรียนที่เมืองไทย แต่ฉันก็พยายามปรับตัวกับเพื่อนใหม่ทั้งคนไทยและคนจีนด้วยกัน ทำให้ฉันได้เพื่อนใหม่ที่น่ารักและดีกับฉันมาก ทำให้ทุกวันมีแต่ความสุขในการเรียนและอยู่กับเพื่อนค่ะ”

“เวลาที่ฉันมีปัญหาต่าง ๆ ในการเรียน หรือการอยู่ในประเทศไทย ฉันสามารถคุยกับเพื่อน คุยกับอาจารย์ที่ดูแล และพวกเขาก็ช่วยให้คำแนะนำฉัน ทำให้ฉันมีความสุขที่แก้ไขปัญหาของตัวเองได้ค่ะ”

(ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สรุปประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาติ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาติ

1.1 ปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. การเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของนักศึกษาอยู่เสมอ 2. การสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นให้เพียงพอ 3. เอาใจใส่และติดตามผลการเรียนของนักศึกษาอยู่เสมอ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. สมาชิกในครอบครัวให้ความอบอุ่น มีความสามัคคีกัน 2. บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัวทำให้รู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจได้ทุกเรื่อง สมาชิกในครอบครัวให้กำลังใจ 3. สนับสนุนด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ และสมาชิกในครอบครัวเป็นต้นแบบที่ดีในการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครอบครัวถือเป็นสถาบันที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญที่สุดในการปลูกฝังสิ่งต่าง ๆ และมีอิทธิพลต่อลักษณะและพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว และการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดนักศึกษามากที่สุด การมีครอบครัวที่เข้มแข็ง อบอุ่นและเป็นสุข จึงทำให้นักศึกษารู้สึกอบอุ่นใจและมีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ Usawasiriroj (2012) ได้ศึกษาเรื่องการวัดดัชนีความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กลุ่มประชากรมีความสุขจากการที่นักศึกษามีความเครียดที่อบอุ่นเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 8.38 อันดับสอง คือ การเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 8.28 อันดับสาม คือ การมีที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่ดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 8.03 สอดคล้องกับ Chaksomsak, Sriputta, Pomparsit, Suttidee, Kulchawa & Sanewong (2023: 58) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านตนเอง ด้านครอบครัว ด้านสถาบันอุดมศึกษา และด้านสังคม กับความสุขของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว นักศึกษามีความสุขที่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เพราะนักศึกษามีครอบครัวที่ให้ความรักและความเข้าใจ การรับฟังและยอมรับความคิดเห็น สามารถพูดคุยปรึกษาและเข้าใจในตัวนักศึกษา สอดคล้องกับ Chujit (2020) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุขในการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยที่ยกมาและผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อบ่งชี้ว่า ครอบครัวเป็นพื้นที่ปลอดภัยของนักศึกษา ครอบครัวที่ดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ให้ความรักความอบอุ่น ให้การยอมรับ รับฟังปัญหาของนักศึกษาด้วยความเข้าใจ สนับสนุนทุนทรัพย์ด้านการเรียน และให้การดูแลเอาใจใส่จากสมาชิกครอบครัวในทุก ๆ ด้าน ส่งผลกระทบต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติอย่างแท้จริง

1.2 ปัจจัยด้านสถานศึกษา

ปัจจัยด้านสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า คุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. อาจารย์ที่ปรึกษาดูตามผลการเรียนและให้คำปรึกษาเมื่อผลการเรียนมีปัญหา 2. อาจารย์ที่ปรึกษาให้โอกาสในการเข้าพบอย่างสม่ำเสมอและเป็นกันเอง 3. อาจารย์ที่ปรึกษามีประสบการณ์มีทักษะ

ในการถ่ายทอดการให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. อาจารย์ผู้สอนจัดสรรเวลาการให้คำปรึกษาด้านการเรียนอย่างพอเพียง 2. อาจารย์ผู้สอนสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการเรียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 3. อาจารย์ผู้สอนมีประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่สอนเป็นอย่างดี ลักษณะของหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. หลักสูตรที่ศึกษามีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน 2. หลักสูตรที่ศึกษาเป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้หลักสูตรที่ศึกษาเป็นหลักสูตรที่ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ และการจัดลำดับเนื้อหาที่เรียนแต่ละรายวิชาเรียงลำดับจากพื้นฐานสู่ความเชี่ยวชาญ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. อาจารย์ผู้สอนมีทัศนคติที่ดีต่อนักศึกษาทุกคน 2. อาจารย์ผู้สอนให้ความรักความเอ็นดูเอาใจใส่ และมีความเป็นกันเองกับนักศึกษาทุกคน 3. อาจารย์ผู้สอนให้การยกย่องชมเชยนักศึกษาที่มีความริเริ่มสร้างสรรค์หรือเสนอความคิดเห็นที่ดี สอดคล้องกับ Ohles (1970) ซึ่งได้เสนอคุณลักษณะของครูอาจารย์ที่ดีที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความสุข โดยให้ความเห็นว่า ครูอาจารย์ที่ดีต้องทำตนเป็นกัลยาณมิตร ให้ความช่วยเหลือนักเรียน ทำงานเก่ง ฉลาด เอาใจใส่ดูแล มีความรู้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ สอดคล้องกับ Bundasak, Chaowiang, Jungasem, Rojana & Thainkumsri (2017) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลระหว่างฝึกปฏิบัติงานหอผู้ป่วยหนัก พบว่า อาจารย์ที่ให้การสนับสนุนให้นักศึกษาได้เรียนรู้อุปกรณ์ของใช้ในหอผู้ป่วยวิกฤต ตลอดจนเสริมสร้างให้นักศึกษาได้รับรู้ถึงความสามารถของตนเองเพื่อการพัฒนาตนเอง จะช่วยให้นักศึกษามีความสุขในระหว่างการฝึกปฏิบัติงานหอผู้ป่วยหนักมากที่สุด และสอดคล้องกับ Phunukram (2017) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยเปรียบเทียบระดับความสุข ตามภูมิหลังของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาภาคภูมิใจที่ได้เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยมากที่สุด อยู่ในระดับภูมิโง่มากที่สุด นักศึกษารู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในมหาวิทยาลัยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก นักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุขมากที่สุด อยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยที่ยกมาและผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อบ่งชี้ว่า คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา การดูแลเอาใจใส่ของอาจารย์ผู้สอนและคุณภาพของการสอน รวมถึง ลักษณะของหลักสูตรที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการประเมินผลงานของอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ผู้สอน เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดียิ่งขึ้น และพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ

1.3 ปัจจัยด้านส่วนตัว

ปัจจัยด้านส่วนตัวที่ ส่งผลต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. นักศึกษามีความรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานที่ได้นำเสนอและได้รับการยกย่อง 2. เมื่อนักศึกษาทราบว่ามีการเรียนต่อยกกว่าเพื่อน นักศึกษาจะพยายามตั้งใจเรียนให้มากขึ้น 3. เมื่อมีข้อสงสัยเรื่องการเรียน นักศึกษาจะพยายามค้นหาคำตอบและทำความเข้าใจทันที ทัศนคติและนิสัยในการเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. นักศึกษารู้สึกสนุกและมีความสุขในการเรียนวิชาต่าง ๆ 2. นักศึกษารู้สึกชอบเมื่ออาจารย์ผู้สอนมีการซักถามคำถามในชั้นเรียน 3. นักศึกษาตั้งใจเรียนในขณะที่อาจารย์สอน เพื่อจะได้เข้าใจในบทเรียนดียิ่งขึ้น การปรับตัวในการเข้าศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ 1. นักศึกษามีความมั่นใจในการทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน 2. นักศึกษาสามารถคิดตามเนื้อหาที่เรียนได้ทันเสมอ

3. นักศึกษาหาทางออกได้เหมาะสม สอดคล้องกับ Phunukram (2017) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปีการศึกษา 2559 พบว่า สิ่งที่มีผลต่อความสุขของนักศึกษามากที่สุด คือ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อน รุ่นพี่และอาจารย์ แม้นักศึกษาจะบอกว่าตนเองมีความทุกข์เรื่องการเรียนแต่ความทุกข์นั้นจะกลายเป็นความสุขเมื่อพวกเขาได้บรรลุเป้าหมายทางการเรียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังได้ข้อบ่งชี้ว่าการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความสุขจะส่งผลให้เกิดพลังในการเรียน และทำกิจกรรมสร้างสรรค์ในชีวิต แต่ขณะเดียวกันควรหาวิธีการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความสุข เพื่อที่จะทำให้นักศึกษาบรรลุเป้าหมายทางการเรียน และควรส่งเสริมการแสวงหาความสุขจากปัจจัยภายในตนเอง อันเป็นความสุขทางจิตวิญญาณเพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้ที่จะมีความสุขอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับ Srichai, Mattayakorn & Tansakul (2022) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขของนักศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงจากด้านที่มากที่สุด คือ ด้านการได้รับการยอมรับจากเพื่อน รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรม การเสริมหลักสูตรของมหาวิทยาลัย และด้านการปรับตัวตามลำดับ โดยผลการวิจัยที่ยกมาและผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อบ่งชี้ว่า การมีผลการเรียนที่ดี ความสามารถในการปรับตัว ความมั่นใจในการเรียน ความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง และความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่พบได้ด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนซึ่งส่งผลต่อความสุข ดังนั้น นักศึกษาต่างชาติจึงควรมีเป้าหมายในการเรียนที่ชัดเจน มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และพร้อมปรับตัวต่อการเรียนในต่างประเทศกับสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างได้และเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ สถาบันการศึกษสามารถสร้างระบบและกลไกสนับสนุนการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ ได้แก่ การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษา การจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาด้านการเรียนและการใช้ชีวิต ซึ่งจะส่งผลต่อปัจจัยส่วนตัวที่ทำให้เกิดความสุขในการเรียน

2. ความต้องการความสุขของนักศึกษาต่างชาติ

จากการสนทนากลุ่มสอบถามความต้องการความสุขของนักศึกษาต่างชาติ พบว่า

1) ด้านครอบครัว นักศึกษาต้องการการส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครอง การเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่ของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์การศึกษาที่จำเป็นให้อย่างเพียงพอ และการเอาใจใส่และติดตามผลการเรียนอยู่เสมอ บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว การให้กำลังใจจากครอบครัว และสนับสนุนด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ 2) ด้านสถานศึกษา นักศึกษาต้องการให้อาจารย์ที่ปรึกษาติดตามผลการเรียนและให้คำปรึกษาเมื่อผลการเรียนมีปัญหา การให้โอกาสในการเข้าพบอย่างสม่ำเสมอและเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษา นอกจากนี้ นักศึกษายังต้องการการให้คำปรึกษาด้านการเรียนอย่างพอเพียง บรรยากาศการมีส่วนร่วมในการเรียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นอกจากนี้ยังต้องการอาจารย์ผู้สอนที่มีทัศนคติที่ดีต่อนักศึกษาให้ความรักความเอ็นดูเอาใจใส่ ความเป็นกันเองให้การยกย่องชมเชยนักศึกษา รวมทั้ง หลักสูตรที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ และ 3) ด้านส่วนตัว นักศึกษาต้องการมีความรู้สึกสนุกและมีความสุขในการเรียนวิชาต่าง ๆ สามารถหาทางออกเมื่อมีความขัดแย้งหรือเกิดความคับข้องใจได้อย่างเหมาะสม และได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ อาจเพราะความสุขเกิดจากการที่บุคคลตระหนักเกี่ยวกับตนเองว่ามีความสำคัญ และมีความรู้สึกมีคุณค่า

ในตนเอง การได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ความสามารถในการเผชิญปัญหา และปรับตัว ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับ Diener และ Scollon (2004) ที่กล่าวว่า ความสุขของบุคคล หมายถึง ความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นและกระทำอยู่ ซึ่งเป็นอารมณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดีต่อสิ่งที่มี หรือสิ่งที่ทำ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ สิ่งที่เกิดจากบุคคลที่แวดล้อม ทำให้บุคคลรับรู้ได้ถึงความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และสอดคล้องกับ Sotat (2016) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการเรียนรู้ อย่างมีความสุขตามหลักอิทธิบาท 4 ของนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีอิทธิพลเชิงบวก ต่อความสุขของนักศึกษาในระดับมาก โดยผลการวิจัยที่ยกมาและผลจากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อบ่งชี้ว่า ความต้องการความสุขของนักศึกษาต่างชาติสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาติ ทั้งนี้ ความสุขเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคล การเห็นคุณค่าของตนเอง และความพึงพอใจกับสิ่งแวดล้อม ที่นักศึกษาพบเจอ ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงาม และส่งเสริมการเรียนรู้ สอดคล้องกับความต้องการมีความสุขของนักศึกษาต่างชาติ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบาย หรือจัดทำ โครงการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติที่เหมาะสม เพื่อสร้างความสุขให้กับนักศึกษาต่างชาติมากยิ่งขึ้น
2. มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอน การดูแลนักศึกษาต่างชาติ สิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาต่างชาติ เพื่อสร้างความสุขให้กับนักศึกษาต่างชาติมากยิ่งขึ้น
3. มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาระบบการศึกษา ให้ดียิ่งขึ้น จะช่วยดึงดูดนักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในอนาคตมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขของนักศึกษาต่างชาตินั้น นอกจากลักษณะเฉพาะของตัวนักศึกษาแล้ว ยังมีด้านการจัดการเรียนการสอนและการดูแลจากอาจารย์ ที่ปรึกษา ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการร่วมกันวางแผนด้านการจัดการศึกษาสำหรับ นักศึกษาต่างชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการการเรียนรู้ที่มีความสุขและกระตุ้นให้นักศึกษาต่างชาติ อยากเข้ามาศึกษาต่อในอนาคต อันจะแสดงถึงศักยภาพและการคำนึงถึงความสุขในการเรียนของผู้เรียน เป็นสำคัญ
2. ควรดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมถึงเอกลักษณ์ และความโดดเด่นของสถานศึกษา เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่สอดคล้อง กับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขของนักศึกษา ทั้งนี้ ควรมีการวิเคราะห์และปรับปรุงโดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมให้นักศึกษาต่างชาติได้

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติที่เหมาะสมกับสถานะความต้องการ ความสุขในการเรียนและการใช้ชีวิตตามไปด้วย
2. ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปทดลองใช้กับสถาบันการศึกษาที่มีนักศึกษาต่างชาติที่ยังขาดกลยุทธ์จัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติให้มีความสุขที่เป็นรูปธรรมอย่างเป็นทางการ
3. ควรศึกษาวิจัยเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarking) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติระหว่างมหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่ง เพื่อนำผลการเทียบเคียงสมรรถนะมาใช้ในการปรับปรุงองค์กรของตนเองและค้นหาแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนักศึกษาต่างชาติ

เอกสารอ้างอิง

- Bundasak, T, Chaowiang, K, Jungasem, N, Rojana, S & Thainkumsri, K. (2017, January – March). Affecting Factors on Nursing Students Anxiety while Practicing in Intensive Care Unit. *J Prapokklao Hosp Clin Med Educat Center*, 34(1), 6 – 16.
- Chaksomsak, N, Sriputta, N, Pomparsit, W, Suttidee, C, Kulchawa, V & Sanewong, A. (2023, January-March). The Relationship Between Self, family, University, and Social Factors and Happiness of University Students. *Journal of Education Mahasarakham University*, 17(1), 46 – 64.
- Chujit, Y. (2020). *Factors Affecting Students' Happy Learning of North Bangkok University*. Bangkok: North Bangkok University.
- Davidson, R. J., & McEwen, B. S. (2012). Social influences on neuroplasticity: stress and intervention to promote well-being. *Nature Neuroscience*, 15, 689-695.
- Diener, E., & Scollon, C. N. (2004). *Happiness and health*. In N. B. Anderson (Ed.), *Encyclopedia of Health and Behavior: Vol. 2* (pp. 459-463). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Khongchoo, T, & Khongchoo, P. (2024). Factors Affecting Happiness in Learning of Law Students at Nakhonsawan Rajabhat University. *Journal of Panya, Mahamakut Buddhist University Lanna Campus*, 31(2), 128-137.
- International Relations & ASEAN Affairs. (2025). *Strategic Plan for Promoting the University towards Internationalization*. Kamphaeng Phet: Kamphaeng Phet Rajabhat University
- Lama Dalai, H.H. (1998). *The Art Happiness at Work*. New York: Riverhead Books.
- Ohles, J.F. (1970). *Introduction to Teaching*. New York. Random House.

- Phunukram, C. (2017). *Factors Related to Happiness of the Undergraduate Students of Suranaree University of Technology Academic Year 2016*. Nakhon Ratchasima: Suranaree University of Technology
- Policy and Planning Division, Office of the President, Kamphaeng Phet Rajabhat University. (2023). *Strategic Plan of Kamphaeng Phet Rajabhat University 2023-2027*. (Revised 2024). Kamphaeng Phet: Kamphaeng Phet Rajabhat University
- Sotat, S. (2016, January - June). Causal Factors of Learning in a Happy Way According to the Basis for Success (Iddhipada 4) of University Students in a Bachelor of Arts Programme in Buddhism, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Wang Noi, Phra Nakhon Si Aayutthaya Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(1), 56 – 72.
- Srichai, N, Mattayakorn, K & Tansakul, J. (2022, January-June). Factors Influencing Students' Happiness on Prince of Songkla University, Trang Campus. *Journal of Liberal Arts, Maejo University*, 10(1), 177 – 191.
- SriSa-at, B. (2000). *Preliminary research*. (5th ed.). Bangkok: Suwiriyan.
- Teerateep, A. (2018). *Factors Affecting of Students' Happiness Learning in Burapha University*. Chonburi: Burapha University.
- Thai Health Promotion Foundation. (2025). *Happy 8*. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation.
- United States Department of Health and Human Services (USDHHS). (2000). *Healthy People 2010*. (2nd ed.). With Understanding and Improving Health and Objectives for Improving Health. Washington, DC: U.S. Department of Health and Human Services.
- Usawasiroj, W. (2012). *Happiness index of Chiangmai University's student*. Chiangmai: Chiangmai University.
- Wittmann, P. (2003). *A Guide to Happiness for the Third Millennium*. Chiang Mai: Sangsilp Printing

กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีที่ใช้นำเสนอเนวคสำนึก ในรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ของณัฐวัฒน์ อุทธีกร

ดวงกมล จันทรศิริ^{1*}

อาจารย์

วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กระทรวงวัฒนธรรม

Chansiri.dk@gmail.com

พิลาสินี อินทร์พุง²

อาจารย์

วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กระทรวงวัฒนธรรม

philasip@gmail.com

รับบทความ: 25 มีนาคม 2568

แก้ไขบทความ: 5 พฤษภาคม 2568

ตอบรับบทความ: 4 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีที่ใช้นำเสนอเนวคสำนึกในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ของณัฐวัฒน์ อุทธีกร จากเรื่องสั้นจำนวน 12 เรื่องที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาพบว่า ผู้เขียนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเสียดสีวิพากษ์วิจารณ์ความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมและการทำลายธรรมชาติในสังคมไทย โดยปรากฏกลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีจำนวน 5 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการใช้คำกล่าวประชด กลวิธีการเล่นคำ กลวิธีการเปรียบเทียบ กลวิธีการใช้ถ้อยคำเหน็บแนม และกลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ กลวิธีเหล่านี้ล้วนเป็นกลวิธีที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดการตั้งคำถามและพิจารณาถึงบทบาทของมนุษย์ต่อธรรมชาติอันนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกเชิงนิเวศ

คำสำคัญ: กลวิธีทางภาษา, การเสียดสี, เนวคสำนึก, รวมเรื่องสั้น, รางวัลจากป่า

¹ ผู้แต่งหลัก (First Author)

² ผู้แต่งร่วม (Co-first Author)

* ผู้ประสานงานบรรณกิจ (Corresponding Author)

**Linguistic Strategies of Satire for Presenting Ecological Conscience
in the Short Story Collection of “Rangwan Jak Pa”
by Natthawat Utthangkon**

Duangkamon Chansiri

Lecturer

Suphanburi College of Dramatic Arts,
Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture, Thailand
Chansiri.dk@gmail.com

Philasinee Inpayung

Lecturer

Suphanburi College of Dramatic Arts,
Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture, Thailand
philasip@gmail.com

Received: March 25, 2025

Revised: May 5, 2025

Accepted: June 4, 2025

Abstract

This research aims to study the linguistic strategies of satire deployed to convey ecological consciousness in Nattawat Uttangkorn's “Rangwan Jak Pa”, a short story collection. The study analyzes twelve short stories depicting narratives concerning nature and the environment. The findings demonstrate that the author utilizes language as an instrumental mechanism for satirizing and critiquing human thoughts and behaviors that contribute to environmental issues and natural environment degradation in Thai society. The analysis identifies five linguistic strategies of satire: irony, parody, comparison, directive satire, and rhetoric question. These strategies collectively function as mechanisms to provoke readers' critical inquiry and contemplation of human roles in relation to nature, ultimately fostering ecological consciousness.

Keywords: Linguistic Strategy, Satire, Ecological Consciousness, Short Story Collection, Rangwan Jak Pa

บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในวิกฤตการณ์ที่สำคัญของโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสมดุลของธรรมชาติ ระบบนิเวศ และชีวิตของมนุษย์โดยตรง นอกจากการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศผ่านการออกมาตรการทางสังคมและกฎหมายแล้ว สิ่งที่เราควรให้ความสำคัญคือการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกต่อธรรมชาติ ดังที่ Glotfelty (1996: xxi) กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมไว้ว่า “วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมโลกที่เรากำลังเผชิญกันอยู่ในทุกวันนี้ ปัญหาไม่ได้อยู่ที่การทำงานของ ‘ระบบนิเวศ’ แต่อยู่ที่ ‘ระบบจริยธรรม’ ของเรา” ดังนั้น ต้นตอของปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงเป็นผลอันสืบเนื่องมาจากทัศนคติของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติ การจะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจระบบความคิดและจริยธรรมของมนุษย์ และใช้ความเข้าใจนั้นแก้ไขมุมมองที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติเสียใหม่ ซึ่งสิ่งที่มีพลังอำนาจในการกำหนดและครอบงำความคิดของมนุษย์คือ ภาษา ตามที่นักภาษาศาสตร์เรียกว่า “วาทกรรม” และภาษาที่มีลักษณะเช่นนี้มักพบในงานวรรณกรรม (บุญยเสนอ ตรีวิเศษ และสมเกียรติ รักษ์มณี, 2560: 12) วรรณกรรมจึงเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นต้นตอของปัญหาสิ่งแวดล้อม และนำเสนอแนวทางแก้ไข ตลอดจนผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันนำไปสู่โลกที่สมดุล

การศึกษาวรรณกรรมโดยมุ่งประเด็นไปที่การนำเสนอธรรมชาติและปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวรรณกรรมที่เรียกว่า “การวิจารณ์วรรณกรรมเชิงนิเวศ” (Ecocriticism) ธัญญา สังขพัฒน์ธานนท์ (2556: 40) ได้กล่าวถึง การวิจารณ์วรรณกรรมเชิงนิเวศไว้ว่า เป็นแนวคิดและทฤษฎีที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในงานวรรณกรรม โดยใช้ฐานความรู้ด้านนิเวศวิทยาและแนวคิดสิ่งแวดล้อมนิยามมาเป็นพื้นฐานในการศึกษา การวิจารณ์วรรณกรรมเชิงนิเวศมิได้จำกัดอยู่เพียงแค่ความสนใจธรรมชาติในงานวรรณกรรมเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการสำรวจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอีกด้วย ดังที่ตรีศิลป์ บุญขจร (2559, อ้างถึงใน วัลภา ธารเวท และมารศรี สอทิพย์, 2567: 125) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจารณ์วรรณกรรมเชิงนิเวศให้ความสำคัญกับวรรณคดีที่นำเสนอเรื่องราวของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือที่เรียกว่า Nature Writing เน้นเรื่องที่สะท้อนปัญหาจริยธรรมของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนตระหนักถึงการเปลี่ยนย้ายของกระบวนทัศน์มนุษย์เป็นศูนย์กลางสู่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของโลกธรรมชาติ อันเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดนิเวศสำนึก

เนื่องน้อย บุญเนตร (2537: 94-96) ได้อธิบายไว้ว่า นิเวศสำนึกเป็นกระบวนทัศน์ที่มองโลกธรรมชาติแบบองค์รวมซึ่งสรรพสิ่งล้วนเชื่อมโยงถึงกันอย่างเป็นระบบ มนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของโลกธรรมชาติเท่านั้น การให้คุณค่าและความสัมพันธ์ทางศีลธรรมจึงมิได้ถูกจำกัดอยู่ที่เฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน แต่รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับโลกธรรมชาติ กล่าวคือแนวคิดนิเวศสำนึกเป็นแนวคิดที่มองโลกธรรมชาติด้วยท่าทีที่เป็นมิตรและเกื้อกูล รวมถึงให้ความสำคัญกับทุกสรรพสิ่งอย่างเท่าเทียม ซึ่งตรงข้ามกับกระบวนทัศน์มนุษย์เป็นศูนย์กลางอันเป็นแนวคิดที่แยกมนุษย์ออกจากสรรพสิ่งและยกให้อยู่เหนือธรรมชาติ (กานมณี ภูภักดี, 2547: 10) การที่มนุษย์มองว่าตนเองเป็นนายเหนือธรรมชาตินั้นนำไปสู่การดักตวงและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัด ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมในงานวรรณกรรมที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับธรรมชาติและปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงมักนำเสนอให้เห็นทั้งสองกระบวนทัศน์ที่ขัดแย้งกันเพื่อนำไปสู่การพิจารณาถึงกระบวนทัศน์และท่าทีที่มนุษย์ควรมีต่อธรรมชาติ

หนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” เป็นผลงานของณัฐวัฒน์ อุทังกร นักเขียนที่นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับ “ป่า” และธรรมชาติมาโดยตลอด ดังที่เขากล่าวถึงเหตุแห่งการสร้างผลงานเขียนของตนไว้ว่า “อยากเขียนเรื่องป่าก็เพราะอยากจะทำให้คนอ่านหันมาสนใจดูแลป่าและรักษาระบบชาติให้มากขึ้น”

(ณัฐวัฒน์ อุธังกร, 2552: 8) รวมถึงหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ที่ได้รับรางวัลรองชนะเลิศประเภทเรื่องสั้น จากรางวัลนายอินทร์อะวอร์ดครั้งที่ 9 ประจำปี 2551 รวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ประกอบด้วยเรื่องสั้นจำนวน 15 เรื่อง โดยมีเรื่องสั้นจำนวนถึง 12 เรื่อง ที่นำเสนอเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในหลากหลายแง่มุม และนำเสนอให้เห็นแนวคิดนิเวศสำนึกผ่านความสัมพันธ์ที่เกาะเกี่ยวกันนั้น ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ในด้านบวกที่มนุษย์มองธรรมชาติอย่างเป็นมิตร มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติ ให้ความเคารพและตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และในด้านลบที่มนุษย์มองว่าตนเองมีอำนาจเหนือธรรมชาติ สามารถควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัด ซึ่งในด้านลบนั้น ผู้เขียนนำเสนอในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ผ่านกลวิธีทางภาษาที่สอดแทรกน้ำเสียงประชดประชันเสียดสีเพื่อเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อมและการทำลายธรรมชาติให้สังคมได้รับรู้

การเสียดสีเป็นกลวิธีหนึ่งในการสร้างความขบขันโดยการใช้ภาษาที่มีความหมายต่างกับความหมายที่ปรากฏตามรูปภาษา ซึ่งผู้รับสารจำเป็นต้องตีความความหมายที่ซ่อนอยู่ (อุมาภรณ์ สังขมาน, 2559: 168) ด้วยเจตนาของการเสียดสีนั้นก็เกินไปเพื่อวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของมนุษย์และสถาบันทางสังคม (สุนทรี สังข์อยู่, 2533: 17) ดังนั้น สำหรับในงานวรรณกรรมการเสียดสีไม่เพียงแต่เป็นกลวิธีหนึ่งในการสร้างความขบขันเท่านั้น แต่ยังเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรม ความคิด หรือปัญหาสังคมที่ผู้เสียดสีเห็นว่าเป็นข้อบกพร่อง ไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกต้องผ่านการล้อเลียน การเยาะเย้ย หรือการพูดในเชิงขบขัน ดังที่นันทนัย ประสานนาม (2548: 231) กล่าวถึงความหมายของเรื่องสั้นแนวเสียดสีไว้ว่า เรื่องสั้นที่เสนอแนวคิดอันเป็นความบกพร่องหรือความผิดพลาดของมนุษย์และสังคมผ่านการสร้างอารมณ์ขันที่ก่อให้เกิดเสียงหัวเราะแบบเย้ยหยันต่อผู้ที่ตกเป็นเป้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นให้มีการปรับปรุงแก้ไขความบกพร่องดังกล่าว

สำหรับงานวรรณกรรมที่สะท้อนปัญหาการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น การเสียดสีเป็นกลวิธีทางภาษาหนึ่งที่ใช้เพื่อสะท้อนและวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ผู้เขียนได้เสียดสีวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการตัดไม้ทำลายป่า การล่าสัตว์เพื่อความสนุกสนานหรือนำชิ้นส่วนของสัตว์มาเป็นเครื่องประดับอย่างไร้จริยธรรม การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศ การออกกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐและการละเลยของรัฐบาลในการดูแลสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นกระบวนการทัศน์แบบมนุษย์เป็นศูนย์กลางที่มนุษย์มองว่าธรรมชาติเป็นสิ่งไร้ชีวิตหรือไม่มีคุณค่าและตนเองมีอำนาจเหนือธรรมชาติ นำไปสู่การสร้าง ความชอบธรรมในการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างไร้ขีดจำกัด

ภายใต้แนวคิดนิเวศสำนึกที่เน้นการมองโลกธรรมชาติอย่างเป็นองค์รวม มนุษย์มิได้เป็นผู้ควบคุมหรือครอบครองธรรมชาติ หากแต่เป็นองค์ประกอบหนึ่งในระบบนิเวศที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกันอย่างลึกซึ้ง การเสียดสีความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” จึงเป็นการนำเสนอแนวคิดนิเวศสำนึกในรูปแบบหนึ่ง จากการสะท้อนให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงลบจากความคิดและการกระทำของมนุษย์ การเสียดสีวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมกลับมาทบทวนกระบวนการทัศน์การมองโลกและธรรมชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเสียใหม่ และมองโลกธรรมชาติด้วยท่าทีที่เคารพ เกื้อกูล และตระหนักถึงความหลากหลายและเท่าเทียมกันของสรรพสิ่งในโลกธรรมชาติ

ในบทความนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ในฐานะวรรณกรรมที่นำเสนอแนวคิดนิเวศสำนึก เพื่อวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีในเรื่องสั้นจำนวน 12 เรื่อง ว่ามีการใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีใดบ้าง อันจะเชื่อมโยงไปสู่การตีความนิเวศสำนึกที่ปรากฏในเรื่องสั้น ด้วยกลวิธีเหล่านี้

เป็นส่วนหนึ่งของการเปิดเผยให้เห็นต้นตอของปัญหาสิ่งแวดล้อม และอาจเป็นส่วนหนึ่งของการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อธรรมชาติ และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีที่ใช้นำเสนอเนื้อหาในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า”

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิเวศสำนึก การศึกษาวรรณกรรมด้วยแนวทางการวิจารณ์วรรณกรรมเชิงนิเวศ กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสี และกลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีในงานวรรณกรรม

2. ศึกษาหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” อย่างละเอียด และคัดเลือกเรื่องสั้นที่มีความโดดเด่นในด้านการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปรากฏกลวิธีการเสียดสีอย่างชัดเจน ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 12 เรื่อง ได้แก่ คนรักธรรมชาติ สิ่งล้ำค่า ที่ดินทำกิน รางวัลจากป่า ที่สงบ ป่าอันตราย ใครจะทำ บ้านแสนสุข ศิลข้อสี่ แพชั่นศิลปิน อาหารป่าจานเด็ด สายเลือดนักล่า

3. วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4. เรียบเรียงผลการศึกษาและนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

5. สรุปผล และอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ผู้เขียนมุ่งนำเสนอเนื้อหาผ่านการใช้กลวิธีวิพากษ์วิจารณ์ความคิดและพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นภัยต่อธรรมชาติ จากการศึกษาพบกลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีที่ใช้นำเสนอเนื้อหาในนิเวศสำนึก จำนวน 5 กลวิธี ดังนี้

1. กลวิธีการใช้คำกล่าวประชด

การใช้คำกล่าวประชดเป็นกลวิธีที่ผู้พูดหรือผู้เขียนใช้ถ้อยคำตรงกันข้ามกับเจตนาที่ต้องการสื่อ (สุนทรี สังข์อยู่, 2533: 72) สามารถทำได้หลายวิธี เช่น กล่าวประชดโดยการสร้างยกย่อง กล่าวประชดโดยใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามจากคำพูดที่แสดงออก กล่าวประชดโดยใช้คำพูดซ้ำ ๆ ไร้เดียงสาหรือข้อเสนอแนะที่เหลวไหล กล่าวประชดโดยการพูดถึงบุคคลสำคัญอย่างไม่ให้ความสำคัญ (Feinberg, 1968 อ้างถึงในสุนทรี สังข์อยู่, 2533: 72) ลักษณะเด่นที่ผู้เขียนหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ใช้เมื่อต้องการเสียดสีความย้อนแย้งของมนุษย์ที่ปฏิบัติต่อธรรมชาติ คือการใช้คำกล่าวประชดใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำพูดตรงไปตรงมา และการชื่นชมยกย่อง

1.1 การใช้คำพูดตรงไปตรงมา

ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” มักนำเสนอให้เห็นถึงความย้อนแย้งของมนุษย์ โดยเฉพาะขบวนการอนุรักษ์ธรรมชาติที่มีพฤติกรรมขัดแย้งกับคำพูดที่ได้กล่าวไว้ ด้วยเมื่อกล่าวถึงธรรมชาติมีกลุ่มคนหลายแวดวงที่ต่างอ้างตนว่าเป็นคนรักธรรมชาติ เพราะชอบท่องเที่ยวและค้างคืนตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และตำหนิผู้อื่นที่มีวิถี ความคิดแตกต่างจากตนว่าเป็นพวกทำลายธรรมชาติ ทั้งที่ตนเองเป็นสาเหตุสำคัญของการทำลายธรรมชาติจากการสนับสนุนให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่า ผู้เขียนได้นำเสนอความย้อนแย้งนั้น

ผ่านการใช้คำพูดตรงไปตรงมาของตัวละครชาวบ้านซึ่งได้ฟังมาจากบุคคลที่อ้างตนว่าเป็นผู้รักธรรมชาติ ดังตัวอย่าง

“จำได้ว่า ท่านบอกว่าเป็นคนรักธรรมชาติ ท่านอยากได้บ้านในป่าใกล้ธรรมชาติ เลยมารอซื้อที่เรา แหมให้เราหาไม้เถื่อนมาปลูกบ้าน คราวนั้นเลยได้ค่านายหน้าอีกหน่อย”

(ณัฐวัฒน์ อุทังกร, 2553: 15)

บทสนทนาข้างต้นเป็นบทสนทนาของ “ยายนกขมิ้น” และ “ตาเคลื่อน” ตัวละครในเรื่องสั้นคนรักธรรมชาติ ที่ดำเนินเรื่องผ่านบทสนทนาของสามีภรรยาที่เล่าถึงความหลังของตนเองว่าตลอดทั้งชีวิตได้โยกย้ายถิ่นฐานของตนอยู่เสมอ สมดังชื่อของตนที่ต้องระหกระเหินเร่ร่อนจากบ้านและเคลื่อนย้ายที่อยู่ตลอดเวลา ซึ่งบ้านที่ทั้งสองอยู่ก็มาจากการบุกเบิกพื้นที่ป่าสงวน โดยสาเหตุสำคัญของการเคลื่อนย้ายคือ เหล่าบุคคลที่แสดงตนว่ารักธรรมชาติต้องการมีบ้านที่ใกล้ชิดธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นผู้การ เจ้าแก้วคำไม้ นักเขียน จิตรกรที่อยากได้บ้านในป่าไว้ทำงานศิลปะ หรือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่กล่าวตำหนิชาวบ้านที่นำนกมาทำอาหารว่าไม่รักธรรมชาติ

ถ้อยคำที่ว่า “เป็นคนรักธรรมชาติ” จึงตรงข้ามกับการกระทำ คนที่ปากบอกว่าตนเองรักธรรมชาติกลับเป็นคนที่ทำลายธรรมชาติเสียเอง คำว่า “รัก” จึงเป็นเพียงข้ออ้างในการสนองความต้องการส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อธรรมชาติที่ตามมา ทั้งการสนับสนุนให้บุกรุกพื้นที่ป่าสงวน การใช้ไม้เถื่อนเพื่อสร้างบ้าน การที่ตัวละครสองสามีภรรยาถ่ายทอดคำพูดของบุคคลในเรื่องเล่าไว้อย่างตรงไปตรงมา จึงเป็นการประชดประชันกลุ่มคนเหล่านั้น ด้วยทั้งสองตระหนักดีว่ายังมีคนรักธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นเท่าใด พื้นที่ป่าก็ยิ่งหายไปเป็นทวี

ความย้อนแย้งของเรื่องเล่ายังสะท้อนออกมาเมื่อพิจารณาการกระทำของตัวละครสองสามีภรรยา ทั้งสองต่างเป็นคนที่ดำเนินชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติมาตั้งแต่เกิด มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาธรรมชาติในการเอาชีวิตรอด แต่กลับไม่มีความผูกพันกับป่า ไม่สามารถเรียกได้ว่าบ้านได้ เพราะตนเองพร้อมที่จะโยกย้ายและทำลายพื้นที่ป่าใหม่ได้เพียงเพื่อเงิน ภายใต้คำพูดตรงไปตรงมาแบบชาวบ้านจึงแฝงไปด้วยความโลภและเล่ห์เหลี่ยม ด้วยตัวละครเองก็ตระหนักดีว่าการกระทำของตนเป็นสาเหตุสำคัญของการทำลายป่า แต่ถ้ามีคนเสนอเงินก็พร้อมที่จะบุกรุกธรรมชาติอีกครั้ง การเสียดสีด้วยการกล่าวประชดจึงเป็นการวิพากษ์วิจารณ์ความไม่จริงใจหรือความหน้าไหว้หลังหลอกของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของมนุษย์ที่มองว่าตนเองเป็นเจ้าของธรรมชาติจึงมีความชอบธรรมที่จะบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด อันเป็นต้นตอสำคัญของการทำลายธรรมชาติและนำไปสู่ปัญหาสิ่งแวดล้อมในที่สุด

1.2 การชื่นชมยกย่อง

ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ผู้เขียนมักใช้คำพูดที่แสดงออกถึงการยกย่องชื่นชมกลุ่มบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งแบบเกินความเป็นจริง เมื่อต้องการวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมหรือค่านิยมที่ผิดปกติของบุคคลเหล่านั้น หรือเป็นพฤติกรรมที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเจตนาที่แท้จริงของการชื่นชมนั้นตรงข้ามกับถ้อยคำที่ใช้ ดังในเรื่องสั้นบ้านแสนสุข ที่ผู้เขียนใช้คำกล่าวประชดโดยการชื่นชมผ่านการตั้งชื่อเรื่องด้วยเมื่อพิจารณาแล้วคำว่า “บ้านแสนสุข” อาจเป็นการชื่นชมบ้านหลังนี้ว่ามีทั้งความสวยงาม ความร่มรื่น และสะดวกสบาย ผู้ที่อยู่อาศัยจึงอยู่กันอย่างมีความสุข หรืออาจเป็นการชื่นชมครอบครัวที่อยู่ในบ้านที่อยู่กันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาและมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน แต่สิ่งที่ปรากฏในเนื้อเรื่องนั้นกลับตรงข้ามกับชื่อเรื่องด้วยการพยายามสร้างบ้านแสนสุขของมนุษย์ในเรื่องต้องแลกมาด้วยการปล้นเอาบ้านของสัตว์ป่าไป ในเรื่องบ้านแสนสุขกล่าวถึงขบวนการตัดไม้ในเขตป่าสงวนเพื่อนำไปขายเป็นไม้ประดับ เรื่องเปิดเผยให้เห็นว่าต้นไม้แต่ละต้น

ที่ถูกตัดไปนั้นต่างเป็นบ้านของสัตว์ป่าหลายชนิด ไม่ว่าจะเป็นค้างคาว กระรอก หมูหริ่ง หรือครอบครัวของนกเงือก การตัดไม้มาขายให้กับคนเมืองจึงไม่เพียงเป็นการทำลายต้นไม้ต้นหนึ่งเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการทำลายครอบครัวของสิ่งมีชีวิตอื่น ดังข้อความที่ว่า

เขามองตามเด็ก ๆ ลูก ๆ เพื่อนที่วิ่งเล่นกันในแสงไฟในสวนสวยใกล้น้ำตกเทียม เจ้าตัวเล็กคนหนึ่งปีนขึ้นไปบนท่อนไม้...

...เด็กน้อยเอาไม้กระทุ้งไปบนพื้นผิวของท่อนไม้ใหญ่ บริเวณนั้นเป็นดินเหนียวที่ถูกปั่นขึ้นเปิดโพรงใหญ่โพรงหนึ่งไว้ กลิ่นเหม็นเน่าคุ้งออกมา เมื่อกระทุ้งโพรงจนเปิดกว้างจึงเห็นสิ่งที่อยู่ภายใน มันคือซากเน่าของนกขนาดใหญ่สองตัว... ลูกนกและแม่ของมัน

...ในแสงจันทร์ที่แสนเศร้า นกเงือกเพศผู้ตัวใหญ่อังแสงเสียงร้อง “แก๊ก ๆ !” น้ำเสียงแหบแห้งเปล่าเปลี่ยวสิ้นหวัง มันร้องอยู่อย่างนั้นมาสี่เดือนแล้ว

มันหวังเพียงได้ยินเสียงขานตอบจากคู่และลูกน้อยจากโพรงซึ่งเคยเป็นบ้านแสนสุขของพวกเขา

(ณัฐวัฒน์ อุทธีกร, 2553: 148-149)

ตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ที่แตกต่างกันระหว่างครอบครัวของมนุษย์และครอบครัวของนกเงือก ในขณะที่ครอบครัวของมนุษย์กำลังมีความสุขกับเริ่มต้นครอบครัวในบ้านหลังใหม่ มีลูกหลานวิ่งเล่นในสวนที่ประดับด้วยโพรงไม้ซึ่งเคยเป็นบ้านของครอบครัวนกเงือกอย่างสนุกสนาน ผีของนกเงือกกลับมีเพียงความเศร้าและน่าสลดหดหู่จากการสูญเสียคู่และลูกไป การตั้งชื่อเรื่องว่าบ้านแสนสุขจึงเป็นการเสียดสีความไร้มนุษยธรรมของมนุษย์ที่ปฏิบัติต่อธรรมชาติและสัตว์อื่นราวกับเป็นสิ่งไม่มีชีวิตหรือไม่มีคุณค่าสะท้อนให้เห็นกระบวนทัศน์มนุษย์เป็นศูนย์กลางที่มนุษย์มองว่าตนเองมีอำนาจเหนือธรรมชาติ และใช้อำนาจนั้นอย่างโหดร้ายและไร้ซึ่งจริยธรรม

การประชดโดยการกล่าวชื่นชมยังปรากฏอย่างชัดเจนในการนิยามหรือนำเสนอภาพของตัวละครที่มีพฤติกรรมเป็นภัยต่อธรรมชาติ โดยเฉพาะการใช้คำสรรเสริญแบบเกินจริงเพื่อสะท้อนความบิดเบือนในทัศนคติของตัวละคร ด้วยตัวละครประเภทนี้มักยกย่องการกระทำของตนว่าเป็นสิ่งดีงามและเหนือกว่าบุคคลอื่นในสังคม ทั้งที่ในความเป็นจริงการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบในทางลบต่อธรรมชาติ ผู้เขียนจึงใช้คำชื่นชมยกย่องกล่าวถึงตัวละครอย่างเกินจริง เพื่อเปิดเผยให้เห็นความย้อนแย้งระหว่างคำพูดกับ ความจริง และวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรม ตลอดจนแนวคิดที่หลงตนเองของตัวละครนั้น ดังตัวอย่าง

เขาคิดว่าคนในวงการศิลปะนี้แต่งตัวเท่มีเอกลักษณ์...ยิ่งตอนที่คนพวกนั้นหัดอธิบายถึงแรงบันดาลใจในงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาแล้ว มันช่างลึกซึ้งเหมือนได้ผ่านเข้าไปในมิติอื่นที่อยู่เหนือเหตุผลทางโลกและกาลเวลา

(ณัฐวัฒน์ อุทธีกร, 2553: 167-168)

พวกเขาแต่ละคนจะมีเอกลักษณ์การแต่งกายของตัวเอง และแน่นอนมันย่อมไม่เหมือนใครอื่นในสังคมต่ำต้อยที่มนุษย์เพียงทำงานเพื่อหากินและมีได้เสพความงามอันสูงส่งเหนือมนุษย์อย่างพวกเขา บางคนผมยวถึงก้นปล่อยหมวดเครารุ่งรังตามธรรมชาติ

(ณัฐวัฒน์ อุทธีกร, 2553: 173)

ตัวอย่างข้างต้นมาจากเรื่องสั้นแพชชันศิลปิน ที่มักจะกล่าวถึงการแต่งกายของศิลปินด้วยชิ้นส่วนของสัตว์ด้วยคำพูดชื่นชมยกย่องซ้ำ ๆ ว่า “เท่” “มีเอกลักษณ์” “ลึกล้ำ” “เป็นความงามอันสูงส่งเหนือมนุษย์” แต่เจตนาที่แท้จริงของคำพูดมิใช่เป็นไปเพื่อการสรรเสริญ แต่เพื่อวิพากษ์วิจารณ์และเสียดสีศิลปินรวมถึงบุคคลในสังคมที่ยกย่องตนเองว่าสูงส่งด้วยการสร้างภาพลักษณ์ผ่านรสนิยมที่ย้อนแย้งกับคุณค่าทางจริยธรรม โดยเฉพาะในประเด็นการใช้ชิ้นส่วนจากสัตว์เพื่อสร้างเครื่องประดับหรือวัตถุที่บ่งบอกฐานะและอัตลักษณ์ ความสูงส่งเหนือบุคคลอื่นที่ศิลปินคิดว่าตนเองเป็นนั้นในมุมมองของผู้พิทักษ์ป่าไม้และสัตว์กลับเป็นเพียงพฤติกรรมที่ “ต่ำช้า” และ “น่าสมเพช” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งทางมุมมองระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนการอนุรักษ์ธรรมชาติกับกลุ่มที่ใช้ธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตน

การกล่าวประชดด้วยการชื่นชมจึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านตั้งคำถามถึงค่านิยมของคนในปัจจุบันที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยไม่รู้ตัว ด้วยแม้ศิลปินหรือคนเมืองจะได้ทำลายธรรมชาติด้วยมือของตนเอง แต่การแต่งกายหรือประดับบ้านด้วยไม้หายากก็เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนให้เกิดการทำลายธรรมชาติ ตลอดจนให้ผู้อ่านได้ทบทวนถึงขอบข่ายของระบบจริยธรรมที่ไม่ควรจำกัดอยู่เพียงแค่มนุษย์ แต่ขยายไปสู่สรรพสิ่งอื่น ๆ

2. กลวิธีการล้อเลียน

การล้อเลียนเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้ถ้อยคำเลียนแบบพฤติกรรมหรือความคิดของตัวละคร ด้วยการนำลักษณะบางประการมาเน้นย้ำให้เกินจริงหรือเป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย (อุมารณ สักขมาน, 2559: 170-171) ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ผู้เขียนได้เสียดสีพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐที่ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่สร้างภาพลักษณ์ที่ดีแต่แฝงด้วยการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว โดยล้อเลียนพฤติกรรมที่น่านรังเกียจเหล่านั้นผ่านการตั้งชื่อตัวละคร ดังตัวอย่าง

ท่านประธาน อบต. ประสงค์ทรัพย์ กำลังรวบรวมข้อมูลความต้องการของหมู่บ้านหนึ่งอยู่ วางแผนว่าจะเขียนใบคำร้องของบประมาณ และจัดเตรียมงานประมูลแก่ผู้รับเหมาที่จะต้องส่งของมา คิดถึงตัวเลขต่าง ๆ แล้วเลยนึกไปถึงเครื่องเสียงรถยนต์ชุดที่ไปเห็นมาในตัวจังหวัดเมื่อวันก่อน อีกไม่นานคงจะได้มันมาติดรถ เปิดให้กระหึ่มดอยเขียว

(ณัฐวัฒน์ อุทจักร, 2553: 65)

“ประสงค์ทรัพย์” เป็นชื่อตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลจากป่า ซึ่งมีชื่อเต็มว่า “ประสงค์ทรัพย์ รังบ” ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทสำคัญในด้านการดูแลและพัฒนาชุมชน แต่กลับไม่ใส่ใจต่อปัญหาของชาวบ้านหรือผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน หากสิ่งนั้นไม่ก่อให้เกิดทรัพย์หรือผลประโยชน์แก่ตนเอง การตั้งชื่อ “ประสงค์ทรัพย์” จึงเป็นการล้อเลียนลักษณะนิสัยของตัวละครที่มุ่งหวังทรัพย์สินและผลตอบแทนเป็นที่ตั้ง ทุกโครงการหรือกิจกรรมที่เขามีส่วนเกี่ยวข้องล้วนต้องมีผลตอบแทนที่จับต้องได้ มิใช่เป็นไปเพราะมุ่งมั่นพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชนเป็นสำคัญ

เรื่องสั้นรางวัลจากป่ากล่าวถึงหมู่บ้านปากเอะญอเคอะพะ หมู่บ้านกลางหุบเขาที่มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ชาวบ้านต่างมีความผูกพันกับธรรมชาติอย่างแนบแน่น ด้วยความเชื่อที่มีต่อ “ผีต้นน้ำ” และ “ผีป่า” สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกชีวิตในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ ชาวบ้านจึงเกรงกลัวที่จะตัดต้นไม้และล่าสัตว์เพราะการกระทำเหล่านั้นอาจทำให้ผีป่าโกรธได้ ป่าบริเวณหมู่บ้านเคอะพะจึงมีความอุดมสมบูรณ์และสงบสุข โดยปกติแล้วหมู่บ้านเคอะพะไม่ได้อยู่ในความสนใจของข้าราชการปกครองหรือนักการเมืองท้องถิ่นด้วยเส้นทางที่ทุรกัน

दानมาก แต่เมื่อมีองค์การเอกชนอย่างองค์การน้ำมันแห่งชาติเข้ามามอบรางวัลเพื่อโลกเขียวให้กับหมู่บ้านในฐานะที่ชาวบ้านรักษาป่าเป็นอย่างดี เหล่าข้าราชการและนักการเมืองที่เคยเพิกเฉยและปฏิเสธที่จะเข้ามาในหมู่บ้านต่างกลับมาให้ความสนใจและรับความดีความชอบโดยอ้างว่าเป็นนโยบายที่มาจากตนเองเช่นที่ตัวละคร “นายอำเภอเสนอพัคตร์ รับเรื่องชอบ” ทำ ดังข้อความที่ว่า

“สวัสดีพี่ น้องชาวบ้านเคอะพะ กระผมนายอำเภอเสนอพัคตร์ รับเรื่องชอบ ขอแสดงความยินดีกับพี่น้องบ้านเคอะพะทุกคน ที่ได้รับรางวัลเพื่อโลกเขียวจากทางองค์การน้ำมันแห่งชาติ ทั้งนี้ เนื่องจากพี่น้องทุกท่านได้ช่วยกันรักษาป่าไม้ในละแวกหมู่บ้านเป็นอย่างดี อันเป็นนโยบายที่ทางอำเภอได้มอบไว้กับพ่อหลวงของหมู่บ้านรุ่นก่อน ๆ เมื่อครั้ง..”

ชาวบ้านมองหน้ากันง ๆ คุยกันเสียงฮึมฮัม

“...นโยบายอะไรละ...”

(ณัฐวัฒน์ อุทจักร, 2553: 66)

การตั้งชื่อ “นายอำเภอเสนอพัคตร์ รับเรื่องชอบ” จึงเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของเสียดสีด้วยการล้อเลียนลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละคร นายอำเภอเสนอพัคตร์เป็นข้าราชการปกครองคนหนึ่งที่ไม่เคยสนใจเข้าไปดูแลหมู่บ้านเคอะพะ แต่เมื่อหมู่บ้านมีชื่อเสียงจากการได้รับรางวัลเพื่อโลกเขียว นายอำเภอเสนอพัคตร์ก็รีบแสดงตนและเข้าไปมีบทบาทเพื่อรับความดีความชอบ ทั้งที่ตนเองมิได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เห็นได้จากการที่ชาวบ้านคุยกันถึงนโยบายที่นายอำเภอเสนอพัคตร์กล่าวถึง ชาวบ้านทุกคนไม่เคยได้ยินนโยบายดังกล่าว แม้แต่นายอำเภอเสนอพัคตร์เอง ชาวบ้านบางคนก็ยังไม่เคยพบหน้า ด้วยสิ่งที่ทำให้หมู่บ้านได้รับรางวัลคือ ความเชื่อและวิถีชีวิตที่ชาวบ้านยึดถือกันมาช้านาน

การมอบรางวัลให้แก่หมู่บ้านนั้นในช่วงแรกดูเหมือนจะเป็นสิ่งที่ดีเพราะทำให้หมู่บ้านได้รับการพัฒนา และชาวบ้านเองก็สำนึกว่าเป็นรางวัลที่ได้มาจากการรักษาป่าให้แก่ผีป่าผืนน้ำ แต่ผลลัพธ์ที่ตามมากลับไม่ได้สวยงามเช่นนั้น เมื่อโครงการพัฒนาพื้นที่ป่าฯ ที่นายประสงค์ทรัพย์และนายอำเภอเสนอพัคตร์ได้ดำเนินการ เช่น การสร้างถนนคอนกรีต การสร้างสะพาน กลับกลายเป็นการทำลายระบบนิเวศป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งชีวิตของชาวบ้าน นอกจากนี้ความเจริญที่ไหลทะลักเข้ามาในหมู่บ้านอย่างรวดเร็วยังทำลายความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ทั้งในทางกายภาพที่ชาวบ้านเคยพึ่งพาธรรมชาติในการดำรงชีวิต แต่เมื่อความเจริญเข้ามา ชาวบ้านหลงใหลไปกับวัตถุและวัฒนธรรมบริบริโภคนิยม และในทางจิตวิญญาณซึ่งชาวบ้านเคยมีจิตวิญญาณเชิงนิเวศจากการเชื่อมั่นและเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในธรรมชาติ ทำให้ชาวบ้านสามารถอยู่ร่วมกับป่าอย่างเกื้อกูล เมื่อสิ่งเหล่านี้ถูกทำลายไป หมู่บ้านป่าเคอะพะก็ต้องพบกับหายนะจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ปล้นชิงหมู่บ้านนี้ออกไปจากผืนแผ่นดิน

การเสียดสีด้วยกลวิธีการล้อเลียนผ่านการตั้งชื่อของตัวละครจึงเปิดเผยให้เห็นปัญหาเชิงโครงสร้างในสังคมที่ผู้มีอำนาจในท้องถิ่นและระบบราชการมักละเลยความสำคัญของธรรมชาติและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ให้คุณค่ากับเงินและชื่อเสียงมากกว่าสิ่งอื่น ผู้เขียนใช้กลวิธีนี้เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านมองเห็นปัญหาที่แฝงอยู่ในกระบวนการพัฒนาที่มุ่งเน้นเพียงความเจริญในด้านวัตถุ ซึ่งไม่ใช่หนทางที่นำไปสู่ความงอกงามของชีวิตไม่ว่าจะเป็นชีวิตของชาวบ้านหรือชีวิตอื่นในธรรมชาติ รวมทั้งตั้งคำถามถึงบทบาทของผู้มีอำนาจและแนวทางการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3. กลวิธีการเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบเป็นกลวิธีหนึ่งที่คุณเขียนใช้เพื่อชี้ให้เห็นข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง หรือประเด็นที่ต้องการวิพากษ์วิจารณ์โดยการเปรียบเทียบ (อุมารณ สัจฆาน, 2559: 169) ซึ่งอาจเป็นการเปรียบเทียบในลักษณะของการเทียบเคียงหรือเป็นการเปรียบเทียบในลักษณะของการเปรียบเทียบเปรย

3.1 การเปรียบเทียบแบบเทียบเคียง

การเปรียบเทียบแบบเทียบเคียงเป็นการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งต่าง ๆ สองสิ่งขึ้นไปเพื่อให้เห็นความเหมือนหรือความแตกต่างของสิ่งเหล่านั้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555: 2) ดังในเรื่องสั้น สิ่งล้ำค่าที่เทียบเคียงระหว่างวัตถุโบราณกับสัตว์ใกล้สูญพันธุ์

เมื่อได้เรียนรู้ชีวิตในหลายแง่มุมของสัตว์ต่าง ๆ ไม่นานนักก็เข้าใจว่าสัตว์ป่าและผืนป่าทั่วโลกนั้นเหลือน้อยมากและน่าจะเป็นของมีคุณค่า ตามที่เคยถูกสอนมาว่าอะไรที่มีน้อยหายากก็จะเป็นของที่มีคุณค่า

(ณัฐวัฒน์ อุทจักร, 2553: 31)

ข้อความข้างต้นเป็นความคิดของ “อาตี๋” ลูกชายของเจ้าแสร้งขายของเก่าที่ได้รับการสั่งสอนจากพ่อของตนมาว่าของยิ่งเก่ายิ่งหายาก ยิ่งมีน้อยก็ยิ่งมีคุณค่ามาก เมื่ออาตี๋ได้เข้าร่วมกิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนและได้ฟังความรู้เกี่ยวกับสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ เด็กชายก็เปรียบเทียบลักษณะความเหมือนของสัตว์ใกล้สูญพันธุ์นั้นกับของเก่าหายาก เพราะทั้งคู่เป็นสิ่งที่หลงเหลืออยู่น้อยและหายากเช่นเดียวกัน แต่สุดท้ายแล้วอาตี๋ก็พบว่าทำให้คุณค่าแก่สิ่งต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ว่าเป็นของหายากระหว่างตนกับพ่อนั้นแตกต่างกัน ในขณะที่อาตี๋ให้คุณค่าและความสำคัญกับทุกสิ่งไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นวัตถุหรือสิ่งที่มีชีวิต แต่ของเก่าหายากที่พ่อของอาตี๋ให้คุณค่านั้น เขาให้ค่าเฉพาะวัตถุที่สร้างรายได้ ไม่ใช่สัตว์หรือธรรมชาติ ดังข้อความที่อาตี๋กล่าวกับพ่อว่า

“เตี่ย... เตี่ยสอนผมเสมอว่า ของพวกนี้เป็นของมีค่าทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ศิลปะของมนุษย์ มันบอกถึงชีวิตความเป็นอยู่และแนวคิดของคนในยุคก่อน ยิ่งเก๋ามากก็ยิ่งหายาก เพราะส่วนใหญ่จะแตกหักไปตามกาลเวลา คนที่ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านี้เป็นพวกโง่ เพราะยิ่งหายากก็ยิ่งมีค่าสูงไปตามตัว ต้องอนุรักษ์ไว้ เตี่ยยังสอนผมอีกว่า มันมีค่าสูงเพราะมันเป็นของที่จะไม่เหลืออยู่แล้วบนโลก ต้องรู้จักอนุรักษ์และทะนุถนอมมัน วันนี้เตี่ยกับแปะเสียงได้ร่วมกันทำลายสิ่งมีค่าทางธรรมชาติ มันมีค่าทางประวัติศาสตร์ธรรมชาติของโลก สัตว์ป่าหายากเหล่านั้นเป็นตัวเชื่อมอดีตของโลกมาถึงปัจจุบัน ยิ่งหายากพวกมันก็ยิ่งมีค่ามาก มันมีค่าสูงเพราะมันเป็นของที่จะไม่เหลืออยู่แล้วบนโลก มันมีค่ามากกว่าของเก่าที่เตี่ยมีเสียอีก”

(ณัฐวัฒน์ อุทจักร, 2553: 38-39)

การเปรียบเทียบโดยการเทียบเคียงนี้จึงเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อเสียดสีความย้อนแย้งของมนุษย์ที่นิยมยกย่องวัตถุแต่ละเลยชีวิตที่มีคุณค่าไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ยิ่งเมื่อพิจารณาจากคำพูดของตัวละครพ่อที่ว่า “คนที่ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านี้เป็นพวกโง่” (ณัฐวัฒน์ อุทจักร, 2553: 30) แต่ตนเองกลับเป็นพวกเดียวกับ “โง่” ที่คิดว่ากระดุกและชิ้นส่วนของสัตว์ป่าเป็นยาบำรุง การเทียบเคียงจึงเปิดเผยให้เห็นข้อบกพร่องของค่านิยมเกี่ยวกับอาหารจากชิ้นส่วนของสัตว์ป่าที่ได้มีคุณประโยชน์อย่างแท้จริง เป็นเพียงสิ่งซึ่งแสดงฐานะทางสังคมของผู้บริโภคเท่านั้น นอกจากนี้ การให้ตัวละครเด็กลุกขึ้นมาทวงคืนความยุติธรรมให้กับธรรมชาติและกล่าวถึงประเด็นการอนุรักษ์กับผู้ใหญ่ที่เป็นส่วนสำคัญของการทำลายสิ่งมีค่าทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่า

ที่สูงพ้นรูปไปหรือระบบนิเวศที่เสียสมดุล ยังเป็นการเสียดสีผู้ใหญ่ที่เพิกเฉยต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะแม้แต่เด็กเล็ก ๆ ยังตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและเชื่อมโยงเปรียบเทียบความสำคัญของป่าและสัตว์ในระบบนิเวศ แต่ผู้ใหญ่ที่สร้างความเสียหายต่อธรรมชาติและสร้างผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมไว้ให้แก่คนรุ่นหลังกลับไม่สนใจปัญหาที่เกิดขึ้น

3.2 การเปรียบเทียบแบบเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบแบบเปรียบเทียบเป็นการเปรียบเทียบให้สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2555: 6) โดยการใช้โวหารภาพพจน์ ซึ่งในเรื่องผู้เขียนใช้โวหารภาพพจน์แบบ “อุปมา” และ “อุปลักษณ์” เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของธรรมชาติในช่วงเวลาที่ไม่ห่างไกลกันมากนักเป็นผลสืบเนื่องจากการกระทำของมนุษย์ ดังตัวอย่าง

เมื่อยังเล็กพ่อแกล่เคยพาขึ้นไปบนยอดเขายอดใดหนึ่งในหลายร้อยยอดของป่ากว้าง แกล่ได้ว่า พรมเขียวเข้ม ของผืนป่าไม่มีตรงไหนเลยที่เจ้าแหว่ง มันกว้างไกลสุดขอบฟ้าจนมองไม่เห็นน้ำที่สุดของมันอยู่ที่ใด

ผ่านมาราวห้าสิบปี วันนี้แกล่ได้มีโอกาสขึ้นมาบนยอดเขาสูงอีกครั้ง ผืนป่าวันนี้กลับดูเหมือนผ้าซีรื้อ ผืนเล็กเก่า ๆ ที่ขาดวัน มองเห็นปลายรุ่งเรืองอยู่โดยรอบ

(ณัฐวัฒน์ อุทังกร, 2553: 16)

ข้อความข้างต้น ตัวละคร “ตาเคลื่อนไหว” ในเรื่องสั้นคนรักธรรมชาติ ที่เปรียบเทียบป่าในอดีตกับป่าในปัจจุบัน โดยใช้ภาพพจน์อุปลักษณ์เปรียบเทียบผืนป่าในอดีตเป็น “พรมเขียวเข้ม” และใช้ภาพพจน์อุปมาเปรียบเทียบผืนป่าในปัจจุบันเหมือน “ผ้าซีรื้อผืนเล็กเก่า ๆ” เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมโทรมของธรรมชาติที่เกิดจากน้ำมือมนุษย์ โดยการให้ภาพผืนป่าในอดีตที่นอกจากจะกว้างใหญ่จนมองไม่เห็นจุดสิ้นสุดแล้วยังหนาแน่นไปด้วยต้นไม้เขียวข่มที่เป็นเหมือนพรมปกคลุมพื้นดินไว้อย่างสมบูรณ์ ทว่าในปัจจุบันความอุดมสมบูรณ์กลับกลับเหลือเพียงเศษเสี้ยวคล้ายกับผ้าซีรื้อที่ขาดวันและหมดคุณค่า การเปรียบเทียบนี้เป็นการเสียดสีการทำลายธรรมชาติอย่างรุนแรงของมนุษย์ และสะท้อนให้เห็นถึงความสูญเสียอันมหาศาลที่เมื่ออาจฟื้นคืนได้ด้วยตัวละครที่เปรียบเทียบภาพป่าในอดีตและปัจจุบันเสมือนว่าตนเองตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น กลับเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการทำลายป่า

กลวิธีการเปรียบเทียบทั้งสองลักษณะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้เขียนในการใช้การเปรียบเทียบเพื่อวิพากษ์วิจารณ์และเสียดสีทัศนคติของมนุษย์ต่อธรรมชาติ ซึ่งไม่เพียงเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงปัญหาเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและมุมมองเพื่อรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. กลวิธีการใช้ถ้อยคำเหน็บแนม

การใช้ถ้อยคำเหน็บแนมเป็นกลวิธีที่ผู้พูดหรือผู้เขียนใช้ถ้อยคำที่บ่งชี้ข้อผิดพลาด ความบกพร่อง หรือจุดอ่อนของผู้อื่นโดยมีเจตนาวิพากษ์วิจารณ์ (อุมาภรณ์ สังขมาน, 2559: 172) การเสียดสีด้วยการเหน็บแนมปรากฏในเรื่องสั้นที่สงบ ซึ่งกล่าวถึงวัดและหมู่บ้านในเขตอุทยานแห่งชาติ ซึ่งทั้งพระที่ควรละทิ้งเรื่องทางโลกและชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับธรรมชาติต่างก็มีข้ออ้างที่สร้างความชอบธรรมให้กับตนเองในการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

บ้านใต้เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ ชาวบ้านอ้างตัวว่าช่วยรักษาป่ามานานหลายชั่วอายุคน มีวัฒนธรรมสอดคล้องกับธรรมชาติ ไม่ทำลายสัตว์ป่า เก็บหาของป่าเพียงยังชีพ ไม่ได้นำไปค้าเพื่อ ความร่ำรวย ชาวบ้านที่นี่จึงได้รับการผ่อนปรนจากรัฐบาลให้อาศัยอยู่ได้โดยไม่ต้องย้ายออกไปนอกเขตป่า ตามหลักมนุษยธรรมอันเป็นไปตามกระแสสิทธิมนุษยชนจากต่างประเทศ

ชื่อเสียงของผู้ใหญ่บ้านชื่อกลิ้ง เรื่องนักเลงไม่มีใครเกิน ใคร ๆ ก็รู้ว่าเดิมแกเป็นพรานล่าสัตว์ป่าเอาเนื้อไปขาย ถึงแม้จะประกาศต่อหน้าเจ้าหน้าที่ป่าไม่ว่าแกเลิกล่าแล้ว แต่สายตาเจ้าเล่ห์และเขากว้างหนังสัตว์มากมายบนข้างฝาบ้าน ทำให้พระไม่เคยเชื่อแกเลย

(ณัฐวัฒน์ อุทังกร, 2553: 83)

คำว่า “อ้างตัว” ที่ใช้กล่าวถึงชาวบ้านในหมู่บ้านบ้านใต้เป็นการเน้นแนมพฤติกรรมที่ย้อนแย้งของชาวบ้าน ด้วยคำพูดที่กล่าวว่าตนเองมีความใกล้ชิดผูกพันกับป่ามาตั้งแต่บรรพบุรุษหลายชั่วอายุคน วิธีการดำเนินชีวิตจึงเป็นไปแบบพึ่งพาและเคารพธรรมชาติ แต่แท้จริงแล้ววัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติที่กล่าวถึงเป็นเพียงข้ออ้างและเครื่องมือที่ช่วยให้ชาวบ้านได้รับการผ่อนปรนจากรัฐให้สามารถอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าโดยไม่ต้องย้ายออก

การอ้างถึงสิทธิมนุษยชนและวัฒนธรรมท้องถิ่นจึงเป็นเพียง “ข้อแก้ตัว” ของชาวบ้านในการรุกรานพื้นที่ป่าอย่างต่อเนื่อง เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับคำกล่าวอ้าง ทั้งการล่าสัตว์ทุกครั้งที่มีโอกาส การใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างเกินความจำเป็น การทำลายธรรมชาติเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากร นอกจากนี้คำกล่าวอ้างเกี่ยวกับการผ่อนปรนที่ว่า เป็นไป “ตามหลักมนุษยธรรมอันเป็นไปตามกระแสสิทธิมนุษยชนจากต่างประเทศ” ยังเป็นการชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องที่มีต่อนโยบายซึ่งไหลไปตามกระแสสังคมจากต่างประเทศ แทนที่จะพิจารณาผลกระทบเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าอุทยานอย่างรอบคอบ

กลวิธีการเน้นแนมนี้ชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนของปัญหา ทั้งในด้านความจำเป็นของชาวบ้านและผลกระทบต่อธรรมชาติ ผู้เขียนวิพากษ์วิจารณ์ผ่านการเสียดสีชาวบ้านที่แม้จะได้รับการผ่อนปรนจากรัฐ แต่กลับมีแนวโน้มที่จะรุกรานและทำลายพื้นที่ป่ามากขึ้น ก่อให้เกิดการตั้งคำถามถึงทัศนคติและพฤติกรรมที่แท้จริงของชาวบ้าน รวมถึงการให้ความสนใจธรรมชาติในบริบทที่เกี่ยวข้องกับมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน

5. กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ คือ การใช้รูปภาษาเป็นประโยคคำถาม แต่เป็นคำถามที่ไม่ได้ต้องการคำตอบ (อุมารณ สัจฆาน, 2559: 167) หรือเป็นคำตอบที่รับรู้กันโดยทั่วไป การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์มักเป็นไปเพื่อชี้ให้เห็นถึงความผิดปกติของสังคมหรือพฤติกรรมที่บกพร่องเป็นปัญหาของผู้อื่น เป็นการสร้างความสงสัยและกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ครุ่นคิดไตร่ตรองถึงความผิดปกตินั้น ในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ปรากฏการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ในเรื่องสั้นที่สงบ ซึ่งใช้เพื่อวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมไม่ดีของพระสงฆ์ ซึ่งมีวัตรปฏิบัติที่ขัดแย้งกับคำพูดของตนเอง

“หัวหน้าช่วยหน่อยนะ แล้วอาตมาจะช่วยเทศน์เดือนปารมพวกลักลอบล่าสัตว์ให้ และ
จะเป็นหูเป็นตาให้เรื่องลักลอบตัดไม้ในอุทยาน”

“ครับ” ปรีชารับคำเบา ๆ ในที่สุดด้วยสีหน้าไม่สบายใจ “วิปัสสนาในวัดก็ได้ จะต้อง
ออกไปป่าทำไมวะ” เขาคิดจะย้อนคำสอนที่พระชราเพ็งกล่าวกับหญิงสูงวัย

“อยู่ที่ไหนก็สงบ... ถ้าใจสงบ”

(ณัฐวัฒน์ อุทธีกร, 2553: 80)

ตัวอย่างข้างต้น เป็นบทสนทนาของ “ปรีชา” หัวหน้าอุทยานแห่งชาติฯ กับเจ้าอาวาสวัดป่า
เหนือในประเด็นที่ท่านเจ้าอาวาสขอให้หัวหน้าอุทยานแห่งชาติฯ ช่วยดูแลพระใหม่จำนวนสามร้อยกว่ารูปที่จะมา
ธุดงค์ฝึกวิปัสสนากรรมฐานในป่าของอุทยาน ซึ่งการที่มีพระจำนวนมากมาธุดงค์ในป่านั้นนอกจากจะรบกวน
เจ้าหน้าที่อุทยานที่มีภาระหน้าที่ของตนเองแล้ว ยังเป็นการรบกวนสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นด้วย
อย่างไรก็ตาม เจ้าอาวาสก็ยังคงตั้งต้นที่จะเลือกป่าอุทยานเป็นสถานที่ฝึกธุดงค์แม้จะถูกหักท้วงจากหัวหน้า
อุทยานแห่งชาติฯ แล้วก็ตาม สุดท้ายการธุดงค์วิปัสสนาที่ควรเป็นเส้นทางบุญซึ่งนำไปสู่การยกระดับทางจิต
วิญญาณ กลับมีเพียงความสูญเสียทั้งการมรณภาพของพระที่เข้าไปรบกวนสัตว์ และสัตว์ป่าที่ตกเป็นเครื่องมือ
ของมนุษย์ที่เต็มไปด้วยความโลภ เมื่อชาวบ้านกลุ่มหนึ่งใช้ข้ออ้างที่ข้างป่าทำร้ายพระออกไปล่าช้างป่าอย่างบ้า
คลั่ง ทั้งที่ตนเองไม่ได้รู้สึกโกรธแค้นและเสียใจจริง เพียงแต่ใช้เป็นข้ออ้างในการล่าช้างเพื่อเอามาแลกเงิน
เท่านั้น

การตั้งคำถามของหัวหน้าอุทยานแห่งชาติฯ ที่ว่า “วิปัสสนาในวัดก็ได้ จะต้องออกไปป่าทำไม
วะ” จึงเป็นการตั้งคำถามที่ไม่ได้ต้องการคำตอบจริง ๆ แต่เป็นไปเพื่อวิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมของพระสงฆ์ที่มี
วัตรปฏิบัติขัดแย้งกับหลักคำสอนทางศาสนา หรือแม้แต่ขัดแย้งกับคำสอนของตนเอง ในขณะที่ท่านสอนชาวบ้าน
ว่า “ถ้าใจสงบอยู่ที่ไหนก็สงบ” แต่ตัวท่านเองกลับไม่ยินยอมที่จะเปลี่ยนสถานที่ธุดงค์ แม้จะตระหนักดีว่า
การให้พระใหม่จำนวนหลายร้อยรูปมาธุดงค์ในป่าจะเป็นการทำลายความสงบและพื้นที่ปลอดภัยของสัตว์ป่า
ซึ่งมีเหลืออยู่น้อยมาก การกระทำของเจ้าอาวาสจึงไม่ต่างอะไรกับการนำหลักคำสอนและการปฏิบัติทางศาสนา
มาเป็นข้ออ้างในการรุกรานพื้นที่ป่าและเป็นเครื่องมือให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่มี
ต่อสัตว์และระบบนิเวศ อีกทั้งการที่เจ้าอาวาสนำช้างและเขากระโทงมาประดับตามฝาผนังกุฏิก็ไม่ต่างอะไรกับ
การสนับสนุนให้ชาวบ้านล่าสัตว์เพื่อนำชิ้นส่วนมาเป็นเครื่องประดับ

การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์จึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านตั้งคำถามถึงบทบาทและพฤติกรรม
ที่เหมาะสมต่อธรรมชาติของผู้นำทางศาสนา และสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับสัตว์ป่าและพื้นที่ธรรมชาติ
ที่มักถูกบิดเบือนด้วยข้ออ้างของผู้นำทางศาสนาและคุณค่าเชิงวัฒนธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้เขียนหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” เลือกใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียด
สีเพื่อนำเสนอเนื้อหาผ่านการใช้การวิพากษ์วิจารณ์ทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติ ซึ่งผู้เขียน
เห็นว่ามีข้อบกพร่องและไม่เหมาะสม บางทัศนคติเป็นสิ่งที่แฝงฝังอยู่ในระบบความคิด การให้คุณค่า ตลอดจน
วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมของคนในสังคม ทำให้มนุษย์ละเลยหรือมองข้ามถึงผลกระทบที่มีต่อธรรมชาติ
และระบบนิเวศ โดยในรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ปรากฏกลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีจำนวน 5 กลวิธี ได้แก่

กลวิธีการใช้คำกล่าวประชด กลวิธีการล้อเลียน กลวิธีการเปรียบเทียบ กลวิธีการใช้ถ้อยคำเหน็บแนม และกลวิธี การใช้คำถามเชิงวาทีศิลป์

เป้าหมายของการเสียดสีอันหมายถึงมนุษย์ที่มีส่วนร่วมในการทำลายธรรมชาตินั้นมีอยู่เกือบทุก ชนชั้น และอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ชาวเขา คนเมือง ผู้นำท้องถิ่น นักการเมือง ข้าราชการ ศิลปิน ตลอดจนพระสงฆ์ กลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำลายธรรมชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม ส่วนใหญ่เป็นผู้สนับสนุนให้เกิดการพาล่าผลาญธรรมชาติ ด้วยไม่ได้เป็นผู้ทำลายธรรมชาติโดยตรงบุคคลเหล่านี้จึงมีความย้อนแย้งระหว่างคำพูดกับการประพฤติปฏิบัติของตน ผู้เขียนจึงใช้กลวิธีเสียดสีเปิดเผยให้เห็นความย้อนแย้งและแสดงให้เห็นว่าทัศนคติที่มนุษย์เหล่านี้มองธรรมชาติเป็นเพียงวัตถุเป็นสาเหตุสำคัญของการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของวัลภา ธารเวท และมารศรี สอทิพย์ (2567: 137-142) ที่กล่าวว่า การดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ยึดตนเป็นศูนย์กลางเป็นสาเหตุสำคัญของการทำลายธรรมชาติและเกิดวิกฤติสิ่งแวดล้อม การนำเสนอให้เห็นท่าทีดังกล่าวของมนุษย์และปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตามมาเปรียบเสมือนการกระตุ้นให้มนุษย์กลับมาให้ความสำคัญกับธรรมชาติและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของตน

กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีในงานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นทั้งปัญหาการทำลายธรรมชาติและระบบนิเวศป่าในประเทศไทย รวมทั้งเปิดเผยให้เห็นต้นตอของปัญหาซึ่งมาจากกระบวนกรคิด ระบบศีลธรรม และค่านิยมของสังคมที่ให้คุณค่ากับวัตถุ จนละเลยชีวิตอื่น วัฒนธรรมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมได้ทำลายจิตวิญญาณเชิงนิเวศซึ่งเป็นรากฐานของการมองธรรมชาติด้วยความเคารพและมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ การใช้ถ้อยคำภาษาเสียดสีจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่กระตุ้นเตือนให้ผู้อ่านเกิดการตั้งคำถามและพิจารณาบทบาทของตนเองต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกเชิงนิเวศต่อไป

สรุปผลการวิจัย

เรื่องสั้นในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ของณัฐวัฒน์ อุทังกร ทั้ง 12 เรื่อง เป็นเรื่องสั้นที่ใช้ “ป่า” เป็นจุดร่วมสำคัญของเรื่อง ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีเสียดสีเพื่อสะท้อนกระบวนทัศน์มนุษย์เป็นศูนย์กลางที่สร้างปัญหาเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจนเข้าขั้นวิกฤต ไม่ว่าจะเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่า การลักลอบตัดไม้ และการล่าสัตว์ ทั้งจากชาวบ้านในพื้นที่ กลุ่มนายทุน เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนพระสงฆ์ ล้วนส่งผลกระทบต่อป่าทั้งสิ้น

จากงานวิจัยพบว่า หนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ได้ใช้กลวิธีทางภาษาเพื่อการเสียดสีเพื่อนำเสนอเนื้อหาสาระสำคัญทั้งหมด 5 กลวิธี ดังนี้ กลวิธีการใช้คำกล่าวประชด เป็นการใช้คำพูดตรงไปตรงมาจากตัวละครที่เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างคำพูดกับพฤติกรรมที่แสดงออกของตัวละครซึ่งทำลายพื้นที่ป่า และการชื่นชมยกย่องที่เกินความเป็นจริงเพราะคำพูดนั้นตรงข้ามกับความคิดของตัวละครที่กล่าว จึงเป็นการกระตุ้นให้ผู้อ่านได้ฉุกละหุกว่าค่านิยมส่วนตนอาจส่งผลเสียต่อธรรมชาติส่วนรวม กลวิธีที่สองคือ กลวิธีการล้อเลียน ผู้เขียนได้ตั้งชื่อตัวละครซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจแต่ใช้อำนาจนั้นในทางมิชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มุ่งหวังทรัพย์สินและผลตอบแทน โดยไม่สนใจผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธรรมชาติ ซึ่งมักเกิดขึ้นจริงในสังคม กลวิธีที่สามคือ กลวิธีเปรียบเทียบ ผู้เขียนได้ใช้การเปรียบเทียบแบบเทียบเคียง ให้ตัวละครได้เรียนรู้วิถีคิดของผู้เป็นพ่อผ่านการเปรียบเทียบ จนตกตะกอนความคิดและตั้งคำถามต่อผู้ใหญ่ในสังคมถึงความรับผิดชอบที่ควรมีต่อธรรมชาติ ส่วนการเปรียบเทียบแบบเปรียบเทียบ ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงความสามารถด้านโวหารภาพพจน์แบบอุปลักษณ์บรรยายสภาพความอุดมสมบูรณ์ในอดีตเทียบกับความแห้งแล้งว่างเปล่าในปัจจุบันซึ่งเกิดจากน้ำมือมนุษย์

กลวิธีการใช้ถ้อยคำเหน็บแนม เป็นกลวิธีเสียดสีที่ใช้คำพูดเช่นกัน แต่เป็นคำพูดที่ชี้ให้เห็นถึง ข้อแก้ตัวเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับตนเองโดยอ้างถึงสิทธิมนุษยชน แต่กลับเบียดเบียนส่งผลเสียต่อระบบนิเวศของป่า และกลวิธีสุดท้ายคือ กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ผู้เขียนได้ให้ตัวละครตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เพื่อให้ผู้อ่านเป็นผู้ตัดสินด้วยตนเองจากพฤติกรรมของตัวละครที่ปฏิบัติขัดแย้งกับคำสอนของตน จะเห็นได้ว่ารวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” ผู้เขียนใช้กลวิธีการเสียดสีด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่กระทำต่อธรรมชาติ คือ ป่า ทั้งกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมเชิงบวกซึ่งให้ความสำคัญและคุณค่ากับธรรมชาติ พยายามรักษาป่าพร้อมต่อต้านผู้ทำลาย และกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมเชิงลบ เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักรู้ และสร้างจิตสำนึกที่ดีเพื่อให้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคงอยู่อย่างสมดุลสืบไป

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบถึงกลวิธีการใช้ภาษาเสียดสีเพื่อนำเสนอเนื้อหาสาระ
2. เป็นส่วนหนึ่งของการทำความเข้าใจและสร้างความตระหนักต่อปัญหาการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านงานวรรณกรรม
3. เป็นแนวทางการศึกษาการใช้ภาษาเพื่อประโยชน์ในการนำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ผ่านงานวรรณกรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

บทความนี้มุ่งเน้นศึกษาการนำเสนอเนื้อหาสาระผ่านกลวิธีการเสียดสีในหนังสือรวมเรื่องสั้น “รางวัลจากป่า” เพียงเรื่องเดียว มิได้ศึกษาเปรียบเทียบกับงานวรรณกรรมเรื่องอื่น หรือศึกษาการใช้ภาษาประเภทอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นกลวิธีที่มีประสิทธิภาพในการนำเสนอเนื้อหาสาระในงานวรรณกรรม ควรมีการศึกษาการใช้ภาษาที่ใช้นำเสนอเนื้อหาสาระหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาและวรรณกรรมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดและความเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์จิราภรณ์ เหล่าอัน อาจารย์ภาษาอังกฤษ วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเขียนบทความภาษาอังกฤษ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กานมณี ภูภักดี. (2547). *ความหมายและคุณค่าของชีวิตในนิเวศกลุ่มลิงตามทัศนะของอาร์เนนาสส์*.
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2555). *การคิดเชิงเปรียบเทียบ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ชัดเชตสมิ์เดีย.
- ณัฐวัฒน์ อุทธีกร. (2552). *ตะลุยกป่าล้านนา*. กรุงเทพฯ: บ้านหนังสือ.
- ณัฐวัฒน์ อุทธีกร. (2553). *รางวัลจากป่า*. กรุงเทพฯ: บ้านหนังสือ.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2556). *วรรณคดีสี่เขียว กระบวนทัศน์และวาทกรรมธรรมชาติในวรรณคดีไทย*.
 ปทุมธานี : นาคร.

- นัทธนัย ประสานนาม. (2548). *เรื่องสั้นแนวเสียดสีของไทยระหว่าง พ.ศ. 2535-2545 : การศึกษาแนวคิดและกลวิธี*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนืองน้อย บุญเนตร. (2537). *จริยศาสตร์สภาวะแวดล้อม : โลกทัศน์ในพุทธปรัชญาและปรัชญาตะวันตก*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญยแสนอ ตริวิเศษ และสมเกียรติ รักษ์มณี. (2560). พลังอำนาจทางภาษาจากวาทกรรมของเสกสรรค์ ประเสริฐกุล. *วารสารวิวิจารณ์สาร*, 1(1), 11-38.
- วัลภา ธารเวท และมารศรี สอทิพย์. (2567). แนวคิดนิเวศสำนึก: การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชน เรื่องเจ้าหนูผู้พิทักษ์แห่งเกาะลิบง ของกิตติศักดิ์ ศรีแก้วบรร. *วารสารนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(2), 122-147.
- สุนทรี สังข์อยู่. (2533). *การวิเคราะห์ลักษณะเสียดสีในร้อยกรองไทยปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อุมาภรณ์ สังขมาน. (2559). *กลวิธีทางภาษาในวรรณกรรมเสียดสีเพื่อสร้างความตลกขบขันของไทย*. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 23(1), 154-178.
- Glottfelty, C. (1996). Introduction: Literary Studies in an Age of Environmental Crisis. In Glottfelty, C. and Fromm, H. (Eds). *The Ecocriticism Reader: Landmarks in Literary Ecology*. Athens and London: U of Georgia Press.

สถานภาพงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน¹

Wei Na ^{2*}

นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
naw65@nu.ac.th

ณรงค์กร รอดทรัพย์ ³

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์
ภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
narongkanr@nu.ac.th

ธนพล เอกพจน์ ⁴

ดร., อาจารย์
ภาควิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
thanapone@nu.ac.th

รับบทความ: 25 มีนาคม 2568

แก้ไขบทความ: 5 พฤษภาคม 2568

ตอบรับบทความ: 4 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาของงานวิจัยเกี่ยวกับสุภาษิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2567 มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุภาษิตไทยจำนวนทั้งสิ้น 55 เรื่อง โดยปีที่มีการตีพิมพ์มากที่สุดคือ พ.ศ. 2559 งานวิจัยดังกล่าวมาจากสถาบันการศึกษา 24 แห่ง ซึ่งมหาวิทยาลัยไปเชื่อเป็นสถาบันที่มีผลงานวิจัยด้านนี้มากที่สุด แนวทางการศึกษาสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) งานวิจัยเชิงเปรียบเทียบ 2) งานวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษาสุภาษิตไทยโดยเฉพาะ จากการวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัย พบว่า ประเด็นหลักในการศึกษา ได้แก่ 1) การเปรียบเทียบลักษณะทางภาษา 2) การศึกษาความหมายแฝง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทย-จีน ที่เกี่ยวกับ อวัยวะร่างกาย

² ผู้แต่งหลัก (First Author)

^{3 4} ผู้แต่งร่วม (Co-first Author)

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)

ทางวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ 3) การวิเคราะห์ภาพพจน์ในสุภาชิตไทย 4) การศึกษาวิธีการเรียนการสอนและการแปลสุภาชิตไทย

คำสำคัญ: สถานภาพงานวิจัย สุภาชิตไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน

The research status of Thai proverbs in China

Wei Na

Doctoral's students Thai Language
Faculty of Humanities, Naresuan University
Naw65@nu.ac.th

Narongkan Rodsap

Assistant Professor, Ph.D., Lecturer
Thai Language Department
Faculty of Humanities, Naresuan University
narongkanr@nu.ac.th

Thanapone Eakapont

Ph.D., Lecture
Thai Language Department
Faculty of Humanities, Naresuan University
thanapone@nu.ac.th

Received: March 25, 2025

Revised: May 5, 2025

Accepted: June 4, 2025

Abstract

This article aims to study the basic information of research on Thai proverbs published in China and synthesize the research approaches. The findings show that from 2002 to 2024, a total of 55 studies related to Thai proverbs were published, with the highest number of publications in 2016. These studies came from 24 academic institutions, with Baise University being the institution with the most research in this area. The research approaches can be divided into two main types: 1) Comparative research 2) Research focusing specifically on Thai proverbs. The synthesis of the research content reveals the main areas of study as follows: 1) Comparison of linguistic characteristics 2) Study of cultural meanings and symbols 3) Analysis of imagery in Thai proverbs 4) Study of teaching methods and translation of Thai proverbs.

Keywords: Research Status, Thai Proverbs, China

บทนำ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554: 1206) ได้อธิบายว่า “สุภาชิต” เป็นถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติสอนใจ เช่น “รักยาวให้บัน รักสั้นให้ต่อ” หรือ “น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ” สุภาชิตจึงถือเป็นภูมิปัญญาทางภาษา ที่สะท้อนประสบการณ์ ความคิด คติแบบแผนการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมของมนุษย์จากอดีตสู่ปัจจุบัน การศึกษาสุภาชิตของกลุ่มชนหนึ่งจึงไม่เพียงแต่เป็นการสำรวจภาษาของกลุ่มชนนั้น หากยังเป็นการทำความเข้าใจมุมมอง ความเชื่อ และวิถีคิดของมนุษย์ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ ด้วย

ในบริบทของโลกาภิวัตน์ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น ภาษาไทยในฐานะภาษาราชการของประเทศไทยจึงมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งความร่วมมือระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมได้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การขยายตัวของการเรียนการสอนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างกว้างขวาง การศึกษาภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนสมัยใหม่เริ่มต้นด้วยการก่อตั้งวิทยาลัยภาษาตะวันออกหนานจิง หลังจากนั้นไม่นานก็ถูกรวมเข้ากับภาควิชาภาษาตะวันออกของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (段立生, 2558) ต่อมา ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 ความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยได้สถาปนาอย่างเป็นทางการ ความร่วมมือด้านภาษาและวัฒนธรรมระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาชนจีนหลายแห่งเริ่มเปิดหลักสูตรภาษาไทย เช่น มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน เป็นต้น นับตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 ความร่วมมือระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยได้เข้าสู่ระดับที่ลึกซึ้งมากขึ้น ในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว และสาขาอื่น ๆ ส่งผลให้ตลาดแรงงานต้องการบุคลากรที่มีทักษะด้านภาษาไทยมากขึ้น สอดคล้องกับจำนวนมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน พ.ศ. 2556 มีมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนภาษาไทยมากถึง 43 แห่ง (Gaokao.cn, 2556) เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการเรียนรู้ทางภาษาไทย ศูนย์วิเคราะห์ประเทศไทย มหาวิทยาลัยยูนนาน ร่วมมือกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดสอบวัดระดับความสามารถทางภาษาไทย (CUT-FL) ครั้งที่ 1 ในนครคุนหมิง เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555

ในขณะที่ระบบการเรียนการสอนภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยเกี่ยวกับสุภาชิตไทยเริ่มได้รับความสนใจจากแวดวงวิชาการมากขึ้น ดังนั้น การศึกษาและทำความเข้าใจสถานภาพของงานวิจัยเกี่ยวกับสุภาชิตไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่เพียงแต่ช่วยให้สามารถวิเคราะห์พัฒนาการของงานวิจัยในสาขานี้ได้อย่างเป็นระบบ แต่ยังช่วยให้สามารถระบุประเด็นที่ได้รับความสนใจและประเด็นที่ยังขาดการศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการวิจัยในอนาคต นอกจากนี้ ผลการศึกษานี้จะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนากลยุทธ์การเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีน โดยสามารถออกแบบเนื้อหาที่สอดคล้องกับมิติทางวัฒนธรรมและความคิดของผู้เรียนผ่านสุภาชิตไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือทางภาษาที่สะท้อนค่านิยมของสังคมไทยได้อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวมที่เชื่อมโยงระหว่างภาษาและวัฒนธรรม ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารที่เหมาะสมในบริบทข้ามวัฒนธรรม และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านภาษาไทยได้จริงในชีวิตประจำวัน และข้อมูลจากงานวิจัยนี้ยังสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมหรือหลักสูตร

แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีนที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน นำไปสู่การสร้างความร่วมมือทางวิชาการที่ลึกซึ้งและยั่งยืนระหว่างสถาบันการศึกษาในทั้งสองประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน
2. เพื่อวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาในงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาด้านภาษางานวิจัยด้านสุภาษิตไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนครั้งนี้ใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในขั้นตอนแรกของการวิจัยนี้ ได้มีการรวบรวมและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมเพื่อการวิจัยในขั้นตอนต่อไป ขั้นตอนนี้จะอธิบายสุภาษิตไทยในแง่ของนิยาม การจัดประเภท รวมถึงการศึกษาความเป็นมาในด้านภาษาศาสตร์และวัฒนธรรม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้ได้ค้นหางานวิจัยทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสุภาษิตของไทยผ่าน China National Knowledge Infrastructure (CNKI)

2.1 China National Knowledge Infrastructure (CNKI) เป็นโครงการโครงสร้างพื้นฐานความรู้แห่งชาติจีน ซึ่งจัดทำโดยมหาวิทยาลัยชิงหัวและ Tongfang Knowledge Network Technology (Beijing) Co., Ltd. โดย CNKI ได้รวบรวมทรัพยากรด้านวิชาการ การศึกษา การพิมพ์ และด้านอื่น ๆ ของจีน ฐานข้อมูล CNKI มีเอกสารมากกว่า 300 ล้านฉบับและอัปเดตประมาณ 10,000 รายการต่อวัน ทำให้เป็นฐานข้อมูลภาษาจีนที่ใหญ่ที่สุดในโลก สามารถสะท้อนความเคลื่อนไหวและผลการวิจัยในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมได้อย่างแม่นยำ (Lib.hzu.edu.cn, 2562)

2.2 วิธีการค้นหางานวิจัย

ในการวิจัยนี้มีการใช้คำสำคัญที่แตกต่างกันในการค้นหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะฐานข้อมูล CNKI วิธีการค้นหาเฉพาะดังนี้

คำสำคัญ “泰 谚语 (ไทย สุภาษิต)” พบ 33 เรื่อง

คำสำคัญ “泰 熟语 (ไทย สำนวน)” พบ 51 เรื่อง

คำสำคัญ “泰 俗语 (ไทย คำพังเพย)” พบ 3 เรื่อง

รวมเป็น 84 เรื่อง หลังจากการคัดเลือก มีงานวิจัย 55 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุภาษิตไทย และถูกเลือกเป็นประชากรในการวิจัย (วันที่ค้นหาสิ้นสุดที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2567)

3. สร้างเครื่องมือการวิจัย

การวิจัยนี้ได้สร้างตาราง Excel เพื่อบันทึกข้อมูลที่สำคัญของแต่ละงานวิจัย ข้อมูลที่บันทึกได้แก่ ชื่อบทความ ผู้เขียน ปีที่ตีพิมพ์ หน่วยงานที่ตีพิมพ์ ประเภทของบทความ และเนื้อหาหลักของการวิจัย

4. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

5. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้มีการจัดหมวดหมู่ สรุป และวิเคราะห์งานวิจัยที่รวบรวมโดยการวิจัยนี้ได้ศึกษาและวิเคราะห์อย่างละเอียดของงานวิจัย 55 เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุภาชิตไทย เพื่อตรวจสอบสถานะการวิจัยในด้านภาษาและวัฒนธรรม

6. อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยด้านสุภาชิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

สำรวจข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยด้านสุภาชิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน 3 ประเด็น ได้แก่ ปีที่เผยแพร่และจำนวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์ รูปแบบงานวิจัยและสถาบันผลิตงานวิจัย และวิธีการศึกษา

1.1 ปีที่เผยแพร่และจำนวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์

ผู้วิจัยสำรวจและรวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาสุภาชิตไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่าเริ่มมีการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึงปี พ.ศ. 2567 จำนวน 55 เรื่อง โดยในแต่ละปีมีจำนวนการตีพิมพ์ที่แตกต่างกัน สะท้อนให้เห็นแนวโน้มการศึกษาสุภาชิตไทยที่มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังภาพ

ภาพที่ 1 แสดงปีที่เผยแพร่และจำนวนงานวิจัยเกี่ยวกับสุภาชิตไทยที่ตีพิมพ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

จากภาพข้างต้น แสดงข้อมูลงานวิจัยที่ศึกษาสุภาชิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2567 ได้อย่างชัดเจน โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2549 พบการตีพิมพ์งานวิจัยเพียง 1 เรื่อง ในปี พ.ศ. 2550 พบว่ามีการศึกษาสุภาชิตเพิ่มขึ้น พบจำนวน 2 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2554 ถึง พ.ศ. 2559 พบงานวิจัยที่ศึกษาสุภาชิตไทยเพิ่มจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2559 พบจำนวน 13 เรื่อง อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา การศึกษาสุภาชิตไทยมีจำนวนลดลง โดยในปี พ.ศ. 2560 พบจำนวน 6 เรื่อง ปี พ.ศ. 2561 พบจำนวน 2 เรื่อง และจนถึงปี พ.ศ. 2567 พบเพียง 2 เรื่อง แม้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับสุภาชิตไทยจะมีแนวโน้มลดลง แต่จากการสำรวจสะท้อนให้เห็นว่าในช่วง 22 ปีที่ผ่านมาพบว่า บางปีปรากฏจำนวนการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยมาน้อยแตกต่างกัน แต่จากการวิจัยสะท้อนให้เห็นความนิยมและแนวโน้มการศึกษาสุภาชิตไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 รูปแบบงานวิจัยและสถาบันผลิตงานวิจัย

จากการสำรวจงานวิจัยที่ศึกษาสุภาษิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีนจำนวน 55 เรื่อง พบว่างานวิจัยอยู่ในรูปแบบบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการและวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท และปริญญาเอกจากสถาบันอุดมศึกษา 24 แห่ง รายละเอียด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนรูปแบบงานวิจัยและสถาบันผลิตงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

ลำดับ ที่	สถาบันผลิตงานวิจัย	วิทยานิพนธ์ ปริญญาเอก	วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท	บทความ	รวม
1	มหาวิทยาลัยไป๋เซ่อ	0	0	18	18
2	มหาวิทยาลัยชนชาติกว่างซี	0	5	5	10
3	มหาวิทยาลัยฉินโจว	0	0	2	2
4	มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน	0	1	1	2
5	มหาวิทยาลัยฝูเออร์	0	0	2	2
6	มหาวิทยาลัยเฉิงตู	0	0	2	2
7	มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างสี	0	0	2	2
8	มหาวิทยาลัยครุกว่างสี	1	0	0	1
9	มหาวิทยาลัยฉงชิ่ง	0	0	1	1
10	มหาวิทยาลัยครุหู่หลิน	0	0	1	1
11	มหาวิทยาลัยครุหู่หนาน	0	1	0	1
12	มหาวิทยาลัยจีหนาน	0	1	0	1
13	สถาบันภาษาซีลาตินอเมริกา	0	0	1	1
14	มหาวิทยาลัยเซี่ยงไฮ้เจียวทง	0	0	1	1
15	มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเซี่ยงไฮ้	1	0	0	1
16	มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศ	0	0	1	1
17	มหาวิทยาลัยซานซี	0	1	0	1
18	มหาวิทยาลัยครุเทียนจิน	0	1	0	1
19	มหาวิทยาลัยเทียนจิน	0	1	0	1
20	มหาวิทยาลัยครุนานจิง	0	1	0	1
21	มหาวิทยาลัยครุหัวตง	0	1	0	1
22	มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง	0	1	0	1
23	มหาวิทยาลัยครุยูนนาน	0	1	0	1
24	มหาวิทยาลัยกว่างสี	0	1	0	1
	รวม	2	16	37	55

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นงานวิจัยทั้ง 55 เรื่อง เผยแพร่ในรูปแบบบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมากที่สุดเป็นจำนวน 37 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 67.27 รองลงมาคือ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทจำนวน 16 เรื่องคิดเป็นร้อยละ 29.09 และวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกพบจำนวนน้อยที่สุดมีเพียง 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.64 นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยประเภทบทความจากมหาวิทยาลัยไป๋เซ่อมากที่สุดเป็นจำนวน 18 เรื่อง รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยชนชาติกว่างสี ซึ่งพบผลงานวิจัย 10 เรื่อง แบ่งเป็นบทความจำนวน 5 เรื่อง และวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท 5 เรื่อง

ในขณะที่ มหาวิทยาลัยฉินโจว มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน มหาวิทยาลัยผู่เออร์ มหาวิทยาลัยเฉิงตู และมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ กวางสี พบงานวิจัยเพียง 2 เรื่อง และพบงานวิจัยที่ศึกษาสุภาษิตไทย น้อยที่สุดเพียง 1 เรื่อง จากมหาวิทยาลัยฉงชิ่ง มหาวิทยาลัยครุฑใหญ่หลิน มหาวิทยาลัยครุฑหนาน มหาวิทยาลัยจี้หนาน สถาบันภาษาซีลาตินอเมริกา มหาวิทยาลัยเซี่ยงไฮ้เจียวทง มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเซี่ยงไฮ้ มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง มหาวิทยาลัยซานซี มหาวิทยาลัยครุเทียนจิน มหาวิทยาลัยเทียนจิน มหาวิทยาลัยครุนานจิง มหาวิทยาลัยครุหัวตง มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง มหาวิทยาลัยครุยูนนาน และมหาวิทยาลัยกวางสี

1.3 แนวทางการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาสุภาษิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 55 เรื่อง ตามแนวทางการศึกษาพบ 2 ประเภท ได้แก่ งานวิจัยเชิงเปรียบเทียบ และงานวิจัยศึกษาเฉพาะสุภาษิตไทย ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนงานวิจัยเกี่ยวกับสุภาษิตไทยที่ตีพิมพ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนตามวิธีการศึกษา

แนวทางการศึกษา	แนวทางการศึกษาในงานวิจัย	จำนวน	ร้อยละ
งานวิจัยเชิงเปรียบเทียบ	การเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจีน	25	45.45
	การเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วง	20	36.36
	การเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตไต	2	3.64
งานวิจัยศึกษาเฉพาะสุภาษิตไทย	การศึกษาวิธีการแปลสุภาษิตไทย	3	5.45
	การศึกษาสุภาษิตประเภทเดียวหรือสุภาษิตที่กำหนดคำเฉพาะ	5	9.09
รวม		55	100

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า งานวิจัยสุภาษิตไทยที่ตีพิมพ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนส่วนใหญ่เน้นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ พบจำนวน 47 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 85.45 ของงานวิจัยทั้งหมด โดยการเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจีนพบจำนวน 25 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 45.45 รองลงมา คือ การเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วง พบจำนวน 20 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนการเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตไต พบงานวิจัยน้อยที่สุด เพียง 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.64 ในขณะที่ งานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะสุภาษิตไทยพบจำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.54 ของงานวิจัยทั้งหมด พบการศึกษาวิธีการแปลสุภาษิตไทย จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.45 และ การศึกษาสุภาษิตประเภทเดียวหรือสุภาษิตที่กำหนดคำเฉพาะจำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.09

2. ประเด็นการศึกษาในงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

จากการวิเคราะห์ประเด็นการศึกษาของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุภาษิตไทยซึ่งเผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า มีประเด็นการวิจัยที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

2.1 ประเด็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบ

2.1.1 ประเด็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจีน

งานวิจัยศึกษาสุภาษิตเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจีนมีทั้งหมด 25 เรื่อง โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

1) ประเด็นที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะทางภาษา พบจำนวน 5 เรื่อง มุ่งศึกษาความเหมือนและแตกต่างกันในด้านลักษณะทางภาษา เช่น เสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ และการใช้โวหาร พบว่าสุภาษิตจีนเน้นการใช้คำคล้องจองและจังหวะ มีรูปแบบประโยคสั้นและความหมายกระชับที่แฝงด้วยปรัชญา ขณะที่สุภาษิตไทยมีรูปแบบประโยคที่ยืดหยุ่นกว่าและมุ่งเน้นการถ่ายทอดประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน เช่น การเปรียบเทียบลักษณะคำศัพท์ของสุภาษิตไทยและจีน (高鲜菊, 2553) การเปรียบเทียบโครงสร้างประโยคและประเภทความหมายของสุภาษิตไทยและจีน (何雁敏, 2558) และการเปรียบเทียบสุภาษิตไทยและจีน" (高鲜菊, 2553) ความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนถึงรูปแบบการแสดงออกและภูมิหลังทางวัฒนธรรมของทั้งสองภาษา พร้อมทั้งช่วยเสริมข้อมูลสำหรับการเปรียบเทียบข้ามภาษาในเชิงลึก

2) ประเด็นที่ 2 ศึกษาความหมายแฝงทางวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ พบจำนวน 9 เรื่อง สุภาษิตไทยและจีนเป็นภาพสะท้อนของสองวัฒนธรรม โดยมีความหมายทางวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงค่านิยมทางสังคม หลักจริยธรรม และความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน เช่น การศึกษาความหมายและเนื้อหาทางวัฒนธรรมของสุภาษิตเกี่ยวกับสัตว์ในไทยและจีน (蔡淑妍, 2557) และการเปรียบเทียบความหมายทางวัฒนธรรมของสุภาษิตเกี่ยวกับพืชในไทยและจีน (李胜兰, 2556) การเปรียบเทียบในด้านนี้ไม่เพียงแต่เผยให้เห็นความเหมือนกันในเชิงวัฒนธรรม แต่ยังสะท้อนเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์และภูมิหลังของแต่ละประเทศ

3) ประเด็นที่ 3 ศึกษาภาพพจน์เฉพาะ พบจำนวน 6 เรื่อง ภาพพจน์เฉพาะ เช่น สัตว์ พืช และน้ำ เป็นสื่อทางวัฒนธรรมที่พบได้บ่อยในสุภาษิตไทยและจีน งานวิจัยเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าสุภาษิตจีนที่มีภาพพจน์เกี่ยวกับสัตว์และพืชมักสะท้อนหลักจริยธรรมและลำดับชั้นทางสังคม ในขณะที่สุภาษิตไทยเน้นสัญลักษณ์ทางศาสนาและประสบการณ์การใช้งาน ตัวอย่างเช่น "น้ำ" ในสุภาษิตจีนสื่อถึงปรัชญาและอำนาจ ส่วนในสุภาษิตไทยสะท้อนถึงความเชื่อทางศาสนาและการใช้ชีวิต เช่น การเปรียบเทียบความหมายทางวัฒนธรรมของสุภาษิตเกี่ยวกับสัตว์ในไทยและจีน (马如丽, 2560) การเปรียบเทียบที่มาของสุภาษิตเกี่ยวกับพืชในไทยและจีน (李胜兰, 2556) และการเปรียบเทียบความหมายและเนื้อหาทางวัฒนธรรมของสุภาษิตที่เกี่ยวกับน้ำในไทยและจีน (李珮玲, 2545) ภาพพจน์ที่ต่างกันนี้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองต่อธรรมชาติและวัฒนธรรมทางสังคมที่แตกต่างกันของสองชนชาติ

4) ประเด็นที่ 4 การเรียนการสอนและการแปล พบจำนวน 5 เรื่อง มุ่งเน้นไปที่ข้อผิดพลาดของผู้เรียนภาษาไทยในประเทศจีนสำหรับการใช้สุภาษิต รวมถึงกลวิธีการแปลในเชิงวัฒนธรรม พบว่านักศึกษาจีนมักเข้าใจความหมายของสุภาษิตไทยผิดพลาด เนื่องจากกลไกรับทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ การแปลคำที่มีภาพพจน์ในสุภาษิตยังเป็นความท้าทายสำคัญในด้านการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ งานวิจัยเสนอให้ใช้การสอนผ่านบริบทและการอธิบายอุปลักษณ์เชิงวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้สุภาษิต พร้อมทั้งสร้างสมดุลระหว่างความซื่อสัตย์ต่อข้อความต้นฉบับและการรักษาความหมายเชิงวัฒนธรรมในการแปล เช่น การเปรียบเทียบสุภาษิตใกล้เคียงกันในภาษาไทยและจีน และการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของผู้เรียนภาษาจีนในประเทศไทย (徐新文, 2561) การแปลคำที่มีภาพพจน์ในสุภาษิตไทยและจีน (张倩霞, 2554) และการสำรวจระดับความเข้าใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่อสุภาษิตในภาษาไทยและจีน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยในหนานหนิง" (罗珊珊 & 杨芳菲, 2560)

2.1.2 ประเด็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วง

งานวิจัยศึกษาสุภาษิตเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วงพบจำนวน 20 เรื่อง สามารถแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

1) ประเด็นที่ 1 เปรียบเทียบลักษณะทางภาษา พบจำนวน 10 เรื่อง มุ่งศึกษาการใช้โวหาร เช่น อุปมา อุปไมย และรูปแบบทางภาษาของสุภาษิตไทยและจ้วง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสุภาษิตไทยและจ้วงมีลักษณะทางภาษาที่คล้ายคลึงกันหลายประการ แต่ก็มี ความแตกต่างกันเนื่องจากภูมิหลังทางวัฒนธรรม เช่น การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางภาษาของสุภาษิตที่เกี่ยวกับการปลูกข้าวในวัฒนธรรมไทยและจ้วง (蓝长龙, 2557) การวิเคราะห์ลักษณะเชิงโวหารของสุภาษิตไทยและจ้วง (阳亚妮, 2559) และการศึกษาลักษณะทางความหมายของสุภาษิตในภาษาไทยและจ้วง (石岩, 2559)

2) ประเด็นที่ 2 วิเคราะห์วัฒนธรรม พบจำนวน 5 เรื่อง วิเคราะห์สุภาษิตไทยและจ้วงที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมการปลูกข้าว วัฒนธรรมเกี่ยวกับสุรา และภาพลักษณ์ของจ้วง ผลการศึกษาพบว่าสุภาษิตทั้งสองภาษามีความคล้ายคลึงกันเนื่องจากวัฒนธรรมการปลูกข้าวคล้ายกัน แต่มีความแตกต่างกันในเรื่องภูมิศาสตร์และความเชื่อทางศาสนา เช่น การวิเคราะห์วัฒนธรรมข้าวในสุภาษิตของชาวไทยและจ้วง (周艳鲜, 2559) และวัฒนธรรมสุราในสุภาษิตไทยและจ้วง (何丽蓬, 2559)

3) ประเด็นที่ 3 ศึกษาภาพพจน์เฉพาะ พบจำนวน 3 เรื่อง วิเคราะห์ภาพพจน์เฉพาะ เช่น "ฝน" "สัตว์" และ "พืช" ในสุภาษิตไทยและจ้วง เผยให้เห็นการเคารพบูชาธรรมชาติและการพึ่งพาวัฒนธรรมการเกษตรร่วมกัน ขณะเดียวกันยังสะท้อนความหมายเชิงเปรียบเทียบและวัฒนธรรมที่แตกต่าง เช่น ภาพพจน์ของฝนในสุภาษิตภาษาไทยและจ้วง (周艳鲜, 2561) การเปรียบเทียบความหมายแฝงในสุภาษิตเกี่ยวกับพืชของไทยและจ้วง (覃丹, 2558) และการวิเคราะห์กลไกเชิงเปรียบเทียบของภาพพจน์สัตว์ในสุภาษิตไทยและจ้วง (石岩, 2558)

4) ประเด็นที่ 4 มุมมองทางเพศและสังคม พบงานวิจัยจำนวน 2 เรื่อง ซึ่งวิเคราะห์บทบาททางเพศและค่านิยมทางสังคมในสุภาษิตไทยและจ้วง ผลการศึกษาชี้ว่า สุภาษิตจ้วงสะท้อนการยอมรับวัฒนธรรมจีน ขณะที่สุภาษิตไทยเน้นภาพบทบาททางเพศในสังคม เช่น ภาพลักษณ์ของจีนในสุภาษิต (刘俊彤, 2558) และการตีความบทบาทเพศหญิงผ่านแนวคิดสตรีนิยม (覃丹, 2560) ทั้งนี้วัฒนธรรมจีนได้รับอิทธิพลจากขงจื๊อที่ยึดหลักปิตาธิปไตยอย่างเข้มงวด แนวคิดชายเป็นใหญ่แพร่สู่สังคมจ้วงซึ่งเดิมมีวัฒนธรรมปิตาธิปไตยไม่ชัดเจน ส่งผลให้เกิดการยึดถือการเคารพผู้ใหญ่แบบจีน ขณะที่ไทยและจ้วงมีความใกล้ชิดกันทางภาษาและวัฒนธรรมในตระกูลไท-กะไต วัฒนธรรมชายเป็นใหญ่จึงไม่เข้มข้น วัฒนธรรมทั้งสองให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้หญิง โดยเฉพาะบทบาทของความเป็นแม่ เช่น สำนวน “แม่ทูนหัว” “แม่บ้านแม่เรือน” และ “แม่แปรง” ที่สะท้อนสถานะของผู้หญิงในฐานะมารดา ภรรยา และผู้นำ ซึ่งมีความสำคัญและค่อนข้างเท่าเทียมกับผู้ชาย แตกต่างจากวัฒนธรรมจีนอย่างชัดเจน งานวิจัยเหล่านี้จึงสะท้อนทั้งลักษณะร่วมและความแตกต่างของสุภาษิตไทยและจ้วงในด้านภาษา วัฒนธรรม และบทบาททางสังคม

2.1.3 ประเด็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตไต

งานวิจัยศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตไตพบจำนวน 2 เรื่อง มีประเด็นการวิจัยดังนี้

1) การศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตภาษาไทยและสุภาษิตภาษาไตต่อหง (张安贵, 2564) งานวิจัยนี้ศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทยและต่อหงไตด้านโครงสร้างภาษา ลักษณะสัทศาสตร์

การเลือกคำศัพท์ เทคนิควาทศิลป์ และลักษณะความหมายของสุภาษิต พบว่าทั้งสองภาษามีความคล้ายคลึงกันด้านโครงสร้างประโยคและรูปแบบสัมผัส แต่แตกต่างกันด้านจำนวนพยางค์ ลีลา และการเลือกใช้คำ โดยสุภาษิตไทยเน้นศาสนาและจริยธรรม ส่วนสุภาษิตไต้หวันเน้นวิถีชีวิตจริง นอกจากนี้ยังพบว่าทั้งสองภาษานิยมใช้อุปมาอุปไมยจากธรรมชาติและสังคม สะท้อนแนวคิดและค่านิยมทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่ม

2) แนวคิดทางจริยธรรมเชิงนิเวศวิทยาและคุณค่าของชาวไต (杨丽周, 2565) งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทางจริยธรรมเชิงนิเวศวิทยาและคุณค่าของชาวไต พบว่าชาวไตให้ความสำคัญกับการเคารพธรรมชาติและชีวิต ซึ่งสะท้อนในวัฒนธรรมสุภาษิตของตน ระบบคุณค่าทางจริยธรรมของชาวไตเน้นความกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยมีหลักการพึ่งพาอาศัยกันและการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายและมีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

2.2 ประเด็นงานวิจัยศึกษาเฉพาะสุภาษิตไทย

2.2.1 ประเด็นงานวิจัยศึกษาวิธีการแปลสุภาษิตไทย

งานวิจัยศึกษาวิธีการแปลสุภาษิตไทยพบจำนวน 3 เรื่อง โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

1) การศึกษาวิธีการแปลสุภาษิตสัตว์ในภาษาไทย (阳亚妮, 2568) ได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อแปลสุภาษิตสัตว์จากภาษาไทยเป็นภาษาจีน พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ซึ่งได้แก่ การแปลแบบตรง การแปลแบบอิสระ การอธิบายเพิ่มเติม และการแปลแบบตรงและแบบอิสระรวมกัน

2) การศึกษาวิธีการแปลสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะในภาษาไทย (阳亚妮, 2569) ได้เน้นย้ำถึงสิ่งที่ควรให้ความสำคัญเมื่อแปลสุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะของร่างกาย นอกจากนี้ ยังยกตัวอย่างเพื่ออธิบายถึงวิธีการแปลที่ใช้ในกระบวนการแปล

3) การศึกษาการแปลสุภาษิตไทยจากมูม guihua และ yihua (闵梅, 2562) งานนี้อิงจากกลวิธีการแปลแบบ guihua และ yihua เพื่อสำรวจวิธีการแปลสุภาษิตไทยอย่างเฉพาะเจาะจง โดยมุ่งหวังที่จะถ่ายทอดความหมายที่แฝงไว้ในสุภาษิตไทยอย่างถูกต้อง พร้อมกับนำเสนอเอกลักษณ์ของประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้สรุปวิธีการแปลสุภาษิตไทยเป็นภาษาจีนสี่รูปแบบ ได้แก่ การแปลแบบตรง การแปลแบบตรงพร้อมการอธิบาย การแปลแบบอิสระ และการแปลแบบตรงผสมกับการแปลแบบอิสระ

2.2.2 ประเด็นงานวิจัยศึกษาสุภาษิตประเภทเดียว⁴ หรือสุภาษิตที่กำหนดคำเฉพาะ

งานวิจัยศึกษาสุภาษิตประเภทเดียวหรือสุภาษิตที่กำหนดคำเฉพาะพบจำนวน 5 เรื่อง โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

1) สุภาษิตเกี่ยวกับช้างและการบูชาผู้หญิงของชาวไทย: เริ่มต้นจากวัฒนธรรมการไถนาด้วยช้างทางตอนใต้ของจีน (吴圣杨, 2550) ได้วิเคราะห์การไถนาด้วยช้างและสุภาษิตเกี่ยวกับช้างเพื่อสำรวจปรากฏการณ์การบูชาผู้หญิงในวัฒนธรรมไทยและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของปรากฏการณ์นี้ ประเด็นหลักของการวิจัย ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างช้างกับวิถีชีวิตของคนไทย

⁴ สุภาษิตประเภทเดียว หมายถึง สุภาษิตที่มีเนื้อหาหรือสาระเกี่ยวข้องกัน เช่น สุภาษิตที่เกี่ยวกับสภาพอากาศ เกี่ยวกับผู้หญิงปรากฏการณ์อุปมาอุปไมยในสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับการกิน เพื่อศึกษาภาพสะท้อนจากอุปมาอุปไมยในวัฒนธรรมการกินของไทย ประเด็นหลักของการวิจัย ได้แก่ จำแนกประเภทอุปมาอุปไมย อุปลักษณ์ และภาพสะท้อนโครงสร้างอาหาร การจัดวัตถุดิบ และเทคนิคการปรุงอาหารของวัฒนธรรมการกินของไทยจากสุภาษิต

การบูชาผู้หญิงของชาวไทย ภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสุภาษิตที่เกี่ยวกับช้าง และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงสถานะของผู้หญิง

2) วัฒนธรรมในสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับคำว่า “กิน” (张倩霞, 2555) ได้วิเคราะห์สุภาษิตที่เกี่ยวกับ “กิน” ในภาษาไทย เพื่อสำรวจค่านิยมทางวัฒนธรรมของชาวไทย ประเด็นหลักของการวิจัย ได้แก่ ความหมายที่หลากหลายของคำว่า “กิน” ในภาษาไทย ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมในสุภาษิต และบทบาทของสุภาษิตในการส่งเสริมความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม

3) การวิเคราะห์สุภาษิตที่เกี่ยวกับสภาพอากาศในภาษาไทย (阳亚妮, 2559) ได้ศึกษาประเภทของสุภาษิตเกี่ยวกับสภาพอากาศในภาษาไทยและเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่อยู่เบื้องหลัง โดยแบ่งสุภาษิตออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สุภาษิตเกี่ยวกับสภาพอากาศ การผลิตทางการเกษตร และปรัชญาชีวิต ยังวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดสุภาษิต เช่น สภาพภูมิประเทศ ประสบการณ์ชีวิต และวิถีการดำรงชีวิต สุภาษิตเกี่ยวกับสภาพอากาศสะท้อนถึงภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตและการรับมือกับธรรมชาติ

4) การวิเคราะห์อุปมาอุปไมยในสุภาษิตไทยที่เกี่ยวกับการกิน (陈春梅, 2565) ได้วิเคราะห์

5) การวิเคราะห์สุภาษิตไทยที่ใช้คำว่า “น้ำ” จากมุมมองอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ (梅闵, 2567) ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ โดยวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับสุภาษิตไทยที่ใช้ “น้ำ” เป็นต้นกำเนิดในด้านคำพูด อารมณ์ คุณค่า สถานการณ์ ซึ่งเป็นอุปลักษณ์ที่มีความโดดเด่น นอกจากนี้ บทความยังสำรวจบทบาทของคำว่า “น้ำ” ในการสะท้อนวัฒนธรรม ความคิด และค่านิยมของสังคมไทย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสถานภาพงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีน พบประเด็นเชิงอภิปรายดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

1.1 ปีที่เผยแพร่และจำนวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์

จากผลการวิจัยสามารถสังเกตได้ว่าจำนวนงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในช่วงปี พ.ศ. 2558–2560 มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวมีโครงการระดับชาติ โครงการกองทุนวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติสำหรับภูมิภาคตะวันตก: การวิจัยเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตภาษาจ้วงและภาษาไทย และผลการวิจัยระยะกลางของศูนย์วิจัยเปรียบเทียบการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมจ้วง–ไทย ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มความร่วมมือด้านนวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์ระหว่างมหาวิทยาลัย หน่วยงานท้องถิ่น และภาคธุรกิจในพื้นที่ปกครองตนเองกว่างซี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดผลงานวิจัยในด้านนี้เพิ่มมากขึ้น

1.2 รูปแบบงานวิจัยและสถาบันผลิตงานวิจัย

งานวิจัยทั้ง 55 เรื่องที่รวบรวมมาแบ่งออกเป็นบทความวารสาร และวิทยานิพนธ์ (ระดับปริญญาเอกและปริญญาโท) โดยบทความวารสารมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.27 ของงานวิจัยทั้งหมด ในขณะที่วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นเพียงร้อยละ 3.64 เนื่องจากมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เปิดสาขาภาษาไทยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นที่ระดับปริญญาตรี มีน้อยที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท เช่น มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง มหาวิทยาลัยการค้าและภาษาต่างประเทศกว่างตง มหาวิทยาลัยชนชาติกว่างซี และมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน เป็นต้น

ดังนั้น จำนวนวิทยานิพนธ์จึงมีน้อย ในบรรดาสถาบัน 24 แห่งที่ผลิตงานวิจัย มี 10 แห่งตั้งอยู่ในมณฑลกว่างสีกับมณฑลยูนนาน เพราะว่าสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรด้านภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนส่วนมากตั้งอยู่ในมณฑลกว่างสีกับมณฑลยูนนาน มีจำนวน 57 แห่ง (จรัสศรี จิรภาส, 2562: 101-106) สถาบันที่มีการผลิตงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยมากที่สุด ได้แก่ มหาวิทยาลัยไป๋เซ่อ ที่ได้ผลิตบทความวารสารจำนวน 18 เรื่อง ในนี้มี 14 เรื่องเป็นผลงานของโครงการกองทุนวิทยาศาสตร์สังคมแห่งชาติสำหรับภูมิภาคตะวันตก: การวิจัยเปรียบเทียบสำนวนสุภาษิตภาษาจ้วงและภาษาไทย จึงพูดได้ว่าการสนับสนุนจากรัฐบาลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย

1.3 แนวทางการศึกษา

การวิจัยสุภาษิตไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนส่วนใหญ่เน้นการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ โดยเฉพาะการเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยสุภาษิตจีน นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วงเป็นจำนวนมาก เนื่องจากภาษาไทยและภาษาจ้วงอยู่ในตระกูลภาษาขร้า-ไท ซึ่งมีความคล้ายคลึงกันในการออกเสียง ไวยากรณ์ และคำศัพท์ การวิจัยเปรียบเทียบจึงช่วยให้นักวิชาการเข้าใจแหล่งที่มาและการพัฒนาของทั้งสองภาษาได้ดียิ่งขึ้น (李锦芳 & 苏联荣, 2560) และชาวจ้วงกับชาวไทยมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอย่างใกล้ชิดในประวัติศาสตร์ การศึกษาวิจัยเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยและภาษาจ้วงสามารถช่วยนักวิชาการสำรวจความเหมือนและความแตกต่างในด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และความเชื่อของทั้งสองกลุ่ม ซึ่งส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมของภูมิภาค (黄惠芬, 2561) อีกด้านหนึ่ง นักวิชาการใช้การเปรียบเทียบเสียงและคำศัพท์ระหว่างภาษาไทยและภาษาจ้วงเพื่อค้นหาความแตกต่างและความคล้ายคลึงในการแสดงออก ซึ่งทำให้การวิจัยด้านภาษาศาสตร์มีทฤษฎีที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น (李锦芳 & 苏联荣, 2560) ที่สำคัญที่สุดคือ การปกป้องและการสืบทอดภาษา เนื่องจากภาษาจ้วงซึ่งเป็นภาษาชาติพันธุ์กำลังเผชิญกับความเสี่ยงที่จะสูญหาย การวิจัยเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยและภาษาจ้วงสามารถเพิ่มการตระหนักรู้เกี่ยวกับภาษาจ้วงและส่งเสริมการปกป้องและสืบทอดภาษา (陈文炳, 2563) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะสุภาษิตไทยมีน้อย โดยมีเพียงร้อยละ 14.54 ของงานวิจัยทั้งหมด ซึ่งในกลุ่มนี้การศึกษาวិธีการแปลสุภาษิตไทยเพียงร้อยละ 5.45 เท่านั้น

2. ประเด็นการศึกษาในงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยที่เผยแพร่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน

2.1 ประเด็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบ

2.1.1 ประเด็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจีน

งานวิจัยทั้ง 25 เรื่องศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสุภาษิตไทยและจีนสามารถอธิบายได้ว่าสุภาษิตไทยและจีนมีความเหมือนและแตกต่างกันเนื่องจากความแตกต่างในระบบภาษา ภูมิหลังทางวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และความต้องการด้านการศึกษา สุภาษิตจีนได้รับอิทธิพลจากปรัชญาขงจื้อ โดยเน้นการสอนศีลธรรมและการขบคิดเชิงปรัชญา ขณะที่สุภาษิตไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมพุทธศาสนา พืช หรือสัตว์ มีคุณค่าต่อคนไทยแต่อดีต อาทิ ข้าว หรือควายอันช่วยเกษตรกรรมคือไถนา อันเชื่อมโยงเกี่ยวกับวัฒนธรรมข้าว จนไปปรากฏในสุภาษิตต่าง ๆ เมื่อมีพระพุทธรูปมาภายหลังก็ประยุกต์ความเชื่อดั้งเดิมเรื่อง “รู้คุณข้าว” รู้คุณค่าของควาย จึงตกทอดเป็นความทรงจำในสุภาษิต สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติยังส่งผลต่อการเลือกใช้ภาพพจน์ในสุภาษิต เช่น ในจีนใช้ “มังกร” หรือ “ไม้ไผ่” เพื่อสื่อถึงปรัชญาและพลังอำนาจ ส่วนในไทยใช้ “ข้าว” หรือ “น้ำ” เพื่อสะท้อนถึงวัฒนธรรมเกษตรกรรมและความเชื่อทางศาสนา ผู้เรียนภาษาไทยในประเทศจีนมักประสบปัญหา

การใช้สุภาษิตผิดเนื่องจากขาดความเข้าใจบริบททางวัฒนธรรม ดังนั้น การสอนที่อิงบริบทและการอธิบายอุปลักษณ์เชิงวัฒนธรรมจึงสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้ นอกจากนี้ ความท้าทายในการแปลสุภาษิตยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การศึกษาสุภาษิตไทยและจีนไม่เพียงช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมได้ลึกซึ้งขึ้น แต่ยังเป็นแนวทางสำคัญสำหรับการศึกษาและเผยแพร่วัฒนธรรมอีกด้วย

2.1.2 ประเด็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตจ้วง

งานวิจัยทั้ง 20 เรื่องศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสุภาษิตไทยและจ้วงสามารถอธิบายได้ว่าสุภาษิตทั้งสองภาษามีความคล้ายคลึงกันในหลายแง่มุมเนื่องจากมรดกทางวัฒนธรรมร่วมกัน เช่น การสะท้อนวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรม การเคารพธรรมชาติ และการใช้โวหารที่เน้นความกระชับและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างเกิดจากปัจจัยทางภูมิหลังวัฒนธรรม เช่น ภูมิศาสตร์ ความเชื่อทางศาสนา และระบบสังคม สุภาษิตจ้วงมักแสดงถึงความเรียบง่ายและการยอมรับวัฒนธรรมจีน ขณะที่สุภาษิตไทยสะท้อนความประณีตทางภาษาและอิทธิพลของศาสนาพุทธในแง่ศีลธรรมและจิตวิญญาณ ภาพพจน์เฉพาะ เช่น “ฝน” “สัตว์” และ “พืช” สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในมิติที่คล้ายกัน แต่แฝงด้วยการตีความเชิงวัฒนธรรมที่แตกต่าง นอกจากนี้ สุภาษิตทั้งสองภาษายังสะท้อนบทบาททางเพศและค่านิยมทางสังคม โดยสุภาษิตจ้วงมักให้ความสำคัญกับระบบชายเป็นใหญ่ที่ได้รับอิทธิพลจากจีน ส่วนสุภาษิตไทยเน้นยกย่องบทบาทของเพศหญิงในเชิงศีลธรรมและความสมดุลในครอบครัว สรุปได้ว่าสุภาษิตไทยและจ้วงไม่เพียงแต่สะท้อนความคล้ายคลึงในเชิงวัฒนธรรม แต่ยังแสดงเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สะท้อนความแตกต่างในระบบความเชื่อและบริบททางสังคมอย่างชัดเจน

2.1.3 ประเด็นงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างสุภาษิตไทยกับสุภาษิตไต

งานวิจัยทั้ง 2 เรื่องเน้นความสำคัญของบริบททางวัฒนธรรมและคุณค่าที่สะท้อนผ่านสุภาษิตและวิถีชีวิต ในการศึกษาเปรียบเทียบสุภาษิตไทยและสุภาษิตไตเต๋อง (张安贵, 2564) พบว่าสุภาษิตทั้งสองภาษาแม้จะมีโครงสร้างและสัมผัสที่คล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างในลักษณะพยางค์และการเลือกใช้คำ โดยสุภาษิตไทยเน้นศาสนาและจริยธรรม ส่วนสุภาษิตไตเต๋องสะท้อนวิถีชีวิตและความเรียบง่ายในด้านเนื้อหาสุภาษิตไทยเน้นศาสนาและจริยธรรม (杨丽周, 2565) แสดงถึงระบบคุณค่าของชาวไทให้มีความสำคัญกับการเคารพธรรมชาติและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม งานวิจัยทั้งสองช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจในมิติภาษา วัฒนธรรม และจริยธรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการสอนภาษา การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสากล

2.2 ประเด็นงานวิจัยศึกษาเฉพาะสุภาษิตไทย

2.2.1 ประเด็นงานวิจัยศึกษาวิธีการแปลสุภาษิตไทย

งานวิจัยทั้ง 3 เรื่องได้ศึกษากลวิธีการแปลสุภาษิตไทย ซึ่งแม้ว่าจะมีจุดสนใจที่แตกต่างกัน แต่ทั้งหมดเน้นย้ำถึงความสำคัญของการให้ความสนใจต่อบริบททางวัฒนธรรมและความหมายแฝงในการแปล เริ่มต้นจากการพูดถึงความท้าทายที่พบเมื่อแปลสุภาษิตไทยไม่ว่าจะเป็นสุภาษิตเกี่ยวกับสัตว์ สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ หรือสุภาษิตในมุขกวี นักวิจัยต่างก็ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการถ่ายทอดความหมายและเนื้อหาทางวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ยังมีการเสนอวิธีการแปลที่คล้ายคลึงกัน เช่น การแปลแบบตรง การแปลแบบอิสระ และการใช้วิธีการทั้งสองร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานวิจัยการศึกษากลวิธีการแปลสุภาษิตสัตว์ในภาษาไทย (阳亚妮, 2568) และ การศึกษากลวิธีการแปลสุภาษิตเกี่ยวกับอวัยวะในภาษาไทย (阳亚妮, 2569) ได้เน้นถึงบทบาทของการอธิบายเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้ผู้อ่าน

เข้าใจบริบทและความหมายแฝง ในขณะที่การศึกษาการแปลสุภาษิตไทยจากมูม guihua และ yihua (闵梅, 2562) ได้ขยายความไปถึงแนวคิด guihua และ yihua เน้นย้ำถึงการแสดงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยในกระบวนการแปล

2.2.2 ประเด็นงานวิจัยศึกษาสุภาษิตประเภทเดียวหรือสุภาษิตที่กำหนดคำเฉพาะ

งานวิจัยทั้ง 5 เรื่อง ได้ศึกษาสุภาษิตไทยจากมูมมอที่แตกต่างกัน โดย 吴圣杨 (2550) ได้วิเคราะห์สุภาษิตเกี่ยวกับ“ข้าง” เพื่อสำรวจปรากฏการณ์การบูชาผู้หญิงและการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ของวัฒนธรรมไทย ส่วน 张倩霞 (2555) ได้ศึกษาเรื่องคำว่า“กิน” ในสุภาษิตไทย เพื่อตีความค่านิยมทางวัฒนธรรม 阳亚妮 (2559) ได้วิจัยสุภาษิตเกี่ยวกับสภาพอากาศซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาการดำรงชีวิตและปรัชญาชีวิตของคนไทย 陈春梅 (2565) ได้วิเคราะห์อุปลักษณ์ในสุภาษิตเกี่ยวกับการกินเพื่อสะท้อนถึงวัฒนธรรมการกินของไทย ในขณะที่ 梅闵 (2567) ได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในการศึกษาสุภาษิตที่ใช้“น้ำ”สะท้อนถึงคำพูด อารมณ์ และค่านิยม ยังแสดงให้เห็นถึงความลึกซึ้งทางวัฒนธรรมและค่านิยมที่ซ่อนอยู่ในสุภาษิตไทย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ขั้นตอนสามารถสรุปได้ว่า ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ถึง พ.ศ. 2567 มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุภาษิตไทยจำนวนทั้งสิ้น 55 เรื่อง โดยปีที่มีการตีพิมพ์มากที่สุดคือ พ.ศ. 2559 งานวิจัยดังกล่าวมาจากสถาบันการศึกษา 24 แห่ง ซึ่งมีมหาวิทยาลัยไปขอเป็นสถาบันที่มีผลงานวิจัยด้านนี้มากที่สุด แนวทางการศึกษาสามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) งานวิจัยเชิงเปรียบเทียบ 2) งานวิจัยที่มุ่งเน้นการศึกษาสุภาษิตไทยโดยเฉพาะ จากการวิเคราะห์เนื้อหาของงานวิจัย พบว่า ประเด็นหลักในการศึกษา ได้แก่ 1) การเปรียบเทียบลักษณะทางภาษา 2) การศึกษาความหมายแฝงทางวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ 3) การวิเคราะห์ภาพพจน์ในสุภาษิตไทย 4) การศึกษาวิธีการเรียนการสอนและการแปลสุภาษิตไทย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

สามารถนำผลการวิจัยมาจัดทำฐานข้อมูลงานวิจัยด้านสุภาษิตไทยที่มีการศึกษาภายในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ เพื่อเป็นแนวทางในการทบทวนวรรณกรรม รวมทั้งสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวจีนที่เรียนภาษาไทยในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อสำรวจและทบทวนประเด็นการวิจัยด้านภาษาไทย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการสำรวจสถานภาพการวิจัยภาษาไทยประเด็นอื่นที่มีการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ เพื่อสำรวจและรวบรวมประเด็นการวิจัยด้านภาษาไทย เช่น เสียง คำ ความหมาย ไวยากรณ์ และการสื่อสารในบริบทเฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยด้านภาษาไทย ตลอดจนชี้ให้เห็นแนวโน้มการวิจัยด้านภาษาไทยในสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- จรัสศรี จิรภาส. (2562). “ศึกษาไทย”และ“ไทยศึกษา” ในสาธารณรัฐประชาชนจีน. *วารสารภาษาและวัฒนธรรม*.38(2), 94-118.
- 蔡淑妍. (2557). 汉泰动物熟语的意义和内涵研究 (硕士论文). 济南大学.
- 陈春梅. (2565). 泰语饮食熟语的隐喻研究. *文化创新比较研究*, 2022(10), 21.
- 陈文炳. (2563). 壮语与泰语的语法对比研究. 北京语言大学出版社.
- 段立生 & 赵雪. (2558). 从泰国和中国教学看中泰两国关系之发展. *中国——东盟与中泰关系研究*.
- 高鲜菊. (2553). 汉泰语谚语的词汇特点对比. *湖南科技学院学报*, 2010(7), 1.
- 高鲜菊. (2553). 汉泰语谚语对比研究 (硕士论文). 广西民族大学.
- 黄惠芬. (2561). 从文化角度看泰语与壮语的异同. *民族文化交流*, 36(3), 112-118.
- 何丽蓬. (2559). 壮泰谚语中的酒文化. *山西青年*, 2016(6), 8.
- 何雁敏. (2558). 汉泰谚语句型及意义类型的对比分析. *青年文学家*, 2015(2), 20.
- 李锦芳 & 苏联荣. (2560). 泰语与壮语的语音对比分析. *广西民族研究*, 29(2), 45-53.
- 李珮玲. (2545). 与“水”有关的汉泰熟语的意义和文化内涵比较 (硕士论文). 北京语言文化大学.
- 李胜兰. (2556). 泰汉植物熟语对比研究 (硕士论文). 广西民族大学.
- 李胜兰 & 黄荣. (2556). 泰汉植物熟语来源对比. *南宁职业技术学院学报*, 2013(1), 10.
- 蓝长龙. (2557). 壮泰传统文化稻作熟语语言特点比较研究. *黑龙江史志*, 2013(11), 8.
- 刘俊彤. (2558). 壮泰谚语中的中国形象. *广西民族师范学院学报*, 2015(10), 25.
- 罗姗姗 & 杨芳菲. (2560). 高校学生对泰汉语言文化中的常见成语、谚语掌握程度调查研究——以南宁高校为例. *课外语文*, 2017(9), 20.
- 闵梅. (2562). 从异化与归化视角研究泰语熟语的汉译. *柳州职业技术学院学报*, 2019(12), 6.
- 闵梅. (2567). 从概念隐喻角度理解泰语“水”字熟语. *嘉应文学*, 2024(6), 15.
- 马如丽. (2560). 汉泰生肖熟语的文化内涵比较研究 (硕士论文). 云南师范大学.
- 覃丹. (2560). 壮泰谚语中女性性别定型的女性主义阐释. *齐齐哈尔大学学报 (哲学社会科学版)*, 2017(11), 15.
- 石岩. (2558). 壮泰谚语对比视界中动物意象的隐喻机理阐释. *百色学院学报*, 2015(1), 28.
- 石岩. (2559). 壮泰隐喻性谚语的语义特征. *语文学刊*, 2016(12), 25.

- 吴圣杨. (2550). 象谚语与泰人的女性崇拜——从中国南方的象耕古风说开去. 东南亚研究, 2007(10), 20.
- 徐新文. (2561). 汉泰近义熟语对比及泰国汉语学习者熟语偏误考察 (硕士学位论文). 山西大学.
- 杨丽周. (2565). 傣泰民族谚语的生态伦理观及其当代价值. 红河学院学报, 2022(2), 7.
- 阳亚妮. (2568). 泰语动物谚语汉译策略研究. 百色学院学报, 2015(1), 28.
- 张安贵. (2564). 泰语与德宏傣语的谚语比较研究 (硕士学位论文). 云南民族大学.
- 张倩霞. (2555). 泰语 “กิน” (吃) 类熟语中的文化. 成都大学学报(社会科学版), 2012(10), 15.
- 周艳鲜. (2561). 壮语与泰语谚语中的“雨”意象. 广西民族师范学院学报, 2018(10), 25.
- 惠州学院图书馆. (2567). 知网简介, 2024.06.11. <https://lib.hzu.edu.cn/2019/0425/c8219a176358/page.htm>
- 中国教育在线. (2568). 开设泰语专业院校, 2025.05.05. https://www.gaokao.cn/gk-mb/31/64-0?utm_source=chatgpt.com

การสร้างความหมายใหม่ของความกตัญญูทเวทีในมุมมอง ของคนวัยเริ่มทำงาน

ขวัญชนก แก้วแสงทอง ¹

นักศึกษาศาสาวิชา วิชาเอกการบริหารทรัพยากรมนุษย์และองค์การ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Khwanchanok2604@gmail.com

สุรยุทธ ทองคำ ^{2*}

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
surayut.t@gmail.com

รับบทความ: 25 มีนาคม 2568

แก้ไขบทความ: 30 พฤษภาคม 2568

ตอบรับบทความ: 4 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของความกตัญญูทเวทีในมุมมองของคนวัยเริ่มทำงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างความหมายใหม่ของความกตัญญูทเวที การแสดงออกที่เปลี่ยนไป และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า คนวัยเริ่มทำงานยังคงให้ความสำคัญกับความกตัญญูทเวที แต่มีการสร้างความหมายใหม่โดยเน้นการดูแลเอาใจใส่ด้านจิตใจและการใช้เวลาาร่วมกันมากกว่าการตอบแทนด้วยวัตถุ รูปแบบการแสดงออกถึงความกตัญญูทเวทีจึงมีความหลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายและการแสดงออก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและอาชีพ การเปลี่ยนสถานะจากลูกเป็นเป็นพ่อแม่ และเหตุการณ์สำคัญในชีวิต การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มวัยเริ่มทำงานได้ปรับกรอบความหมายของความกตัญญูทเวทีให้สอดคล้องกับชีวิตสมัยใหม่ ที่เน้นความสัมพันธ์ทางใจ การใช้เวลาาร่วมกันและความยืดหยุ่นในการแสดงออก โดยความกตัญญูทเวทีไม่ได้ถูกลดความสำคัญลง แต่ได้ถูกตีความใหม่ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสมัยใหม่

คำสำคัญ: ความกตัญญูทเวที, การปรับกรอบความคิด, วัยเริ่มทำงาน

¹ ผู้แต่งหลัก (First Author)

² ผู้แต่งร่วม (Co-first Author)

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)

Reframing Filial Piety: Early Career Perspectives

Khwanchanok Kaewsaengthong

Undergraduate Student, Major in Human Resource and Organization Management

Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University

Khwanchanok2604@gmail.com

Surayut Tongkum

Assistant Professor, DBA., Lecturer

Faculty of Management Science, Thepsatri Rajabhat University

surayut.t@gmail.com

Received: March 25, 2025

Revised: May 30, 2025

Accepted: June 4, 2025

Abstract

This research explores the meaning of filial piety from the perspective of early-career individuals. The objectives are to investigate new interpretations and evolving expressions of filial piety and to analyze the factors contributing to these changes. A qualitative approach was employed, involving in-depth interviews with eight purposively selected participants. The data were analyzed using content analysis. The findings indicate that early-career individuals continue to value filial piety, but its meaning has shifted to emphasize emotional support and spending quality time together rather than focusing solely on material or financial assistance. As a result, the expressions of filial piety have become more diverse and flexible. Key factors influencing these changes include family upbringing, socioeconomic status, the transition to parenthood, and major life events. This study highlights how early-career individuals have reframed filial piety to better align with modern lifestyles, emphasizing emotional connection, shared time, and flexibility in its expression. While filial piety remains significant, its interpretation has evolved to meet the demands of contemporary society.

Keywords: Filial Piety, Reframing, Early Career

บทนำ

"นิมิตต์ สาธูรูปานํ กตัญญุตเวทิตา" ความกตัญญุตเวทิตาเป็นเครื่องหมายของคนดี แนวคิดเรื่องความกตัญญุตเวทิตา ถือเป็นค่านิยมในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน โดยได้รับอิทธิพลจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม มีการปลูกฝังผ่านครอบครัวและสังคม วัฒนธรรมไทยให้ความสำคัญกับการแสดงความกตัญญุตเวทิตาต่อบุพการี โดยมักถูกถ่ายทอดผ่านคำสอนต่าง ๆ เช่น “พระคุณพ่อแม่ยิ่งใหญ่” หรือ “คนดีต้องมีความกตัญญุตเวทิตา” ซึ่งจะอยู่ในลักษณะของการตอบแทนบุญคุณในรูปแบบของการดูแลพ่อแม่ การให้เงินทอง หรือการปฏิบัติตามความคาดหวังของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับความหมายจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่ระบุว่า กตัญญู หมายถึง ซึ่งรู้อุปการะที่ท่านทำให้, ซึ่งรู้คุณท่าน และ กตเวทิตา หมายถึง ซึ่งประกาศคุณท่าน, ซึ่งสนองคุณท่าน และ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) (2564) ให้ความหมายไว้ว่า กตัญญุตเวทิตา หมายถึง ผู้รู้อุปการะที่เขาทำแล้วและตอบแทน ผู้รู้จักคุณค่าแห่งการกระทำดีของผู้อื่น และแสดงออกเพื่อบูชาความดีนั้น ส่วน อำนาง สงวนกลาง (2564) นอกจากจะให้ความหมายว่า กตัญญูเป็นภาวะทางจิตใจ ส่วนคำว่า กตเวทิตา ซึ่งเป็นการแสดงออกทางกายและวาจา ยังชี้ให้เห็นว่า ความกตัญญุตเวทิตา มีหลักการสำคัญคือ การรู้อุปการคุณ และการตอบแทนคุณอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม กฎหมาย และธรรมเนียมประเพณี

ค่านิยมเรื่องความกตัญญุตเวทิตาในสังคมไทยถือเป็นรากฐานสำคัญที่ฝังลึกในวิถีชีวิตมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่การปลูกฝังภายในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ไปจนถึงการปฏิบัติตนในสังคม เด็กไทยส่วนใหญ่ถูกสอนให้รู้จักตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วยการเชื่อฟัง ดูแล และเลี้ยงดูพ่อแม่ยามแก่ชรา นอกจากนี้สังคมไทยยังมีการจัดงานเกี่ยวกับความกตัญญุตเวทิตาในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม รวมถึงการยกย่องผู้ที่แสดงออกถึงความกตัญญุตเวทิตาผ่านรางวัลต่าง ๆ

ค่านิยมนี้ยังมีส่วนในการกำหนดบทบาทและความคาดหวังทางสังคม เช่น ลูกสาวหรือลูกชายคนโตที่มักถูกคาดหวังให้รับผิดชอบดูแลพ่อแม่มากกว่าน้อง ๆ ขณะเดียวกันผู้ที่ละเลยหน้าที่อาจถูกมองว่าไม่มีความกตัญญู ในอดีตที่ผ่านมามักพบพฤติกรรมการส่งเงินกลับบ้านของลูกที่ไปทำงานต่างจังหวัด หรือการตัดสินใจกลับบ้านเพื่อดูแลพ่อแม่เมื่อเจ็บป่วย ฯลฯ ซึ่งค่านิยมความกตัญญุตเวทิตาไม่ได้มีแค่ความรู้สึกส่วนบุคคล แต่ภาครัฐก็ได้มีการสนับสนุนผ่านนโยบายของรัฐ เช่น มาตรการทางภาษีที่มุ่งให้ลูกหลานมีส่วนร่วมในการดูแลพ่อแม่

ประเทศในเอเชียตะวันออกที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนามักจะมีการเน้นถึงคุณค่าของความกตัญญุตเวทิตา เช่น งานวิจัยของ Bedford & Yeh (2019) ศึกษาเกี่ยวกับโมเดลความกตัญญุตเวทิตาแบบคู่ (Dual Filial Piety Model, DFPM) ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและลูกหลานในบริบทของวัฒนธรรมเอเชียตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมจีนและไต้หวัน โมเดลนี้แบ่งความกตัญญุตเวทิตาออกเป็นสองมิติหลัก ได้แก่

1. ความกตัญญุตเวทิตาแบบสัมพันธ์ (Reciprocal Filial Piety, RFP) เน้นความสัมพันธ์ที่ดีและความรู้สึกของลูกหลานต่อผู้ปกครอง เช่น ความรัก ความเคารพ และความกตัญญุตเวทิตา ซึ่งแรงจูงใจในการกระทำมาจากความสัมพันธ์ที่ดีและประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและลูกหลาน ทำให้เกิดการดูแลที่สมัครใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างรุ่น

2. ความกตัญญุตเวทิตาแบบอำนาจ (Authoritarian Filial Piety, AFP) เน้นหน้าที่และความเชื่อทางสังคม เช่น ความเคารพและความเชื่อฟังต่อผู้ปกครอง มีแรงจูงใจมาจากความเชื่อทางวัฒนธรรมและ

ความต้องการที่จะรักษาความเป็นระเบียบทางสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่การดูแลที่เป็นหน้าที่มากกว่าความสมัครใจ และอาจสร้างความเครียดให้กับลูกหลาน

งานวิจัยของ Bedford & Yeh (2019) แสดงให้เห็นถึงการปรับแนวคิดความกตัญญูทศวิถีให้เข้ากับบริบทสมัยใหม่ โดยเน้นความสำคัญของความสัมพันธ์ที่ดีและความสมดุลระหว่างหน้าที่และความเป็นอิสระ มีส่วนช่วยให้เข้าใจความซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและลูกหลานในหลายวัฒนธรรม และเป็นแนวทางในการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นให้ดีขึ้นในยุคปัจจุบัน ในบริบทของสังคมไทย โมเดลนี้สามารถนำมาวิเคราะห์และอธิบายความกตัญญูทศวิถีในปัจจุบันได้ เพราะสังคมไทยให้ความสำคัญกับความกตัญญูทั้งในแง่ของความสัมพันธ์ เช่น การดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ การพูดคุยและให้ความรัก และในแง่ของหน้าที่ เช่น การให้เงิน การดูแลยามเจ็บป่วย

สังคมไทยปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างอย่างรวดเร็ว ทั้งสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและค่านิยม โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เกิดโตท่ามกลางสังคมที่มีการแข่งขันสูง และต้องเผชิญกับการทำงานและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อน ทำให้ค่านิยมและแนวคิดเกี่ยวกับความกตัญญูทศวิถีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ในขณะเดียวกันสังคมไทยเข้าสู่สังคมสูงวัยตั้งแต่ปี 2547 ที่ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็น 10% ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสังคมสูงวัยเป็นการพูดถึง 3 ประเด็นพร้อมกัน คือ ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ประชากรวัยทำงานลดลง และเด็กเกิดใหม่มีแนวโน้มลดลง (วรเวชม์ สุวรรณระดา, 2559) การที่ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ประชากรวัยทำงานและอัตราการเกิดที่ลดลง สถานการณ์นี้ส่งผลต่อรูปแบบการดูแลพ่อแม่แบบดั้งเดิม คนรุ่นใหม่ต้องเผชิญกับแรงกดดันทางเศรษฐกิจและการแข่งขันที่สูงขึ้น ทำให้การแสดงความกตัญญูในรูปแบบเดิม เช่น การให้เงินหรือการอยู่อาศัยเพื่อดูแลอย่างใกล้ชิด อาจไม่สอดคล้องกับข้อจำกัดของชีวิตจริง ก่อให้เกิดความคาดหวังที่ต่างกันเกี่ยวกับความกตัญญูระหว่างพ่อแม่กับลูก อาจนำไปสู่ความขัดแย้ง ความรู้สึกผิดของลูกหรือความคับข้องใจของพ่อแม่ ซึ่งการไม่ทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของความหมายของความกตัญญูทศวิถีอาจทำให้คุณค่านี้ลดลง หรือกลายเป็นเพียงหน้าที่โดยไม่มี ความหมายทางจิตใจ

คนวัยเริ่มทำงานอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 21-35 ปี (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2562) ซึ่งเป็นช่วงวัยที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านจากสถานะจากลูกไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ที่ต้องรับผิดชอบตนเองและครอบครัว และถือเป็นวัยเริ่มต้นชีวิตการทำงานอย่างแท้จริง คนในช่วงวัยนี้ส่วนใหญ่เพิ่งจบการศึกษา เริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานและกำลังสร้างฐานะทางการเงินและอาชีพของตนเอง ส่วนในบริบทของความกตัญญูทศวิถี ช่วงวัยนี้เป็นช่วงที่เริ่มมีศักยภาพในการดูแลพ่อแม่และครอบครัวได้ด้วยตนเอง หลังจากที่ได้รับการดูแลจากพ่อแม่มาตลอดชีวิต การศึกษากลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุนี้นี้จะทำให้เข้าใจว่า คนวัยเริ่มทำงานที่มีกำลังและความสามารถในการดูแลพ่อแม่ มีการสร้างความหมายและแสดงออกถึงความกตัญญูทศวิถีอย่างไร

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาภายใต้คำถามการวิจัยว่า การสร้างความหมายของความกตัญญูทศวิถีในมุมมองของคนวัยทำงานในจังหวัดลพบุรีมีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาจะช่วยสร้างความเข้าใจเชิงลึกต่อมุมมองของคนวัยทำงานที่มีต่อแนวคิดความกตัญญูทศวิถี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างความหมายใหม่ของความกตัญญูทเวทและการแสดงออกที่เปลี่ยนไป
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายและการแสดงออกของความกตัญญูทเวท

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดหลักสองประการ ได้แก่ แนวคิด Framing ของ Gregory Bateson (1972) และแนวคิด Frame Analysis ของ Erving Goffman (1974) โดย Goffman (1974) ได้พัฒนาแนวคิด Frame Analysis โดยมีพื้นฐานจากข้อเสนอของ Bateson (1972) ซึ่งเป็นผู้เริ่มใช้คำว่า “frame” เพื่ออธิบายกรอบการตีความสถานการณ์ โดยเฉพาะในบริบทของการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ (Goffman, 1974)

Bateson เสนอว่า มนุษย์เข้าใจและจัดระเบียบประสบการณ์ผ่านกรอบความคิดที่เรียกว่า “frame” ซึ่งถูกสร้างขึ้นจากประสบการณ์ ความเชื่อ และบริบทส่วนบุคคล โดยในปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ มักมี “metacommunication” หรือการสื่อสารที่อยู่เหนือความหมายของคำพูด เช่น การหยอกล้อหรือการเล่นที่แม้จะคล้ายกับพฤติกรรมจริง แต่ถูกตีความแตกต่างกันเพราะอยู่ภายใต้กรอบที่ต่างออกไป (Bateson, 1972) แนวคิดของ Bateson จึงช่วยให้เข้าใจการรับรู้และการสร้างความหมายในระดับปัจเจกบุคคล เช่น การให้ของขวัญกับพ่อแม่ อาจถูกตีความว่าเป็นการแสดงความรัก ความรับผิดชอบ หรือแม้แต่การรักษาหน้าทางสังคม ขึ้นอยู่กับกรอบของแต่ละบุคคล ในงานวิจัยนี้ แนวคิดของ Bateson จึงถูกใช้เพื่อวิเคราะห์ว่าคณวยเริ่มทำงานสร้างและเปลี่ยนกรอบความหมายของความกตัญญูอย่างไร

ส่วน Goffman นำแนวคิดเรื่อง “frame” มาขยายสู่ระดับโครงสร้างทางสังคม โดยเสนอว่ากรอบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียม บทบาท และความคาดหวัง มีบทบาทในการกำหนดความหมายและการแสดงออกของพฤติกรรม Frame Analysis ของ Goffman ช่วยให้เห็นกลไกที่สังคมใช้ในการจัดระเบียบประสบการณ์และควบคุมพฤติกรรมของผู้คนในแต่ละบริบท (Goffman, 1974)

ในงานวิจัยนี้ แนวคิดของ Goffman ถูกใช้เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของกรอบทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความกตัญญู เช่น บทบาทของลูกที่ดี ความคาดหวังของครอบครัว และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในบริบทของสังคมไทยร่วมสมัยที่เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุป แนวคิด Framing ของ Bateson ช่วยให้เข้าใจการสร้างความหมายใหม่ในระดับปัจเจก ขณะที่ Frame Analysis ของ Goffman แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างสังคมที่กำหนดความหมายและพฤติกรรม ทั้งสองแนวคิดร่วมกันจึงช่วยอธิบายปรากฏการณ์ความกตัญญูในระดับบุคคลและระดับสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีเป้าหมายที่จะศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของความกตัญญูทเวทที่เปลี่ยนแปลงไปในกลุ่มคณวยเริ่มทำงานในจังหวัดลพบุรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) เป็นบุคคลที่มีอายุระหว่าง 21-35 ปี 2) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดลพบุรี 3) อยู่ในช่วงวัยทำงานและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลและตอบสนองบุพการีในรูปแบบต่าง ๆ 4) มีความยินดีในการเข้าร่วมการวิจัยและพร้อมให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลรวมทั้ง 8 คน เป็นชาย 4 คน และหญิง 4 คน ผู้วิจัยสัมภาษณ์จนกระทั่งข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว (Data Saturation) คือ ไม่พบประเด็นใหม่จากผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ข้อมูลที่ได้จึงมีความครอบคลุมและเพียงพอต่อการวิเคราะห์

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี
2. ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาเฉพาะกลุ่มคนวัยเริ่มทำงาน ช่วงอายุ 21-35 ปี
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ความหมายของความกตัญญูทวดเวที, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้และการให้ความหมาย
4. ขอบเขตด้านเวลา เดือนพฤศจิกายน 2567 – กุมภาพันธ์ 2568

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviewing) โดยใช้แนวคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ซึ่งแนวคำถามได้ถูกพัฒนาขึ้นจาก วัตถุประสงค์การวิจัย กรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง และจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับการสร้างความหมายใหม่ของความกตัญญูทวดเวที โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงความคิดเห็นและเล่าประสบการณ์ได้อย่างอิสระ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจะทำงานย้อนกลับไประหว่างการเก็บข้อมูลกับการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไม่มีประเด็นใหม่แล้วหรือข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว ผู้วิจัยจึงหยุดเก็บข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ หาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่าง ๆ และนำหมวดหมู่ที่ได้มาอธิบายปรากฏการณ์เพื่อหาคำตอบ

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างความหมายใหม่ของความกตัญญูทวดเวที และการแสดงออกที่เปลี่ยนแปลงไป

จากการศึกษาความหมายของความกตัญญูทวดเวทีในกลุ่มวัยเริ่มทำงานจังหวัดลพบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความหมายของความกตัญญูทวดเวทีที่เน้นการดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ทั้งทางด้านการร่างกายและจิตใจ โดยแสดงความห่วงใยและดูแลจิตใจมากกว่าการให้วัตถุสิ่งของ ทักษะคิดของกลุ่มตัวอย่างสะท้อนถึงความเชื่อว่า การทำให้พ่อแม่รู้สึกอบอุ่นใจและไม่เหงาเป็นสิ่งสำคัญยิ่งกว่าการตอบแทนด้วยเงินทอง แม้ว่าการสนับสนุนทางการเงินจะถูกมองว่าเป็นสิ่งจำเป็นในกรณีที่ไม่สามารถอยู่ดูแลพ่อแม่ได้อย่างใกล้ชิด ดังคำกล่าวของผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งที่สะท้อนความคิดนี้ว่า

“รู้สึกว่าการอยู่กับพ่อแม่เยอะ ๆ ไม่ให้เขารู้สึกเหงาเท่าไรมันสำคัญมากกว่า แต่เราก็มีครอบครัวเป็นของตัวเองแล้ว ไม่ได้ไปหาบ่อย ๆ ก็เลยคิดว่าคงต้องส่งเงินให้แทน แต่พ่อแม่ก็ไม่ได้คาดหวังเงินจากเราหรอก”

การแสดงออกซึ่งความกตัญญูต่เวทีของกลุ่มตัวอย่าง มีความหลากหลาย เช่น การดูแลเอาใจใส่พูดคุย ใช้เวลาร่วมกัน ช่วยเหลือกิจวัตรประจำวัน และดูแลเมื่อยามเจ็บป่วย ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งพูดว่า “ตอนที่แม่ป่วย แม่เคยบอกว่าบ้านเราน่าจะมีลูกหลาย ๆ คนนะ ลูกมีพี่น้องจะได้ไม่เหงา จะได้ช่วยกันดูแลพ่อแม่ตอนเจ็บป่วยได้ ไม่มาหนักลูกเพียงคนเดียว”

ความหมายของความกตัญญูต่เวทีในมุมมองของแม่ของผู้ให้ข้อมูล เชื่อมโยงกับการดูแลพ่อแม่ในระยะยาว โดยเฉพาะเมื่อพ่อแม่เจ็บป่วยหรือต้องการความใกล้ชิดทางจิตใจ และมองว่าการแบ่งเบาภาระในการดูแลพ่อแม่ระหว่างลูกหลาย ๆ คนเป็นสิ่งสำคัญ

สิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ กลุ่มตัวอย่างยังคงให้ความสำคัญกับค่านิยมความกตัญญูต่เวที แต่ความหมายและรูปแบบการแสดงออก มีความหลากหลายและแตกต่างไปจากเดิม โดยเน้นการดูแลเอาใจใส่ทางด้านจิตใจ และให้ความสำคัญกับเวลาที่ใช้ร่วมกัน ผู้ให้ข้อมูลคนหนึ่งบอกว่า

“บางครั้งก็รู้สึกผิดลึก ๆ ในใจ เพราะเราแต่งงานแล้วก็แยกบ้านออกมา พ่อกับแม่ก็อยู่กันสองคน แต่ก็ไม่รู้จะทำยังไง เพราะบ้านแพนก็เป็นแบบนี้เหมือนกัน ก็อาศัยว่าไปหาบ่อย ๆ ซื่อซื่อไปให้ตลอด”

สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลง ที่กำลังเกิดขึ้นกับความหมายและรูปแบบของความกตัญญูต่เวที คือ ความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้นเมื่อไม่ได้อยู่ดูแลพ่อแม่ใกล้ชิด แสดงถึงกรอบความคิดเดิมเกี่ยวกับความกตัญญูต่เวทีที่เน้นดูแลใกล้ชิดยังมีอิทธิพลอยู่ แต่ในขณะเดียวกันความเป็นจริงของชีวิตคู่ในการแยกครอบครัวก็กำลังส่งผลกระทบต่อกรอบความคิดเดิม

รูปแบบการแสดงออกที่ปรับเปลี่ยน เมื่อไม่สามารถอยู่ดูแลใกล้ชิดได้ตลอดเวลา ผู้ให้ข้อมูลจึงปรับเปลี่ยนรูปแบบการแสดงออกความกตัญญูต่เวทีไปเป็นการ “อาศัยว่าไปหาบ่อย ๆ ซื่อซื่อไปให้ตลอด” ซึ่งเป็นการแสดงความใส่ใจและความกตัญญูต่เวทีในรูปแบบที่สอดคล้องกับข้อจำกัดของสถานการณ์

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความหมายและการแสดงออกของความกตัญญูต่เวที

2.1 การสั่งสอนจากรุ่นสู่รุ่น

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังเรื่องความกตัญญูต่เวทีจากครอบครัว โดยการทำให้เห็นเป็นแบบอย่างและการปฏิบัติสืบต่อกันมา

“เมื่อก่อนบ้านอยู่ใกล้บ้านยายก็เห็นแม่ไปดูแลยาย ทำกับข้าวก็แบ่งไปให้ เดินไปเล่น ไปคุยเป็นเพื่อนยายที่อยู่บ้านคนเดียว เลยรู้สึกว่าไม่อยากให้แม่ต้องเหงา อยากดูแลไปนาน ๆ”

“บ้านเราไม่พูดเรื่องความกตัญญูต่เวทีกันเท่าไร แทบไม่พูดเรื่องนี้กันเลย แต่แม่ก็ดูแลยายจนวาระสุดท้าย เราก็เลยได้ช่วยดูแลไปด้วย พอพี่ชายแม่ป่วย เขาไม่มีใครดูแล เราก็ได้ดูแลเขาจนวาระสุดท้ายเหมือนกัน คิดว่าถ้าเกิดอะไรขึ้นเราก็อยากทำให้ดีที่สุดแค่นั้น เหมือนเป็นปกติ”

จากคำสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้เรื่องความกตัญญูต่เวทีเกิดขึ้นผ่านการสังเกตจากการแสดงออกของคนในครอบครัว โดยเฉพาะจากพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการซึมซับ

ค่านิยมความกตัญญูทศเวทีและเกิดการสืบทอดต่อกัน การสั่งสอนจากรุ่นสู่รุ่นเป็นการสร้างกรอบความคิดเกี่ยวกับความกตัญญูทศเวทีโดยการทำให้เห็นเป็นแบบอย่าง แสดงให้เห็นว่าแก่นแท้ของความกตัญญูทศเวทีอยู่ที่การกระทำ ไม่ใช่แค่คำพูดหรือพิธีการต่าง ๆ การเน้นการกระทำนี้เอง ที่ทำให้ความหมายและรูปแบบการแสดงออกของความกตัญญูทศเวทีมีหลากหลายและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และช่วงเวลาที่ยืดหยุ่นไป มีการสร้างความหมายใหม่ให้สอดคล้องกับค่านิยมและบริบทสังคมในยุคสมัยของตนเอง ตราบใดที่การกระทำนั้นสื่อถึงความใส่ใจและความห่วงใยก็สามารถตีความได้ว่าเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูทศเวที

2.2 อาชีพและความมั่นคงทางการเงิน

ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นลูกจ้างประจำและประกอบธุรกิจส่วนตัว มีความมั่นคงทางการเงินสูง ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่บ้านเดียวกับพ่อแม่ และรู้สึกมั่นใจว่าสามารถดูแลพ่อแม่ได้

“เราไม่ได้รู้สึกว่าร่ำรวยอะไรจากเรา เราขายของกับแม่อยู่ที่บ้านทุกวัน พ่อกับแม่ก็มีทุกอย่างพร้อมแล้ว ก็ไม่รู้จะให้อะไร แค่นี้ของขวัญวันเกิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้เขาชื่นใจ แล้วก็เป็นคนดีนั่นแหละที่จะกตัญญูได้”

ปัจจัยอาชีพและความมั่นคงทางการเงิน ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความหมายหลักของความกตัญญูทศเวทีโดยตรง แต่มีส่วนในการเปลี่ยนรูปแบบการแสดงออกของความกตัญญูทศเวทีให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงขึ้น ทำให้เกิดความหลากหลายและยืดหยุ่นในการแสดงออกถึงความกตัญญูทศเวที และอาจมีส่วนในการเปลี่ยนกรอบความคิดเกี่ยวกับความกตัญญูทศเวที จากภาระหน้าที่เป็นการแสดงออกถึงโอกาสที่จะสร้างความสุขและเติมเต็มความสัมพันธ์ในครอบครัว นอกจากนี้เมื่อครอบครัวมีความพร้อม การแสดงออกถึงความกตัญญูทศเวทีจึงเน้นไปที่การแสดงความรักและความปรารถนาดีทางจิตใจ มากกว่าการให้สิ่งของหรือเงินทอง รวมทั้งการเป็นคนดีของลูกก็ถูกมองว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสดงออกถึงความกตัญญูทศเวทีได้เช่นกัน

2.3 การเปลี่ยนสถานะจากลูกมาเป็นพ่อแม่

ในส่วนของผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีลูกแล้ว มีการเปลี่ยนมุมมองจากผู้รับการดูแล ไปสู่มุมมองของผู้ให้การดูแล และเข้าใจความรู้สึกของพ่อแม่ในอีกมุมมองหนึ่ง

“ไม่ได้คาดหวังอะไรเลย รู้สึกว่าไม่ต้องมาดูแลตอนเราแก่ก็ได้ เราก็คงดูแลตัวเองได้อยู่ แต่อย่างน้อย มันก็คงไม่ปล่อยให้แม่มันอดตาย ฮ่าฮ่า”

“ไม่คาดหวังอะไรเลย ไปใช้ชีวิตตัวเองเถอะ เอาตัวเองให้รอดก็พอ”

จากการที่ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับการที่ลูกได้ใช้ชีวิตของตัวเองและเอาตัวเองให้รอดในสังคมปัจจุบันมากกว่าการที่ลูกจะต้องมาดูแลพ่อแม่ เพราะมั่นใจว่าตนเองยังสามารถดูแลตัวเองได้ในวัยชราและไม่ต้องการเป็นภาระของลูก ปัจจัยการเปลี่ยนสถานะจากลูกมาเป็นพ่อแม่สะท้อนถึงการปรับตัวของค่านิยมความกตัญญูทศเวที จากการมองความกตัญญูทศเวทีในแง่ของหน้าที่การตอบแทนบุญคุณไปสู่การมองในแง่ของความรักความปรารถนาดีและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว โดยยังคงรักษาคุณค่าและความหมายของความกตัญญูทศเวทีไว้

2.4 จุดเปลี่ยนสำคัญในชีวิต

จุดเปลี่ยนสำคัญในชีวิต โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วยหรือการเสียชีวิตของพ่อแม่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลอย่างมากในการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้สึกและการแสดงออกถึงความกตัญญูตเวที เหตุการณ์เหล่านี้ทำหน้าที่เป็นเหมือนเป็นตัวเร่งให้เกิดการทบทวนคุณค่าและความหมายของความกตัญญูตเวที และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

“พ่อดีปวย ตอนนั้นเขาไม่รู้สึกรู้ตัว แล้วหมอลถามว่าถ้าเกิดอะไรขึ้นจะบึ้งหัวใจพ่อดี ตอนนั้นในหัวนึกอะไรไม่ออก รู้แค่จะทำยังไงก็ได้ให้พ่อดีฟื้นขึ้นมา ก่อน รุ้สึกว่าเรายังทำอะไรให้ได้ไม่มากพอ อยากอยู่ด้วยกันมากกว่านี้ พี่มิได้คิดถึงเรื่องหลังจากนี้ พี่คิดแค่พ่อดีฟื้นขึ้นมาแคอย่างเดียวกัพอ”

ในประเด็นเดียวกัน พี่อีกคนนึ่งบอกว่า

“ตอนนั้นที่พ่อดีเข้าออกโรงพยาบาลเพราะโรคตับอยู่หลายปี จนหลัง ๆ ก็ต้องนอนโรงพยาบาลนาน ๆ จนสุดท้ายเขาก็ตายไป ตอนนั้นทุกคนเหนื่อยมาก แต่ก็อยากให้พ่อดีอยู่กับเราให้นานที่สุด ถึงจะรุ้ว่าพ่อดีไม่ไหวแล้วก็ตาม พ่อดีที่ตายไป พี่ก็พาแม่มาอยู่ด้วย ไม่อยากให้เขาเหงา ตอนนั้นแม่ก็เริ่มป่วยบ่อย ๆ ไม่ค่อยแข็งแรง เลยรุ้สึกว่าอยากใช้เวลาอยู่กับแม่ให้มากกว่าขึ้น ตอนนั้นวันหยุดพี่ก็ไม่ค่อยไปไหน เวลาไปหาหมอพี่ก็พาไปด้วยตัวเอง รุ้สึกว่าเวลามันสำคัญ”

ประสบการณ์นี้เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ผู้ให้สัมภาษณ์ตระหนักถึงความเปราะบางของชีวิตและการมีชีวิตอยู่ร่วมกันกับพ่อแม่ ความรู้สึก “อยากอยู่ด้วยกันมากกว่านี้” และ “ยังทำอะไรไม่ได้ไม่มากพอ” บ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงในลำดับความสำคัญและความรู้สึกต่อพ่อแม่ จากการเสียชีวิตของพ่อ ผู้ให้สัมภาษณ์ตัดสินใจพาแม่มาอยู่ด้วยและให้ความสำคัญกับการใช้เวลาอยู่กับแม่อย่างมีคุณภาพ โดยลดกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันลงและทุ่มเทเวลาให้กับแม่มากขึ้น คำพูดที่ว่า “รุ้สึกว่าเวลามันสำคัญ” แสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับความสำคัญของชีวิต การแสดงออกถึงความกตัญญูตเวที เน้นไปที่การดูแลเอาใจใส่ทางใจ ทั้งการพูดคุย การให้กำลังใจ การอยู่เป็นเพื่อน การพาไปทำกิจกรรมต่าง ๆ กลายเป็นรูปแบบการแสดงความกตัญญูตเวทีที่สำคัญยิ่งขึ้น

จุดเปลี่ยนสำคัญในชีวิต ความกตัญญูตเวทีจึงถูก reframe จากการกระทำตามประเพณี ให้เป็นความสัมพันธ์ทางใจและการใช้เวลาที่มีคุณภาพร่วมกัน ในการดูแลทางด้านจิตใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่มากกว่าการแสดงความกตัญญูตเวทีในรูปแบบวัตถุหรือพิธีการ หรือสรุปได้ว่าเป็นการ reframe ความกตัญญูตเวทีจากรูปแบบภายนอกไปสู่ความสัมพันธ์ภายในจิตใจ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้้อธิบายการเปลี่ยนความหมายและรูปแบบการแสดงออกของความกตัญญูตเวทีในกลุ่มวัยเริ่มทำงาน โดยใช้แนวคิด “Framing” ของ Gregory Bateson (1972) เพื่อเข้าใจการสร้างความหมายในระดับปัจเจกบุคคล และแนวคิด “Frame Analysis” ของ Erving Goffman (1974) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของโครงสร้างทางสังคมที่หล่อหลอมกรอบความคิดของผู้คนในสังคมปัจจุบัน กรอบแนวคิดทั้งสองแสดงให้เห็นว่า ความกตัญญูตเวทีไม่ได้เป็นเพียงพฤติกรรมหรือค่านิยมที่หยุดนิ่ง แต่เป็น

กรอบความหมาย ที่บุคคลและสังคมร่วมกันกำหนด ตีความ และปรับเปลี่ยนตามบริบททางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์

1. การเปลี่ยนแปลงของความหมายของความมกัตถุญกตเวท

ผลการศึกษาพบว่าคนรุ่นใหม่ในวัยเริ่มทำงานยังคงให้คุณค่าแก่ความมกัตถุญกตเวท แต่มีแนวโน้มที่จะตีความในมิติที่แตกต่างจากสมัยก่อน สอดคล้องกับงานของ พระสุภาวดี คมกริปปญโญ และคณะ (2568) ระบุว่า การแสดงความมกัตถุญกตเวทวิถีเก่าในสังคมไทย มีรูปแบบการแสดงออกถึงความมกัตถุญกตเวทแบบเดียวกับการแสดงความมกัตถุญกตเวทในทางพระพุทธศาสนา เพราะว่า มนุษย์ทุกคนต้องอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้น กตัตถุญกตเวทวิถีเก่า คือ ในสมัยก่อนครอบครัว หรือ คนในสังคมนั้นที่เคยปฏิบัติมาอย่างไร อย่างเช่น พ่อแม่ปฏิบัติต่อพ่อตาแม่ยายอย่างไร เมื่อลูกรู้จักความแล้ว คือต้องปฏิบัติต่อมารดาบิดาอย่างนั้น ต่อ ๆ กันมาอย่างยาวนานต่อรุ่นสู่รุ่นอย่างนั้น เป็นการปฏิบัติ ช่วยเกื้อกูลสังคมส่วนรวมด้วยความ เมตตา กรุณา การกระทำเช่นนี้ ย่อมนำความสุข ความเจริญ และสิริมงคลมาสู่ชีวิตและสังคมบ้านเมือง

โดยจากเดิมที่เน้นความมกัตถุญกตเวทในแง่ของหน้าที่ของการตอบแทนบุญคุณ ด้วยวิธีการที่เป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสียเงินทองหรือดูแลพ่อแม่ในวัยชรา แต่คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับการดูแลทางอารมณ์และ การใช้เวลากับพ่อแม่มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดค่านิยมในการทำงานของชาวทซ์ (Schwartz, 1992 อ้างถึงใน ธรรมรัตน์ อยู่พรต, 2556) ในค่านิยมด้านประเพณีเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่ให้ความเคารพ และยอมรับในขนบธรรมเนียมและความเชื่อตามวัฒนธรรมแบบเดิมในการทำงาน บุคคลจึงยอมรับและปฏิบัติตามรูปแบบเดิมที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมา

จากแนวคิดของชาวทซ์ จะเห็นว่าค่านิยมความมกัตถุญกตเวทในไทยเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมด้านประเพณี ซึ่งเน้นเรื่องการรักษามกัตถุญกตเวทและความสัมพันธ์ในครอบครัว อย่างไรก็ตามคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับค่านิยมแบบปัจเจกมากขึ้น เช่น การตั้งเป้าหมายและเลือกเส้นทางเดินของตนเอง ส่งผลให้ความหมายของความมกัตถุญกตเวทที่ถูกตีความใหม่ในลักษณะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลง

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงนี้สอดคล้องกับแนวคิด Framing ของ Gregory Bateson (1972) ที่เสนอว่า มนุษย์จัดระเบียบและตีความประสบการณ์ผ่านกรอบ (frame) ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ส่วนตัว ความเชื่อ และบริบทการปฏิสัมพันธ์ การที่คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับอิสรภาพทางความคิด การแสดงออกทางอารมณ์ และการเลือกวิธีตอบแทนพ่อแม่ในแบบของตนเอง จึงสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างกรอบใหม่ในการนิยามความมกัตถุญกตเวท ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

ขณะเดียวกัน แนวโน้มนี้ยังสัมพันธ์กับ Frame Analysis ของ Erving Goffman (1974) ที่เน้นว่ากรอบ (frames) ไม่ได้มีเฉพาะในระดับบุคคลเท่านั้น แต่ยังปรากฏในระดับโครงสร้างทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียม ความคาดหวังทางวัฒนธรรม หรือบทบาทของลูกที่ดี เมื่อคนรุ่นใหม่ต้องดำเนินชีวิตในสภาพสังคม เศรษฐกิจ และครอบครัวที่เปลี่ยนไป กรอบเดิมที่ยึดโยงกับหน้าที่และความคาดหวังทางสังคมจึงถูกทบทวน และเกิดการตีความโดยมีการใช้กรอบใหม่ในแบบที่ยืดหยุ่นและหลากหลายมากขึ้น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับความกตัญญูทเวท

การศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวคิดและการปรับเปลี่ยนกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความกตัญญูทเวท ได้แก่ 1) การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว คนที่เติบโตมาในครอบครัวที่ให้ความสำคัญกับความกตัญญูทเวทตั้งแต่เด็ก มีแนวโน้มที่จะรักษาค่านิยมนี้ไว้ แม้ว่ารูปแบบการแสดงออกอาจเปลี่ยนแปลงไป 2) สถานะทางเศรษฐกิจ คนที่มีความมั่นคงทางการเงินแสดงความกตัญญูทเวทโดยเน้นไปที่การแสดงความรักและความสัมพันธ์ทางจิตใจ 3) บทบาทความเป็นพ่อแม่ คนที่มีลูกมักเข้าใจความรู้สึกของพ่อแม่มากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับการดูแลพ่อแม่ในรูปแบบที่อิงจากประสบการณ์ของตนเอง 4) เหตุการณ์สำคัญในชีวิต การเผชิญกับเหตุการณ์เช่น การเจ็บป่วยหรือการเสียชีวิตของพ่อแม่

ปัจจัยทั้งสี่ประการส่งผลต่อการกำหนดกรอบที่แต่ละบุคคลใช้ในการตีความความหมายของความกตัญญูทเวท เมื่อพิจารณาแนวคิด Framing ของ Gregory Bateson (1972) ซึ่งเสนอว่ามนุษย์เรียนรู้ที่จะเข้าใจและจัดระเบียบประสบการณ์ผ่านกรอบการรับรู้ที่ถูกกำหนดขึ้นตามบริบทของการปฏิสัมพันธ์ ปัจจัยทั้งสี่ประการจึงมีบทบาทในการกำหนดกรอบดังกล่าวอย่างชัดเจน เช่น ผู้ที่เติบโตในครอบครัวที่ส่งเสริมค่านิยมความกตัญญู จะมีกรอบความเข้าใจที่เน้นคุณค่าทางจริยธรรม ขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์สูญเสียคนในครอบครัว อาจปรับกรอบความหมายใหม่ให้เน้นความใกล้ชิดทางจิตใจมากกว่าการตอบแทนเชิงวัตถุ

ในขณะเดียวกันแนวคิด Frame Analysis ของ Erving Goffman (1974) ช่วยให้เข้าใจว่ากรอบความหมายเกี่ยวกับความกตัญญูทเวทไม่ได้ถูกกำหนดขึ้นอย่างลอย ๆ หากแต่อยู่ในโครงสร้างทางสังคม เช่น แบบแผนครอบครัว บทบาทในครอบครัว และความคาดหวังที่สังคมมีต่อลูกที่ดี เช่น บทบาทของลูกในอดีตอาจถูกกำหนดให้ต้องตอบแทนผ่านการส่งเสียเลี้ยงดูทางวัตถุ ซึ่งเป็นกรอบที่ถูกย้าผ่านทั้งคำสอน และการกระทำ อย่างไรก็ตามเมื่อคนวัยเริ่มทำงานก้าวเข้าสู่บทบาทใหม่ เช่น การเป็นพ่อแม่เอง หรือเผชิญกับภาระทางเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน กรอบความคาดหวังแบบเดิมจึงเริ่มถูกทบทวน และเกิดการเปลี่ยนไปสู่กรอบใหม่ที่ทำให้คุณค่ากับการแสดงออกทางอารมณ์ ความเข้าใจ และการมีปฏิสัมพันธ์ทางใจมากขึ้น กรอบใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ไม่เพียงเปลี่ยนวิธีการแสดงออกถึงความกตัญญูเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงการปรับเปลี่ยนจากกรอบความคาดหวังทางสังคมแบบเดิม ไปสู่การนิยามใหม่ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและบริบทเฉพาะของแต่ละบุคคล

3. การเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการแสดงออกถึงความกตัญญูทเวท

คนวัยเริ่มทำงานไม่ได้ปฏิเสธคุณค่าของความกตัญญูทเวท แต่ได้ทำการปรับกรอบความหมายใหม่ให้เข้ากับวิถีชีวิตของตนเอง จากเดิมที่กรอบของความกตัญญูทเวท อาจถูกกำหนดโดยขนบธรรมเนียมประเพณีและ ความคาดหวังทางสังคม ที่เน้นรูปแบบการแสดงออกที่เป็นทางการและตายตัว วัยเริ่มทำงานขยายกรอบความหมายของความกตัญญูทเวทให้กว้างขึ้นและยืดหยุ่น โดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ทางใจ เวลาและคุณภาพการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้ความเหมาะสมและยืดหยุ่นของรูปแบบการแสดงออกความกตัญญูทเวทที่ไม่มีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ถูกต้องหรือดีที่สุดเสมอไป

การตีความและการแสดงออกถึงความกตัญญูทเวทในกลุ่มวัยเริ่มทำงานสะท้อนให้เห็นการเคลื่อนจากกรอบเดิมที่เน้นความกตัญญูในเชิงหน้าที่ (Authority-Oriented Filial Piety: AFP) ไปสู่กรอบใหม่ที่เน้นความสัมพันธ์ (Reciprocal Filial Piety: RFP) ตามแนวคิดของ Bedford & Yeh

(2019) มากขึ้น คือ ยังคงเห็นคุณค่าของความกตัญญู แต่เปลี่ยนวิธีตอบแทนจากหน้าที่ตามธรรมเนียมไปสู่ การเน้นสายสัมพันธ์และความเข้าใจทางอารมณ์เป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Goffman ว่า ผู้คน สามารถเปลี่ยนแปลงหรือ “reframe” ความหมายของสถานการณ์ทางสังคมผ่านการกระทำและ คำอธิบายใหม่ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง

คนวัยเริ่มทำงานจึงไม่ได้ละทิ้งค่านิยมความกตัญญูทุกเวที หากแต่เลือกที่จะปรับกรอบความหมาย และรูปแบบการแสดงออกให้เหมาะสมกับบริบทชีวิตจริง โดยอิงจากทั้งแรงผลักดันภายใน (internal frame) และอิทธิพลจากบริบททางสังคมภายนอก (social frame)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การสร้างความหมายใหม่ของความกตัญญูทุกเวทีในกลุ่มคนวัยเริ่มทำงาน เป็นผลมาจากปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การอบรมสั่งสอนจากครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจและ อาชีพ การเปลี่ยนสถานะจากลูกมาเป็นพ่อแม่ และจุดเปลี่ยนสำคัญในชีวิต กระบวนการเหล่านี้เกิดขึ้นใน ลักษณะวนซ้ำ กล่าวคือ ประสบการณ์ชีวิตและปัจจัยต่าง ๆ ถูกนำมาตีความใหม่ (reframe) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้กรอบความคิดเกี่ยวกับความกตัญญูทุกเวทีไม่ได้หยุดนิ่งหรือคงรูปแบบเดิม แต่มีการปรับตัวให้ เหมาะสมกับสภาพสังคมและวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล

รูปแบบการแสดงออกถึงความกตัญญูทุกเวทีในปัจจุบันจึงสะท้อนความหลากหลาย ความยืดหยุ่น และคุณภาพของความสัมพันธ์ในครอบครัวมากยิ่งขึ้น ไม่ได้ยึดติดกับรูปแบบที่เป็นทางการและตายตัว เหมือนในอดีต กลุ่มคนวัยเริ่มทำงานเน้นการดูแลเอาใจใส่ทางจิตใจ การใช้เวลาร่วมกัน และการปรับเปลี่ยนวิธีการแสดงออกให้เหมาะสมกับบริบทและข้อจำกัดของแต่ละบุคคลและครอบครัว เพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างครอบครัวและวิถีชีวิตในยุคปัจจุบัน

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ด้านการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร นำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเน้นการปลูกฝังค่านิยมความกตัญญูที่ไม่ยึดติดกับรูปแบบตายตัว แต่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ ในความหมายที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติจริงในการดูแลเอาใจใส่พ่อแม่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

2. ด้านการเสริมสร้างความเข้าใจในครอบครัว นำไปปรับใช้ในการสื่อสารภายในครอบครัว คนรุ่น ก่อนอาจเข้าใจว่าความกตัญญูทุกเวทีคือการตอบแทนด้วยสิ่งของและการเชื้อฟุ้ง แต่คนรุ่นใหม่ ให้ความสำคัญกับการสื่อสารความรู้สึก การรับฟัง และการใช้เวลาร่วมกันอย่างมีคุณภาพ การรับรู้ ความแตกต่างนี้จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในครอบครัว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. รัฐควรพิจารณานโยบายที่สนับสนุนบทบาทของคนวัยทำงานในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว การมีนโยบายที่ช่วยลดภาระทางเศรษฐกิจ เช่น การให้สิทธิในการลางานเพื่อดูแลพ่อแม่ การจัดสรรสวัสดิการที่เอื้อต่อการดูแลผู้สูงอายุ หรือการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพิ่มขึ้นแก่ผู้ดูแลพ่อแม่ จะช่วยสร้างโครงสร้างที่สนับสนุนให้ความกตัญญูทุกเวทีสามารถดำรงอยู่ในวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงได้

2. งานวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาอยู่ภายในจังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะด้านวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ การศึกษาต่อยอดควรพิจารณาขยายขอบเขตการวิจัยไปยังพื้นที่อื่นที่มีลักษณะทางสังคมที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของความหมายและการแสดงออกของความกตัญญูทเวทีในกลุ่มประชากรที่หลากหลายมากขึ้น

3. การวิจัยครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญกับการศึกษามุมมองของพ่อแม่หรือผู้สูงอายุต่อความกตัญญูทเวทีในสังคมยุคปัจจุบัน การเข้าใจทัศนคติ ความคาดหวัง และความรู้สึกของผู้สูงอายุ จะช่วยให้สามารถระบุช่องว่างระหว่างรุ่น และนำไปสู่การสร้างวิธีการสื่อสารที่ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกันได้ดียิ่งขึ้น

4. การวิจัยครั้งต่อไปสามารถขยายกรอบแนวคิดในการศึกษาความกตัญญูทเวที โดยการบูรณาการแนวคิดอื่นร่วมกับแนวคิด Framing และ Frame Analysis ที่ใช้ในงานวิจัยนี้ เพื่อเปิดมุมมองใหม่ต่อความเปลี่ยนแปลงของค่านิยมและโครงสร้างทางสังคม

เอกสารอ้างอิง

- อำนาจ สวงกลาง. (2564). การศึกษาวิเคราะห์ความกตัญญูทเวทีในพระพุทธศาสนาเถรวาท. *ธรรมสาร*. 7(1), 101-130.
- พระสุภาต คมภีรปัญญา, พระมหาทวิ มหาปัญญา, และ สานุ มหัทธนาตุลย์. (2568). การแสดงความกตัญญูทเวทีวิถีใหม่ในสังคมไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ*. 12(1), 82-93
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2564). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. Retrieved on 26 Feb 2025 from https://www.watnyanaves.net/uploads/File/books/pdf/dictionary_of_buddhism_pra-muan-dhaama.pdf
- ธรรมรัตน์ อยู่พรต. (2556). ค่านิยมในการทำงานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรของเจนเนอเรชั่นต่าง ๆ. *วารสารบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 36(138), 40-62.
- วเรศม์ สุวรรณระดา. (2559). *Aging Society* ชาญชรา ก้าวสู่สังคมสูงวัยด้วยความรู้และปัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: หจก.ภาพพิมพ์.
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2562). *ส่องพฤติกรรมกรรมการออมของคนไทย ผ่านข้อมูลบัญชีเงินฝากธนาคารกว่า 80 ล้านบัญชีจาก DPA*. Retrieved on 20 Feb 2025 from <https://www.pier.or.th/abridged/2019/23/>
- Bedford, O., & Yeh, K.-H. (2019). The history and the future of the psychology of filial piety: Chinese norms to contextualized personality construct. *Frontiers in Psychology*, 10, 100. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00100>
- Bateson, G. (1972). *Steps to an ecology of mind: Collected essays in anthropology, psychiatry, evolution, and epistemology*. University of Chicago Press.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harper & Row.

Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in experimental social psychology*, 25, 1-65.

**การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีจากการจัดการเรียนรู้
แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้
แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน**

วาสนา กิรติจำเริญ¹

รองศาสตราจารย์

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

wasano1975@hotmail.com

รับบทความ: 25 มีนาคม 2568

แก้ไขบทความ: 25 พฤษภาคม 2568

ตอบรับบทความ: 4 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

ในบริบทของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การเลือกใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ นับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนของนักศึกษาระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 57 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน มีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.56 แผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน มีค่าความเหมาะสมเท่ากับ 4.51 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ค่าความเชื่อมั่น KR-20 = 0.89) และแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา (ค่าความเชื่อมั่น KR-20 = 0.94) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคะแนนทักษะการแก้ปัญหานักศึกษา หลังเรียนมีค่ามากกว่าก่อนเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ไม่พบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาลงเรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

¹ ผู้แต่งหลัก (First Author)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน, การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน,
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ทักษะการแก้ปัญหา

How Does Problem-Based Learning Compare to Phenomenon-Based Learning in Enhancing Undergraduate Students' Learning Achievement and Problem-Solving Skills

Wasana Keeratichamroen ¹

Associate Professor

Curriculum and Instruction, Faculty of Education,

Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Wasano1975@hotmail.com

Received: March 25, 2025

Revised: May 25, 2025

Accepted: June 4, 2025

Abstract

In the context of higher education, innovative pedagogical approaches play a crucial role in enhancing student learning outcomes. This research aims to 1) compares students' learning achievement and problem-solving skills before and after using Problem-Based Learning (PBL) and Phenomenon-Based Learning (PhBL), 2) compares students' learning achievement after implementing Problem-Based Learning and Phenomenon-Based Learning against the 70% criterion, and 3) compares students' learning achievement and problem-solving skills after implementing between Problem-Based Learning and Phenomenon-Based Learning. The study sample comprised 57 undergraduate students, majoring in mathematics. The research utilized four lesson plans, an achievement test (KR-20 = 0.89), and a problem-solving test (KR-20 = 0.94) as data collection tools. The lesson plans were validated, receiving high appropriateness scores of 4.56 for Problem-Based Learning and 4.51 for Phenomenon-Based Learning. Data analysis was conducted using the mean, standard deviation (S.D.), and t-test.

The research findings showed that 1) students' learning achievement and problem-solving skills after using Problem-Based Learning and Phenomenon-Based Learning was significantly higher than before learning at 0.05 level, students' learning achievement after implementing Problem-Based Learning and Phenomenon-Based Learning was significantly higher than 70% criterion at the 0.05 level, and 3) students' learning achievement and problem-solving skills after implementing Problem-Based Learning was not significantly higher than after implementing Phenomenon-Based Learning at 0.05 level.

Keywords: Problem-Based Learning, Phenomenon-Based Learning, Learning Achievement, Problem-Solving Skills

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการถ่ายทอดองค์ความรู้ แต่ยังต้องพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนในโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยจะเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์ และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์และให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้เพิ่มโอกาสการทำงานในอนาคตเพิ่มมูลค่า และการสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศด้านเศรษฐกิจต่อไป ซึ่งสามารถส่งเสริมโดยการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ (วาสนา กิริติจำเริญ, 2567, น.26)

การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) เป็นหนึ่งในวิธีสอนที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านการแก้ปัญหาและการทำงานเป็นทีม (วรวิทย์ ตันชนะเทวินทร์ และคณะ, 2563, น. 34) ซึ่งมีผลการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา (สาวิตตริ พรหมบึงลำ และวาสนา กิริติจำเริญ, 2564, น. 254-255 และพิมพ์เพชร ไปเจอะ และวาสนา กิริติจำเริญ, 2564, น. 247)

การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon-Based Learning: PhBL) ก็เป็นอีกหนึ่งวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน เนื่องจากเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้โดยเชื่อมโยงเนื้อหาจากหลากหลายสาขาวิชา (Lonka, 2019, p. 89) ซึ่งก็มีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ช่วยส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (วาสนา กิริติจำเริญ และอิสรา พลนงค์, 2563, น. 29-43) แต่อย่างไรก็ตามยังมีงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบของการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานในบริบทของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ทักษะการแก้ปัญหาถือเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญและจำเป็นในศตวรรษที่ 21 และเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียนในอนาคต ซึ่ง Weir (1974, p. 54) ได้เสนอขั้นตอนการแก้ปัญหาที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน ดังนั้น ทักษะการแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจและการวิเคราะห์สถานการณ์ ยังช่วยเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อีกด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามศักยภาพของผู้เรียน เนื่องจากได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบ แต่ยังไม่มีการนำการจัดการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบมาเปรียบเทียบกัน ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่ได้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐาน
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนของนักศึกษาระหว่าง การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐาน

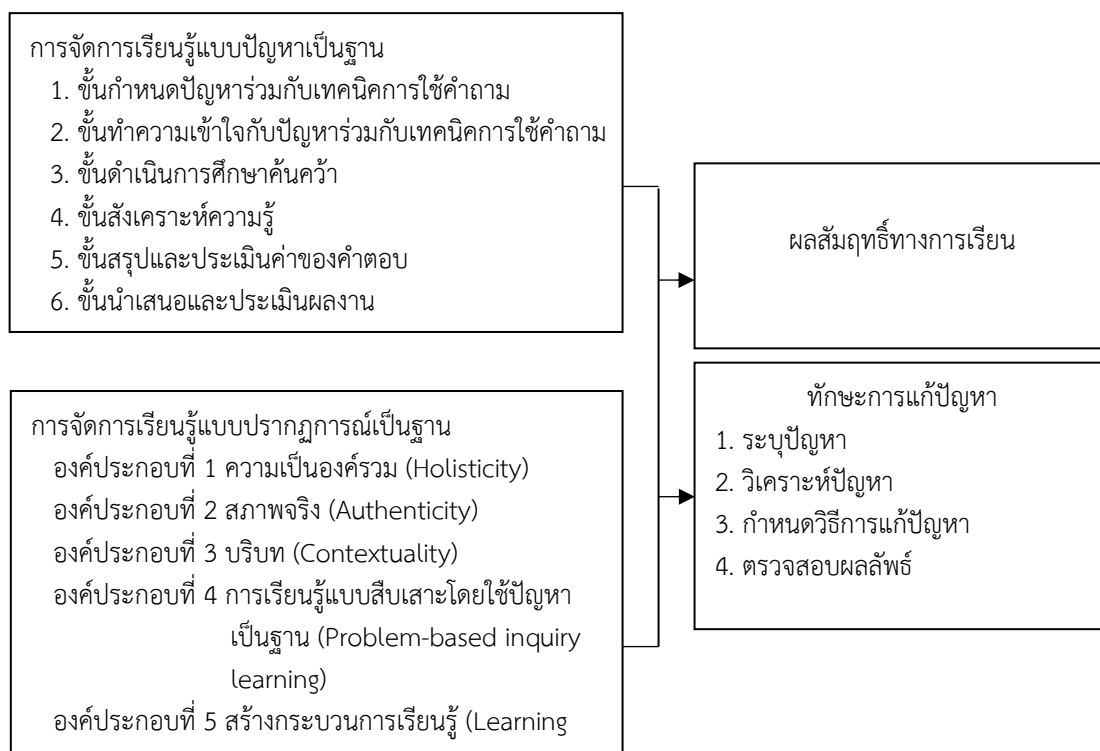
วิธีดำเนินการวิจัย

1. กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยสนใจแนวคิดในการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ที่ใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหา ในชีวิตประจำวันมาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้และต้องการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการแก้ปัญหา โดยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำกิจกรรมร่วมกันเป็น กลุ่ม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, น. 6-8) และการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ที่ใช้ปรากฏการณ์จริงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเป็นจุดเริ่มต้นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนร่วมกันแก้ไขปัญหาและทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพของ ปรากฏการณ์จริงที่ชัดเจนยิ่งขึ้น (วาสนา กิรติจำเริญ และอิสรา พลนงค์, 2563, น. 34) โดยมีการศึกษาทักษะ การแก้ปัญหาตามแนวคิดของ Weir (1974) ซึ่งกำหนดขั้นตอนของการแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน (Weir, 1974, pp. 16-18) ผู้วิจัยนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ ตามที่แสดงดังภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งลงทะเบียนในรายวิชา 100104 การพัฒนาหลักสูตร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 314 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย นักศึกษาปีที่ 2 จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สาขาวิชาคณิตศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 57 คน แบ่งเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 1 นักศึกษาจำนวน 29 คน ซึ่งได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และกลุ่ม 2 จำนวน 28 คน ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้งสองกลุ่มถูกคัดเลือกด้วยวิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) (กิตติพงษ์ ลือนาม, 2564, น. 69)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 เครื่องมือสำหรับการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวทางการสอนแบบปัญหาเป็นฐาน จำนวน 4 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 4 แผน โดยแต่ละแผนครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด 4 ชั่วโมง รวมระยะเวลาการจัดการเรียนรู้ละ 16 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 32 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ซึ่งผลการประเมินชี้ให้เห็นว่า แผนการสอนทั้งสองรูปแบบมีความเหมาะสมและสอดคล้องในระดับมากที่สุด โดยแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบปัญหาเป็นฐานมีค่าคะแนนความเหมาะสมและสอดคล้องเท่ากับ 4.56 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานมีค่าคะแนนความเหมาะสมสอดคล้องเท่ากับ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ชนิด ดังนี้

3.2.1 วัตแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 มีค่าความยากง่าย (p) 0.45 - 0.86 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33 - 1.00

3.2.2 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 มีค่าความยากง่าย (p) 0.26 - 0.79 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.25 - 0.80

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง ขั้นต้น (Pre-experimental design) โดยใช้แผนการวิจัยแบบ The two group pretest-posttest design มีสองกลุ่มทดลอง มีการทดสอบหลังเรียนและก่อนเรียนทั้งสองกลุ่มดังนี้

4.1 ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียน

4.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐาน ทั้งสองแบบมีจำนวน 4 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 16 ชั่วโมง ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้รวม 4 สัปดาห์

4.3 ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียน โดยการคำนวณร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ t-test for dependent

5.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบ ปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐานกับเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้ที่ 70% โดยใช้การทดสอบ t-test สำหรับการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (t-test for one sample)

5.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาหลังการเรียน ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและกลุ่มที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้การทดสอบ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระ (independent) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลอง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษา จากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐาน

วิธีการสอน	N	df	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
การจัดการเรียนรู้แบบ ปัญหาเป็นฐาน	29	28	20	7.93	1.83	0.746	.459
การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็น ฐาน	28	27	20	8.25	1.35		

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 7.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.83 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 8.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.35 โดยมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนของทั้งสองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

วิธีการสอน	N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน	29	7.93	1.83	14.79	1.04	20.910*	.000
การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน	28	8.25	1.35	14.43	1.07	29.089*	.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 14.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 7.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.83 โดยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 14.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 8.25 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.35 โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน

ตารางที่ 3 ทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาก่อนเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

วิธีการสอน	N	df	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน	29	28	20	9.00	0.84	0.459	.648
การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน	28	27	20	9.11	0.92		

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉลี่ยก่อนเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 9.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 และมีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉลี่ยก่อนเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 9.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 โดยมีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาก่อนเรียนของทั้งสองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ทักษะการแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

วิธีการสอน	N	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน	29	9.00	0.84	14.82	1.04	23.452*	.000
การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน	28	9.11	0.92	14.99	1.15	20.800*	.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 นักศึกษามีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉลี่ยหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 14.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.04 และคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 9.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 แสดงให้เห็นว่าคะแนนทักษะการแก้ปัญหานักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ คะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉลี่ยหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 14.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15 และคะแนนทักษะการแก้ปัญหาเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 9.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 โดยทักษะการแก้ปัญหานักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐานกับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีการสอน	N	คะแนนเต็ม	คะแนนร้อยละ 70	$\bar{X}$	S.D.	t	p
การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน	29	20	14	14.79	1.05	4.075*	.000
การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน	28	20	14	14.43	1.07	2.121*	.043

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 14.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.05 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 14.43 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.07

โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังจากได้รับการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาหลังเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน

วิธีการสอน	N	df	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน	29	28	20	14.79	1.05	1.300	.199
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน	28	27	20	14.43	1.07		

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาหลังเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน (แยกรายชั้น)

ทักษะการแก้ปัญหา	N	df	คะแนนเต็ม	การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน		การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน		t	p
				เฉลี่ย	ร้อยละ	เฉลี่ย	ร้อยละ		
ชั้นที่ 1 ระบุปัญหา	58	57	5	4.07	81.40	4.00	80.00	0.342	.734
ชั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา	58	57	5	3.03	60.60	3.46	69.20	2.276*	.027
ชั้นที่ 3 กำหนดวิธีแก้ปัญหา	58	57	5	4.34	86.80	4.21	84.20	0.700	.487
ชั้นที่ 4 ตรวจสอบผลลัพธ์	58	57	5	3.38	67.60	3.32	66.40	0.232	.818
รวม	58	57	20	14.82	74.10	14.99	74.95	0.888	.577
S.D	-	-	-	1.03	-	1.15	-	-	-

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า คะแนนรวมของทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาหลังจากการเรียนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน 14.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ซึ่งคะแนนรวมของทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาหลังจากการเรียนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน 14.99 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15 โดยคะแนนรวมของทักษะ

การแก้ปัญหาโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาที่คะแนนในขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหา พบว่าคะแนนจากการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานสูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน โดยมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คะแนนเฉลี่ยรวมของการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เท่ากับ 14.82 คิดเป็นร้อยละ 74.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03 ในขณะที่การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานมีคะแนนเฉลี่ยรวม 14.99 คิดเป็นร้อยละ 74.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.15

เมื่อจำแนกเป็นรายขั้นตอน พบว่าทักษะการแก้ปัญหาจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ขั้นที่ได้คะแนนสูงสุดคือ ขั้นการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.34 หรือร้อยละ 86.80 รองลงมาคือ ขั้นการระบุปัญหาที่มีคะแนนเฉลี่ย 4.07 คิดเป็นร้อยละ 81.40 และคะแนนในขั้นการตรวจสอบผลลัพธ์และการวิเคราะห์ปัญหาคือ 3.38 (ร้อยละ 67.60) และ 3.03 (ร้อยละ 60.60) ตามลำดับ

ในส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ขั้นการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา ยังมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดที่ 4.21 หรือร้อยละ 84.20 รองลงมาคือการระบุปัญหาที่มีค่าเฉลี่ย 4.00 คิดเป็นร้อยละ 80.00 และคะแนนในขั้นวิเคราะห์ปัญหาคือ 3.46 (ร้อยละ 69.20) และขั้นตรวจสอบผลลัพธ์มีคะแนนเฉลี่ย 3.32 คิดเป็นร้อยละ 66.40

อภิปรายผลการวิจัย

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาก่อนการเรียนจากการใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานไม่แตกต่างกัน โดยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากการเรียนในทั้งสองวิธีนี้พบว่าไม่แตกต่างกันเช่นกัน แต่คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจากการจัดการเรียนรู้ทั้งสองวิธีสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจากทั้งสองวิธียังสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แนวทางในการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบนี้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Vygotsky (1978, p. 86) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคม (Social Constructivism) ที่ระบุว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีโอกาสสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับปัญหาและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับแนวคิดของ Savery (2019, p. 112) ที่ระบุว่าจัดการเรียนรู้ที่จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาจริงจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถจดจำความรู้ได้ในระยะยาว นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hung (2021, p. 78) ที่สนับสนุนว่าการใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นปัญหาเป็นฐานนั้น สามารถช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิด ซึ่งเป็นทักษะที่มีความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์เพชร ไปเจอะ และวาสนา กิริติจำเริญ (2564, น. 247) ที่ทำวิจัยและแสดงให้เห็นว่า การใช้การจัดการเรียนรู้แบบที่เน้นปัญหาเป็นฐานจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากการเรียนการสอน โดยมีค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนยังสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา กิริติจำเริญ และอิสรา พลนงค์ (2563, น. 29-43) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน และพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบ

ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นหลังเรียนเมื่อเทียบกับก่อนเรียน และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. คะแนนทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษา ก่อนการเรียนโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน และแบบปรากฏการณ์เป็นฐานไม่ได้มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อประเมินผลหลังการเรียน นักศึกษาที่ได้รับการสอนทั้งสองวิธีมีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างวิธีการทั้งสอง นอกจากนี้ การเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบยังช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาได้ดี เนื่องจากเริ่มต้นด้วยกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนฝึกคิดวิเคราะห์หลายมิติ ฝึกค้นคว้าหาข้อมูล และร่วมกันหาทางแก้ปัญหาผ่านการทำงานกลุ่ม ทำให้พวกเขาเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้ชัดเจน และพัฒนาทักษะในการหาทางแก้ปัญหาหลายแนวทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วาสนา กิรติจำเริญ (2567, น.116) ที่เสนอว่า การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ใหม่จากการเผชิญกับปัญหาจริงในชีวิตประจำวัน โดยผู้สอนอาจสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนต้องเผชิญปัญหา และร่วมกันวิเคราะห์หาทางแก้ไขเป็นทีม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหาได้อย่างลึกซึ้ง และมองเห็นวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย สอดคล้องกับ นันทฤกษ์นาค พรหมมา และ อุบลวรรณ ส่งเสริม (2567, น. 12) ที่อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นกระบวนการส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม โดยผู้เรียนจะเป็นผู้สังเกตปรากฏการณ์ จากนั้นตั้งคำถามที่อยากรู้หรือสนใจเกี่ยวกับปรากฏการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การลงมือปฏิบัติเพื่อหาคำตอบและสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สาวิตตรี พรหมบึงลำ และวาสนา กิรติจำเริญ (2564, น. 254-255) ที่ได้ศึกษาวิจัยและพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานที่เน้นปัญหาผ่านกระบวนการเรียนรู้เป็นฐาน สามารถช่วยเพิ่มทักษะในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนหลังการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับก่อนการเรียน

อย่างไรก็ตาม จากผลวิจัยพบว่าคะแนนหลังเรียนของทักษะการแก้ปัญหาของชั้นวิเคราะห์ปัญหาจากการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน สูงกว่าคะแนนจากการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะกระบวนการของการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน จะเน้นการระบุและวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกฝนทักษะการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่จริงจังและหลากหลาย และส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง โดยการให้ผู้เรียนพิจารณาทุกด้านของปัญหาก่อนการตัดสินใจแก้ไข ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูล คิดหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา (Hmelo-Silver, 2004, p. 235)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาหลังจากการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน สูงกว่าก่อนการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาหลังการเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ไม่พบความแตกต่างในแง่ของนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 อย่างไรก็ตาม คณะแนด้านทักษะการแก้ปัญหาในชั้นการวิเคราะห์ปัญหาหลังการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า มีคะแนนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้เข้าใจถึงประสิทธิภาพของการใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน ในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหา เพื่อเป็นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะในการแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้สอนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาพัฒนาหลักสูตรและวิชาอื่น ๆ รวมถึงการเสริมสร้างทักษะในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในปัจจุบันที่ควรส่งเสริมให้กับนักศึกษาต่อไป
4. เพื่อส่งเสริมการพัฒนานโยบายการศึกษาที่สนับสนุนรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและการบูรณาการความรู้ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศในระยะยาว

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. นำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐานไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาให้มากขึ้น
2. ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้เผชิญกับปัญหาและปรากฏการณ์จริงเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. เสนอให้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของการใช้การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อประเมินว่าการเรียนรู้ในลักษณะนี้สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานและแบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เช่น ความหลากหลายของกลุ่มผู้เรียนและระดับความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน
3. ควรทำการเปรียบเทียบระหว่างการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบนี้กับวิธีการสอนอื่น ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละวิธีในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา
4. ควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่าง เช่น เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้ปัญหาของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลกรวิจัยที่มีความครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ขยายผลได้ในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ ลือนาม. (2564). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา*. นครราชสีมา: โคราซ มาร์เก็ตติ้ง แอนด์โปรดักชั่น.
- พิมพ์เพชร ไปเจออะ และวาสนา กิรติจำเริญ. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ เรารักษ์โลกความสามารถในการแก้ปัญหา และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 15(2), 239 – 251.
- นันทฤกษ์ณัฏฐ์ พรหมมา และอุบลวรรณ ส่งเสริม. (2567). แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ เป็นฐานกับทิศทางการเหมาะสมในบริบทการศึกษาของสังคมไทย. *วารสารครุศาสตร์ ราชภัฏเชียงใหม่*, 3(2), 1-15.
- วรวิทย์ ต้นชนะเทวินทร์ และคณะ. (2563). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 10(4), 29-36.
- วาสนา กิรติจำเริญ. (2567). *นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา กิรติจำเริญ และอิสรา พลนงค์. (2563). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ การสื่อสารและการนำเสนอของนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหา ความรู้ 5E และวิธีการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา*, 14(1), 29-43.
- สาวิตรี พรหมบึงลำ และวาสนา กิรติจำเริญ. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความสามารถในการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากการจัดการเรียนรู้แบบ ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 15(4), 246 – 259.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญการเรียนรู้ แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-Based Learning: What and How Do Students Learn? *Educational Psychology Review*, 16(3), 235–266.
- Hung, W. (2021). Problem-based learning: A critical review and future perspectives. *Journal of Educational Research*, 115(2), 75–90.
- Lonka, K. (2019). Phenomenal Learning from Finland (2nd ed.). Edita Publishing.
- Savery, J. R. (2019). Overview of problem-based learning: Definitions and distinctions. *Interdisciplinary Journal of Problem-Based Learning*, 13(2), 110–120.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Weir, J. J. (1974). Problem solving is every body's problem. *Science Teacher*. 4, pp. 16-18.

**การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
สำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย**

ปฏิพันธ์ อุทยานกุล¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

yoo_patipan@hotmail.com

บุษราคัม ยอดชะลูด^{2*}

อาจารย์ ดร.,

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

bussaraakham.yor@crru.ac.th

รับบทความ: 13 กุมภาพันธ์ 2567

แก้ไขบทความ: 8 พฤษภาคม 2567

ตอบรับบทความ: 3 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย และ 3) เพื่อวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีวิธีการวิจัยโดยวิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล ออกแบบและพัฒนานวัตกรรมฯ โดยสำรวจปัญหาจากครูผู้สอนควบคู่กับการวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จำนวน 11 โรงเรียน ทดลองใช้นวัตกรรมฯ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรม และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวิเคราะห์ประสิทธิภาพของนวัตกรรมฯ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 จากนั้นประเมินผลการใช้นวัตกรรมฯ และส่งมอบให้แก่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 11 โรงเรียน

¹ ผู้แต่งหลัก (First Author)

² ผู้แต่งร่วม (Co-first Author)

* ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author)

ผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ประเด็น พบว่า 1) ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด 2) คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย มีคะแนนเฉลี่ยเกิน 15 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนานวัตกรรม, การใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร, นักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม, จังหวัดเชียงราย

The Innovation Development to Promote Thai Language Skills for Communication among Multicultural Diversity Students at the Lower Secondary School Level in Chiang Rai Province

Patipan Uttayanukul

Ph.D., Assistant Professor

Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

Yoo_patipan@hotmail.com

Bussarakham Yodchalood

Ph.D., Lecturer

Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

Bussaraakham.yor@crru.ac.th

Received: February 13, 2024

Revised: May 8, 2024

Accepted: March 3, 2025

Abstract

Developing innovations to promote skills in using the Thai language for communication For students who are diverse and multicultural Junior high school level 1-3 in Chiang Rai province The objectives are as follows: 1) Develop innovations to promote skills in using the Thai language for communication for students who are diverse and multicultural. Junior high school level 1-3 in Chiang Rai province 2) Test reading and writing achievement in Thai language. of students who are diverse and multicultural Junior high school level 1-3 in Chiang Rai province and 3) To measure student satisfaction with the use of innovations to promote Thai language skills for communication for students who are diverse and multicultural. Junior high school level 1-3 in Chiang Rai province The researcher has research methods by analyzing, collecting data, designing and developing innovations. By surveying problems from teachers along with analyzing the results of national testing (O-NET) of 11 schools experimenting with innovations. To test the efficiency of innovation and compare students' academic achievements Analyze the efficiency of innovations and compare the academic achievements of students in Mathayom 1-3, and summarize and evaluate the use of innovations. and delivered to 11 target schools.

The results of the research are divided into 3 issues. It is found that 1) The efficiency of the innovation in promoting the skills of using Thai language for communication for

students who are diverse and multicultural. Junior high school level 1-3 in Chiang Rai province Performance is higher than the specified 80/80 criterion. 2) Thai reading and writing achievement test scores. of students who are diverse and multicultural Junior high school level 1-3 in Chiang Rai province has an average score of more than 15 points out of a total of 20 points, and 3) Student satisfaction with the use of innovations to promote Thai language skills for communication for students with multicultural diversity. Junior high school level 1-3 in Chiang Rai province at the highest level.

Keywords: The Innovation Development, Thai Language Skills for Communication, Multicultural Diversity Students, Chiang Rai Province

บทนำ

ทักษะการใช้ภาษาไทยถือเป็นทักษะที่สำคัญ เป็นพื้นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับทักษะอื่น ๆ นำไปสู่ในการพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะทักษะการอ่านและการเขียนมีความสำคัญในการเรียนภาษาไทยอย่างยิ่ง ทั้งนี้ก็เพราะว่าทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ และมีความคิดกว้างไกลทันกับความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ และทำให้มีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น และนอกจากนี้การอ่านยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยแสวงหาความรู้ ความบันเทิง ซึ่งสุนันทามันเศรษฐวิทย์ (2545: 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การอ่านที่ถูกต้องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่าน การรู้จักฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดีขึ้นอีกทั้งยังจะช่วยให้ผู้อ่านเกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย ดังนั้นการที่นักเรียนจะอ่านได้ดี ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูต้องเป็นผู้จัดเตรียมให้ อีกทั้งต้องผสมผสาน กับความสนใจของผู้อ่านเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับนักเรียนได้อ่านอย่างสม่ำเสมอ การอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์ มนุษย์ที่มีความสามารถในการอ่านจะเป็นพื้นฐานในการสื่อสารกับผู้อื่น สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้ การอ่านจึงมีความจำเป็นที่ผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องช่วยพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอ่านออกได้ตั้งแต่วัยเยาว์ เมื่อผู้เรียนมีทักษะการอ่านซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการรับสาร ก็สามารถเชื่อมโยงไปยังทักษะการเขียนซึ่งเป็นทักษะการส่งสารที่สำคัญ เมื่อผู้เรียนสามารถถ่ายทอดในสารที่รับมาจากการอ่าน โดยวิธีการเขียนเพื่อการสื่อสารออกไป นั้นแสดงให้เห็นได้ว่าผู้เรียนสามารถอ่านออกและเขียนได้ ดังที่สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2550: 70) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ว่า เป็นวิธีสื่อสารและมีประโยชน์ เนื่องด้วยเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้เรียนเป็นหลักและยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญของอารยธรรมมนุษย์ในแต่ละยุคสมัยด้วย รวมทั้งการถ่ายทอดภาพของอดีต ปัจจุบัน และอนาคตที่เป็นจินตนาการได้อีกด้วย

ทักษะการเขียนเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏเป็นหลักฐานได้อย่างชัดเจนและมีความคงทนมากกว่าสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ซึ่งผู้ที่เขียนได้นั้นต้องผ่านกระบวนการฝึกฝนที่ถูกต้องและต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญทางด้านการเขียน (ดวงใจ ไทยอุบุญ, 2545 : 11 - 14) การเขียนเป็นทักษะที่มนุษย์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อการศึกษา การทำงาน และการติดต่อสื่อสารทั่วไป อันเป็นการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายมายังผู้รับสาร การสื่อสารถ้าผู้ส่งสารและผู้รับสารเข้าใจไม่ตรงกัน ก็อาจทำให้เข้าใจผิดและมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกันได้ การเขียนนับว่ามีความสำคัญต่อการสื่อสารเป็นอย่างมาก

ในจังหวัดเชียงรายพื้นที่หลายอำเภอมีแนวเขตชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ อำเภอแม่สาย มีแนวเขตชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา อำเภอเชียงแสน มีแนวเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอำเภอเทิงมีแนวเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้จังหวัดเชียงรายยังมีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2551: 2) ได้กล่าวถึงความหลากหลายของพลเมืองในจังหวัดเชียงรายที่มีคนส่วนมากเป็นชาวเหนือ ไทยใหญ่ ลื้อ ไทหย่า ลาวอินโดจีน กะเหรี่ยง ลีซอ ฯลฯ นอกจากนี้มีชาวต่างประเทศหลายชาติ เช่น จีน ฮ่อ พม่า ญวน แขก ฯลฯ ชาวเขา เช่น ข่ามู ข่าเมต แม้ว เย้า มูเซอ อีเก้อ แซริซอ กูย

ในพื้นที่หลายอำเภอของจังหวัดเชียงรายมีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอดอยหลวง อำเภอเวียงแก่น อำเภอขุนตาล อำเภอเทิง อำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า ทั้งนี้ในแต่ละอำเภอ

ยังประกอบด้วยนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ที่อยู่นอกตัวอำเภอ ได้แก่ โรงเรียนนาวิวิทยาكم อำเภอแม่สรวย โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาكم อำเภอเวียงป่าเป้า โรงเรียนจันจว้าวิทยาكم อำเภอแม่จัน โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาكم อำเภอแม่สาย โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาكم รัชมังคลาภิเษก อำเภอเชียงของ โรงเรียนบ้านแซววิทยาكم อำเภอเชียงแสน โรงเรียนสันติคีรีวิทยาكم อำเภอแม่ฟ้าหลวง โรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก อำเภอดอยหลวง โรงเรียนขุนตาลวิทยาكم อำเภอขุนตาล โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาكم อำเภอเวียงแก่น และโรงเรียนปล้องวิทยาكم อำเภอเทิง

จากการศึกษารายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงรายทั้ง 11 แห่ง ในปีการศึกษา 2564 พบว่าในภาพรวมมีคะแนนผลการทดสอบความรู้ วิชาภาษาไทยต่ำกว่าร้อยละ 60 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 54.58 ซึ่งมีคะแนนต่ำกว่าปีการศึกษา 2563 ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 57.11 และ 2562 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 56.20 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย, 2564: 13)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายเป็นมหาวิทยาลัยต้นแบบด้านการพัฒนาการศึกษาและการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของประชาชนในจังหวัดเชียงราย โดยดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ คู่คุณธรรม เป็นคนดี มีทักษะความสามารถทางด้านภาษาและเทคโนโลยี และมีจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 2) เพื่อผลิตงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่ตอบสนองการพัฒนาท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาค และนานาชาติ ให้บริการวิชาการแก่สังคมที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ ผลิตและพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน 3) เพื่อเป็นมหาวิทยาลัยต้นแบบด้านการพัฒนาท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 4) เพื่อเป็นต้นแบบของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีการประสานร่วมมือและมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ

จากวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยดังกล่าวข้างต้นที่เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชากรในจังหวัดเชียงราย อีกทั้งการพัฒนาคุณภาพและส่งเสริมทางการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 11 โรงเรียน เป็นอีกหนึ่งภารกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ที่จะแสวงหาวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพของผู้เรียน ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงรายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลทำให้คะแนนผลการทดสอบความรู้เฉลี่ยในทักษะภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำอาจมาจากหลายสาเหตุ เช่น กระบวนการจัดการเรียนการสอน รูปแบบกิจกรรมหรือขาดแคลนสื่อที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน อันเนื่องมาจากพื้นฐานความแตกต่างทางด้านกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่งผลต่อทักษะการใช้ภาษาไทย ดังนั้นการใช้สื่อที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ที่จะส่งผลต่อพัฒนาการของผู้เรียน การที่ได้ใช้สื่อส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยรูปแบบใหม่ที่นอกเหนือจากตำราเรียนหลัก มีผลทางด้านจิตวิทยาที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากที่จะเรียนรู้และเกิดความสนใจในการเรียนรู้ที่มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของวิลเลียม สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวถึงลักษณะของสื่อที่ดีว่า สื่อการเรียนรู้ที่ดีต้องมีความเหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของ

นักเรียน มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป เป็นสิ่งที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี มีคำสั่งหรือตัวอย่างคำถามที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การเข้าใจ

จันทิมา เย็นทรัพย์ (2555: 3) ยังได้สรุปคุณลักษณะของนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวคือ นวัตกรรมชุดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้จัดการเรียนรู้เนื้อหาที่ซับซ้อนให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมมากขึ้น เราความสนใจของผู้เรียนไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสฝึกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ ช่วยสร้างเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

พรพิไล เลิศวิชา (2550 : 42) ได้ให้หลักการของการสร้างสื่อไว้ว่า สื่อที่น่าสนใจควรออกแบบมาอย่างท้าทายให้ลงมือทำ กิจกรรมหรือแบบฝึกควรเป็นกระบวนการที่ช่วยให้เด็กได้ลงมือทำทั้งแบบเดี่ยว และแบบเป็นกลุ่มเพื่อกระตุ้นให้มีการพูดคุย อภิปรายให้มีมิติทางสังคม และนอกเหนือจากการฝึกหัดเพื่อความเข้าใจและพัฒนาการอ่านการเขียนแล้ว กิจกรรมทั้งหลายควรจะเน้นให้เด็กเป็นผู้กระทำ (Active Learner) เด็กควรได้รับการชี้แนะ ให้พัฒนาภาษาของตนผ่านกิจกรรมหลากหลาย และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุชานาถ ยอดอินทร์พรหม (2549 : 58) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกประกอบสื่อการเรียนรู้ควรสร้างให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการฝึกจัดทำให้หลากหลายรูปแบบเพื่อเร้าความสนใจให้เด็กอยากฝึกฝน เลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับระดับของเด็ก นอกจากนี้ควรสร้างรูปแบบของแบบฝึกให้มีลักษณะท้าทายความรู้ความสามารถเพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา และก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย ทั้งนี้ผลการวิจัยของสุภาภรณ์ สิงห์คำ (2553: 33-36) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชาวไทยภูเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สื่อประสม สรุปผลได้ว่าเมื่อนักเรียนอ่านและเขียนคำที่อยู่ในมาตราตัวสะกดแม่กด แม่กนจากการใช้สื่อประสมระหว่างเพลงคาราโอเกะ และแบบฝึกทักษะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านการเขียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น การทดสอบผลหลังเรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ พบว่านักเรียนมีผลคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 65 การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชาวไทยภูเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สื่อประสมนั้นเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของครูที่สามารถจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อในการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียนชาวไทยภูเขาโดยตรง

นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 11 โรงเรียน มีประชากรวัยเรียนจำนวนมากที่มาศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้วยเหตุผลสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จึงเล็งเห็นว่าประชากรกลุ่มนี้สามารถเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญในการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อช่วยสนับสนุนการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาของประชากรพหุวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงราย รวมทั้งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านทักษะภาษาไทยให้แก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมในจังหวัดเชียงราย ใน 11 โรงเรียน ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงรายขึ้น โดยเน้นทักษะการอ่านและการเขียนซึ่งเป็นทักษะสำคัญในการรับและส่งสาร อันเป็นพื้นฐาน

สำคัญอันจะทำให้ผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรมดังกล่าวมีพื้นฐานในการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงรายที่เรียนด้วยนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย

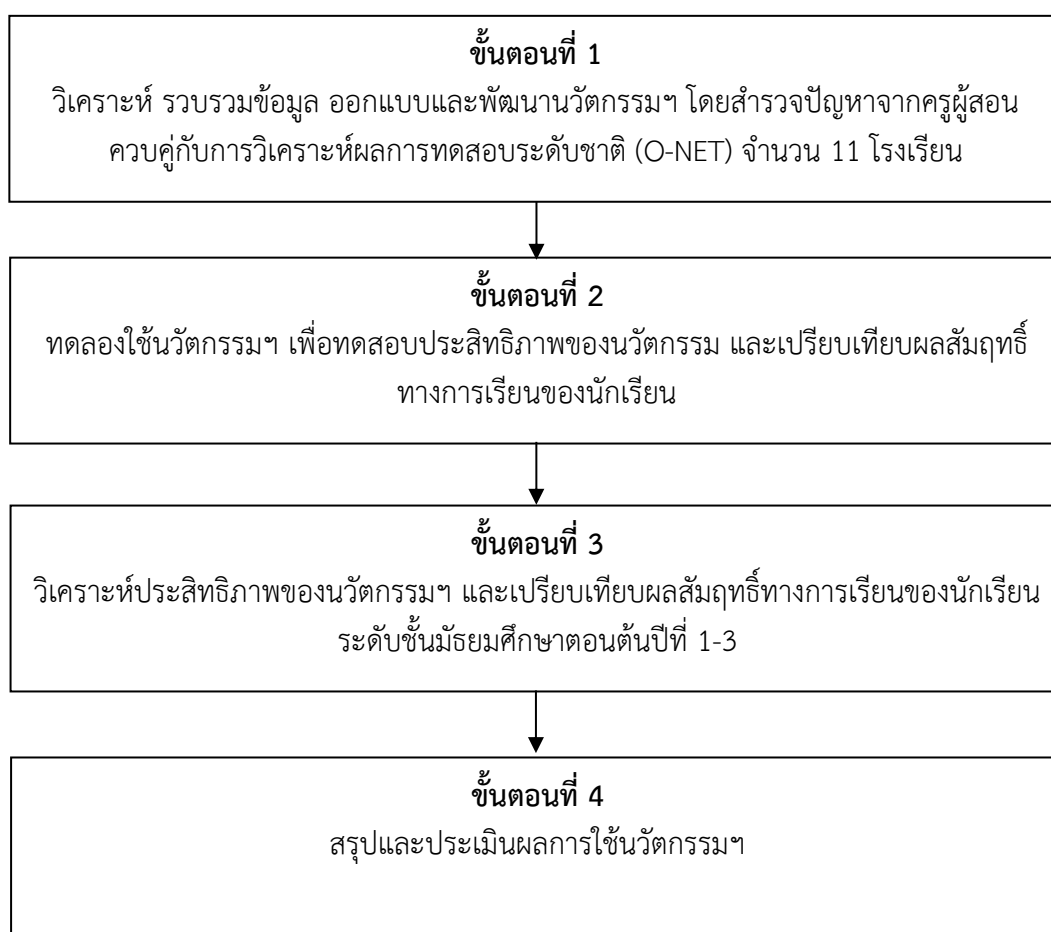
วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการตามแผนภูมิการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ทดลองใช้นวัตกรรมฯ เพื่อหาประสิทธิภาพของนวัตกรรม
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. หาค่าระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย
4. สรุปและประเมินผลการใช้นวัตกรรมฯ และส่งมอบให้แก่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 11 โรงเรียน
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยดังนี้
 - 5.1 สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนโดยใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงรายโดยใช้สูตรของบุญชม ศรีสะอาด (2545 : 102)
 - 5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ความเหมาะสมของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงรายของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตรของ นพพร ณะชัยจันทร์ (2545 : 11) และการหาดัชนีค่าความสอดคล้อง (IOC) ของผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ความสามารถใช้ทักษะภาษาไทยเพื่อการสื่อสารก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สูตร โดยใช้สูตรของ สมนึก ภัททิยธานี (2546 : 67)
6. ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย และมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2564 (O-NET) อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 จำนวน 11 โรงเรียน ได้แก่ 1.โรงเรียนนาวิวิทยา อ.แม่

แม่สรวย 2.โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม อำเภอเวียงป่าเป้า 3.โรงเรียนจันจว้าวิทยาคม อำเภอแม่จัน 4.โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคม อำเภอแม่สาย 5.โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอเชียงของ 6.โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม อำเภอเชียงแสน 7.โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม อำเภอแม่ฟ้าหลวง 8.โรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก อำเภอดอยหลวง 9.โรงเรียนขุนตาลวิทยาคม อำเภอขุนตาล 10.โรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม อำเภอเวียงแก่น และ 11.โรงเรียนปล้องวิทยาคม อำเภอเทิง จำนวนทั้งหมด 11 โรงเรียนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยคัดเลือกนักเรียนที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีผลการทดสอบด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทยอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 5 คน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 คน จาก 11 โรงเรียน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 165 คน

7. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 จากโรงเรียนแม่สรวยวิทยาคม โดยแบ่งเป็นรายบุคคล 3 คน กลุ่มเล็กจำนวน 10 คน กลุ่มใหญ่จำนวน 20 รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 33 คน

ภาพที่ 1 แผนภูมิการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย” สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย

1. ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1

คนที่	แบบฝึกหัดส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	
	ระหว่างเรียน (เต็ม 140)	หลังเรียน (เต็ม 20)
1	116	16
2	116	18
3	114	17
4	116	19
5	114	17
6	113	18
7	114	18
8	115	16
9	111	17
10	116	15
11	115	16
12	109	17
13	110	16
14	110	16
15	115	17
16	110	18
17	111	17
18	115	17
19	117	18
20	117	18
21	113	18
22	110	17
23	113	17
24	109	17
25	113	17
26	115	16
27	109	17
28	109	17
29	114	17
30	116	18
31	117	18
32	111	16
33	110	18
34	111	17
35	113	18

36	114	18
37	114	17
38	112	17
39	108	18
40	115	18
41	110	18
42	115	17
43	115	17
44	112	16
45	113	18
46	111	16
47	115	18
48	114	17
49	118	17
50	112	18
51	113	16
52	111	15
53	110	17
54	113	18
55	111	17
รวม	6213	942
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	112.96	17.13
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.27	0.86
$E_1=80.69$		$E_2=85.64$

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน มีค่าเท่ากับ 80.69/85.64 แสดงว่านวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

2. ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2

คนที่	แบบฝึกหัดส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	
	ระหว่างเรียน (เต็ม 160)	หลังเรียน (เต็ม 20)
1	137	17
2	132	17
3	131	17
4	134	18
5	132	17
6	129	16
7	127	18
8	133	16
9	125	17
10	133	16
11	135	16

12	129	17
13	127	16
14	130	16
15	133	17
16	128	18
17	130	17
18	134	17
19	135	18
20	134	18
21	130	18
22	126	17
23	129	18
24	124	17
25	125	18
26	128	17
27	126	17
28	127	16
29	129	18
30	133	18
31	133	17
32	125	17
33	125	18
34	123	18
35	130	18
36	128	17
37	129	18
38	129	17
39	124	18
40	131	18
41	129	16
42	133	16
43	128	18
44	127	17
45	128	17
46	127	16
47	127	18
48	134	17
49	135	18
50	134	18
51	130	18
52	126	17
53	129	18
54	124	17
55	125	18
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	129.02	17.14
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.25	0.73
$E_1=80.63$		$E_2=85.82$

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2 จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2 ในจังหวัด เชียงราย จำนวน 55 คน มีค่าเท่ากับ 80.63/85.82 แสดงว่านวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อ การสื่อสาร มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

3. ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มี ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3

คนที่	แบบฝึกหัดส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	
	ระหว่างเรียน (เต็ม 160)	หลังเรียน (เต็ม 20)
1	134	17
2	132	17
3	132	17
4	134	18
5	132	17
6	129	16
7	128	18
8	133	16
9	127	17
10	133	16
11	133	16
12	128	17
13	127	16
14	126	16
15	132	17
16	127	18
17	130	17
18	134	17
19	135	18
20	134	18
21	131	18
22	127	17
23	129	18
24	124	17
25	126	18
26	130	16
27	124	18
28	126	17
29	129	18
30	132	18
31	133	18
32	124	17
33	125	18
34	124	18
35	131	17
36	129	17
37	131	18
38	129	17
39	124	18

40	131	18
41	130	18
42	133	17
43	130	18
44	127	17
45	129	17
46	128	16
47	129	18
48	129	17
49	135	17
50	127	18
51	128	16
52	128	17
53	127	18
54	128	17
55	128	17
รวม	7115	948
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	129.36	17.24
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.92	0.71
$E_1=80.85$		$E_2=86.18$

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3 จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน มีค่าเท่ากับ 80.85/86.18 แสดงว่านวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย

1. คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1

คนที่	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย
	คะแนนที่ได้ (เต็ม 20)
1	16
2	17
3	18
4	16
5	18
6	16
7	17
8	16
9	18
10	17
11	15
12	16

13	18
14	16
15	17
16	14
17	14
18	16
19	17
20	16
21	15
22	16
23	16
24	15
25	16
26	17
27	16
28	16
29	17
30	16
31	17
32	16
33	15
34	16
35	15
36	16
37	15
38	16
39	16
40	15
41	16
42	15
43	15
44	16
45	16
46	18
47	16
48	16
49	16
50	15
51	15
52	16
53	16
54	15
55	15
รวม	881
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	16.01818
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	0.952403

ตารางที่ 4 คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 4 พบว่าคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน แสดงว่าหลังจากที่นักเรียนใช้วัตรกรรมฯ เรียบร้อยแล้วนักเรียนมีผลคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์

2. คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2

คนที่	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย
	คะแนนที่ได้ (เต็ม 20)
1	17
2	16
3	16
4	18
5	17
6	16
7	16
8	18
9	16
10	18
11	16
12	18
13	17
14	17
15	15
16	17
17	17
18	16
19	15
20	15
21	15
22	15
23	17
24	16
25	17
26	16
27	17
28	15
29	15
30	16
31	15
32	15
33	15
34	15
35	16
36	16
37	15
38	15

39	15
40	15
41	15
42	15
43	16
44	16
45	15
46	18
47	17
48	15
49	16
50	15
51	15
52	15
53	15
54	15
55	17
รวม	877
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	15.16364
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	1.007714

ตารางที่ 5 คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2 จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 5 พบว่าคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน แสดงว่าหลังจากที่นักเรียนใช้นวัตกรรมฯ เรียบร้อยแล้วนักเรียนมีผลคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์

3. คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3

คนที่	คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย
	คะแนนที่ได้ (เต็ม 20)
1	18
2	18
3	17
4	16
5	16
6	17
7	16
8	17
9	15
10	15
11	17
12	17
13	16
14	15
15	17

16	17
17	16
18	15
19	16
20	16
21	17
22	16
23	17
24	15
25	18
26	17
27	17
28	15
29	16
30	15
31	16
32	17
33	16
34	15
35	15
36	15
37	16
38	17
39	15
40	15
41	16
42	16
43	15
44	16
45	16
46	15
47	15
48	17
49	18
50	16
51	17
52	17
53	15
54	17
55	16
รวม	889

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 15.83838

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.938155

ตารางที่ 6 คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3 จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 6 พบว่าคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 15 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน แสดงว่าหลังจากที่นักเรียนใช้นวัตกรรมฯ เรียบร้อยแล้วนักเรียนมีผลคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ผ่านเกณฑ์

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย

1. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยมีรูปแบบทันสมัย สวยงาม น่าเปิดอ่าน	4.80	0.40	มากที่สุด
2. ขนาดของตัวอักษรชัดเจนถูกต้อง	4.95	0.23	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้ในนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยแล้วเข้าใจง่าย	4.76	0.43	มากที่สุด
4. การฝึกทักษะเป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยาก	4.93	0.26	มากที่สุด
5. เนื้อหาในนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยมีความหลากหลาย	4.96	0.19	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	4.95	0.23	มากที่สุด
7. นักเรียนเรียนรู้และฝึกทักษะอย่างมีความสุข	4.95	0.23	มากที่สุด
8. นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อผิดพลาดและทบทวนการฝึก	4.95	0.23	มากที่สุด
9. นักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนสูงขึ้นหลังจากใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย	4.95	0.23	มากที่สุด
10. นักเรียนชอบเรียนวิชาภาษาไทยเพราะใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย	4.93	0.26	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.91	0.27	มากที่สุด

ตารางที่ 7 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 7 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$)

2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยมีรูปแบบทันสมัยสวยงามน่าเปิดอ่าน	4.80	0.40	มากที่สุด
2. ขนาดของตัวอักษรชัดเจนถูกต้อง	4.95	0.23	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้ในนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยแล้วเข้าใจง่าย	4.75	0.44	มากที่สุด
4. การฝึกทักษะเป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยาก	4.93	0.26	มากที่สุด
5. เนื้อหาในนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยมีความหลากหลาย	4.93	0.26	มากที่สุด
6. เนื้อหาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	4.95	0.23	มากที่สุด
7. นักเรียนเรียนรู้และฝึกทักษะอย่างมีความสุข	4.91	0.29	มากที่สุด
8. นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อผิดพลาดและทบทวนการฝึก	4.95	0.23	มากที่สุด
9. นักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนสูงขึ้นหลังจากใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย	4.93	0.26	มากที่สุด
10. นักเรียนชอบเรียนวิชาภาษาไทยเพราะใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย	4.91	0.29	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.90	0.29	มากที่สุด

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2 จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 8 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 2 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$)

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยมีรูปแบบทันสมัยสวยงามน่าเปิดอ่าน	4.80	0.40	มากที่สุด
2. ขนาดของตัวอักษรชัดเจนถูกต้อง	4.91	0.29	มากที่สุด
3. ภาษาที่ใช้ในนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยแล้วเข้าใจง่าย	4.73	0.45	มากที่สุด

4. การฝึกทักษะเป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยาก	4.95	0.23	มากที่สุด
5. เนื้อหาในนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยมีความหลากหลาย	4.93	0.26	มากที่สุด
6. เนื้อหามีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน	4.93	0.26	มากที่สุด
7. นักเรียนเรียนรู้และฝึกทักษะอย่างมีความสุข	4.91	0.29	มากที่สุด
8. นักเรียนมีโอกาสแก้ไขข้อผิดพลาดและทบทวนการฝึก	4.95	0.23	มากที่สุด
9. นักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนสูงขึ้นหลังจากใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย	4.96	0.19	มากที่สุด
10. นักเรียนชอบเรียนวิชาภาษาไทยเพราะใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทย	4.87	0.34	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.89	0.29	มากที่สุด

ตารางที่ 9 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3 จำนวน 55 คน

จากตารางที่ 9 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 3 ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 55 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล ออกแบบ และพัฒนานวัตกรรมฯ โดยสำรวจปัญหาจากครูผู้สอนควบคู่กับการวิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) จำนวน 11 โรงเรียน 2) ทดลองใช้นวัตกรรมฯ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของนวัตกรรม และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของนวัตกรรมฯ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 และ 4) สรุปและประเมินผลการใช้นวัตกรรมฯ อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย โดยรวมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด แสดงว่านวัตกรรมมีประสิทธิภาพเนื่องจากประกอบด้วยเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัยและบริบทของนักเรียน และมีข้อคำถามให้นักเรียนได้ฝึกตอบคำถาม ส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ซึ่งนวัตกรรมที่ประกอบด้วยเนื้อหาและกิจกรรมเป็นสื่อที่ช่วยพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ดังที่ วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545 : 131) กล่าวถึงลักษณะของสื่อที่ดีว่า สื่อการเรียนรู้ที่ดีต้องมีความเหมาะสมกับระดับวัย หรือความสามารถของนักเรียน มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีทำได้ง่าย ใช้เวลาที่เหมาะสม คือ ไม่นานเกินไป เป็นที่น่าสนใจและท้าทายให้นักเรียนแสดงความสามารถเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกทั้งแบบตอบอย่างจำกัด และตอบอย่างเสรี มีคำสั่ง

หรือตัวอย่างคำถามที่ไม่ยาวเกินไป และไม่ยากแก่การเข้าใจ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทิมา เย็นทรัพย์ (2555: 3) ที่ได้สรุปคุณลักษณะของนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กล่าวคือ นวัตกรรมชุดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ จัดการเรียนรู้เนื้อหาที่ซับซ้อนให้มีลักษณะเป็นรูปธรรมมากขึ้น เราความสนใจของผู้เรียนไม่ทำให้เกิด ความเบื่อหน่ายในการเรียน ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสฝึกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ ช่วยสร้างเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. ผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย ทั้ง 3 ระดับชั้น มีคะแนนผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทย อยู่ที่ 15 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ที่เป็นเช่นนี้แสดงว่าหลังจากการใช้ นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุ วัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการ อ่านและเขียนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาภรณ์ สิงห์คำ (2553: 33-36) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชาวไทยภูเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สื่อประสม สรุปผลได้ว่าเมื่อนักเรียนอ่านและเขียนคำที่อยู่ในมาตราตัวสะกด แม่กต แม่กนจากการใช้สื่อประสมระหว่างเพลงคาราโอเกะและแบบฝึกทักษะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะใน การอ่านการเขียนภาษาไทยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น การทดสอบผลหลัง เรียนด้วยแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ พบว่านักเรียนมีผลคะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 65 การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชาวไทยภูเขาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สื่อ ประสมนั้นเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นอีกทางเลือก หนึ่งของครูที่สามารถจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อในการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียนชาวไทย ภูเขาโดยตรง

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการ สื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเช่นนี้เนื่องด้วยนวัตกรรมประกอบด้วยเนื้อหาที่ เหมาะสมกับวัยและบริบทของนักเรียน มีเนื้อหา และแบบฝึกให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านและการ เขียนภาษาไทย ส่งผลให้นักเรียนได้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังที่พรพิไล เลิศวิชา (2550 : 42) ได้ให้หลักการของ การสร้างสื่อไว้ว่า สื่อที่น่าสนใจควรออกแบบมาอย่างท้าทายให้ลงมือทำ กิจกรรมหรือแบบฝึกควรเป็น กระบวนการที่ช่วยให้เด็กได้ลงมือทำทั้งแบบเดี่ยว และแบบเป็นกลุ่มเพื่อกระตุ้นให้มีการพูดคุย อภิปราย ให้มีมิติทางสังคม และนอกเหนือจากการฝึกหัดเพื่อความเข้าใจและพัฒนาการอ่านการเขียนแล้ว กิจกรรม ทั้งหลายควรจะเน้นให้เด็กเป็นผู้กระทำ (Active Learner) เด็กควรได้รับการชี้แนะ ให้พัฒนาภาษาของตน ผ่านกิจกรรมหลากหลาย และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุขานาถ ยอดอินทร์พรหม (2549 : 58) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกประกอบสื่อการเรียนรู้ควรสร้างให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ต้องการฝึกจัดทำให้หลากหลาย รูปแบบเพื่อเร้าความสนใจให้เด็กอยากฝึกฝน เลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมกับระดับของเด็ก นอกจากนี้ ควรสร้างรูปแบบของแบบฝึกให้มีลักษณะท้าทายความรู้ความสามารถเพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักแก้ปัญหา และก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้และการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

1. ในการนำนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 ในจังหวัดเชียงราย ไปใช้ ครูผู้สอนควรให้ติดตามการใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง มีการตั้งคำถามนอกเหนือจากคำถามในเล่มนวัตกรรมฯ ในลักษณะถามตอบ เพื่อช่วยส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย
2. ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทำงานร่วมกันเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มบ้างในบางโอกาส เพราะการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการปลูกฝังคุณธรรม ความรักความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสร้างนวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 4-6 ในจังหวัดเชียงราย เพื่อติดตามผลการใช้นวัตกรรมฯ จากกลุ่มเป้าหมายเดิม คือ นักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3
2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การใช้นวัตกรรมส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1-3 กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในจังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา เย็นทรัพย์. (2555). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA Model) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,บุรีรัมย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ดวงใจ ไทยอุบุญ. (2545). *ทักษะการเขียนภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นพพร ธนะชัยพันธ์. (2552). *การสร้างและการหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Microsoft Excel*. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2551). *30 ชาติในเชียงราย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศยาม.
- พรพิไล เลิศวิชา. (2550). *สอนภาษาไทยต้องเข้าใจสมองเด็ก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาลาแดง.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2545). *การพัฒนาการเรียนการสอน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- (เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506703)
- สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเชียงราย. (2564). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET). กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา*. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเชียงราย.

- สมนึก ภัททิยธนี.(2546). *การวัดผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). ประสานการพิมพ์.
- สุชานาถ ยอดอินทร์พรหม. (2549). *การใช้แบบฝึกการเขียนเพื่อการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์
ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ*. (การค้นคว้าอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2550). *วิเคราะห์นิทานพื้นบ้านภาคเหนือเพื่อใช้ประกอบการสอนรายวิชา
นิทานพื้นบ้าน*. การค้นคว้าอิสระ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาภรณ์ สิงห์คำ. (2553). *การพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชาวไทยภูเขา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มังรายสาร

MANGRAI SAAN

Journal of Humanities and Social Sciences

สถาบันภาษาและกิจการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
80 หมู่ 9 ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57100
E-mail mangraisaan.crru.ac.th